

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΕΘ'

ΤΕΥΧ. Α'

ΙΩ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14-115 21 ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ. 72.18.308

15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1992

ΑΡΙΘ. 3

ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΕΟΣ ΑΝΤΙΔΡΑΣΙΣ ΓΙΑ ΠΑΠΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

Με πολλή λύπη τὸ Χριστεπώνυμο πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος παρακολουθεῖ μερικές ἐνέργειες τοῦ Βατικανοῦ, ποὺ ἀποβλέπουν στὴν προβολὴ εἴτε τῆς «Οὐνίας», εἴτε τοῦ ψευδεπιγράφου κράτους καὶ τῆς σχισματικῆς Ἐκκλησίας τῶν Σκοπίων. Οἱ ἐνέργειες αὐτὲς ὑπῆρξαν τὰ γενεσιουργὰ αἰτία τῆς δικαιολογημένης ἀγανακτήσεως τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, τῶν μελῶν τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ ἄλλων Σεβ. Ἀρχιερέων, τῆς συνάξεως τοῦ ἱ. κλήρου τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, τῶν πανεπιστημιακῶν διδασκάλων τῆς Θεολογίας καὶ τῆς σχετικῆς εἰσηγήσεως καὶ συζητήσεως κατὰ τὴν κοινὴ σύσκεψιν τῶν μελῶν τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ ἄλλων Ἀρχιερέων μὲ τοὺς φορεῖς τῆς πανεπιστημιακῆς Θεολογίας, ἡ ὁποία σύσκεψις ἔχει καθιερωθῆναι γίνεσθαι στὸ Διορθόδοξο Κέντρο τῆς Ἱ. Μονῆς Πεντέλης κατὰ τὴν ἡμέρα τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς μνήμης τοῦ ἱ. Φωτίου τοῦ Μεγάλου. Οἱ ἀντιδράσεις τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ θεολογικῆς Ἡγεσίας τῆς Ἑλλάδος γιὰ τὶς ἄστοχες παπικὲς ἐνέργειες εἶναι τὸ φυσικὸ συνοδεῦον ἐπιφαινόμενο τῆς ἰδίας ψυχολογικῆς καταστάσεως, τὴν ὁποία εἶχε καὶ ὁ ἱερὸς Μέγας Φῶτιος, ὁ ὁποῖος, ὅπως ἔχομε ἐπισημάνει, καταλήφθηκε ἀπὸ ἱερὴ ἀγανάκτησιν, ὅταν εἶδε τὶς δολοπλοκίας τῶν φραγκολατίνων ἀνάμεσα στὶς τάξεις τῶν πνευματικῶν τέκνων τῆς Βουλγαρίας. Εἶχε καταβάλλει ἀκόπους καὶ πόνους καὶ ἰδρώτας εἰς τὴν ἐκείνων ἀναγέννησιν τε

καὶ τελείωσιν»¹. Γι' αὐτὸ ἐνήργησεν ὑπὸ τὴν ὄθησιν δικαιολογημένου βρασμοῦ ψυχῆς, διότι, ὅπως λέγει, «ἐπλήγη διὰ μέσου τῶν σπλάγχων καιρίαν πληγὴν, ὡς εἶ τις τὰ ἔκγονα τῆς κοιλίας αὐτοῦ κατ' ὄφθαλμοὺς ἴδοι ὑπὸ ἐρπετῶν καὶ θηρίων σπαρασσόμενά τε καὶ διασπώμενα»².

Ἡ πρωτοβουλία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου, ὅπως τονίσθηκε, «εἶναι μία ἐνέργεια ποὺ ἐκφράζει τὴ δίκαιη ἀγανάκτησιν τῶν Ἑλλήνων»³ γιὰ παπικὲς ἐνέργειες, ποὺ κατακρίθηκαν καὶ ἀπὸ ἐπιλέκτους Ρωμαιοκαθολικοὺς. Χαρακτηριστικῶς ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος τῶν ἐν Ἀθῆναις Καθολικῶν κ. Νικόλαος σὲ συνέντευξίν του στὴν «Ἐλευθεροτυπία» εἶπεν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὰ ἑξῆς: «Ὁμολογῶ ὅτι κι ἐγὼ ὁ ἴδιος, ἀκούοντας τὸ μεσημέρι τῶν Χριστουγέννων τὴν Α. Ἀγιότητα, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Μηνύματός του στὴν ἰταλικὴ γλῶσσα, νὰ εὐχεται «Καλὰ Χριστουγεννα» καὶ σὲ «μακεδονικὴ ἔκφρασι» (in espressione Macedone), ἐξεπλάγην καὶ ἐξανέστην. Διότι πρὶν ἀπὸ τέσσερα χρόνια οἱ Ἑλληνες Καθολικοὶ Ἱεράρχες σὲ κατ' ἰδίαν συζήτησιν μὲ τὴν Α. Ἀγιότητα τὸν Πάπα Ἰωάννη Παῦλο τὸν Β' εἶχαμε ἐκθέσει τὸ ὅλο θέμα καὶ τὸν προβληματισμὸ μας καὶ εἶχαμε βρῆ κατανόησιν. Κατὰ τὰ τελευταῖα τρία χρόνια ὁ Πάπας δὲν εἶχε

1. Μ. Φωτίου, Ἐπιστολὴ γ' ἐγκύκλιος πρὸς τοὺς τῆς Ἀνατολῆς ἀρχιερατικούς θρόνους, Migne Ἐ. Π., 102, 732.

2. Αὐτόθι.

3. Βλέπε παραπομπὴ στὴν ὑπόσημ. 7.

ἀπευθύνει πασχαλινὸ ἢ χριστουγεννιάτικο χαιρετισμὸ στὴ 'μακεδονικὴ' γλῶσσα. Ὡς Σύνοδος τῆς Καθολικῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἑλλάδος ἀντιδράσαμε ἀμέσως μὲ ἐπιστολὲς πού ἔστειλε ὁ Σεβ. κ. Ἀντώνιος Βαρθαλίτης, Ἀρχιεπίσκοπος Καθολικῶν Κερκύρας, ὡς Πρόεδρος τῆς Συνόδου μας, ἀφενὸς στὸν καρδινάλιο Cassidy, Πρόεδρο τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀγίας Ἐδρας γιὰ τὴ Χριστιανικὴ Ἐνότητα (μετὰ τὰ Χριστούγεννα), καὶ ἀφετέρου στὸν Ἀρχιγραμματέα τῆς Ἀγ. Ἐδρας καρδινάλιο Sodano (μετὰ τὴν Πρωτοχρονιά)⁴. Ἐξ ἄλλου ὁ διακεκριμένος ἰησοῦιτης πατήρ Μιχαὴλ Ρουσσὸς δὴλωσε τὰ ἑξῆς: «Ἐμεῖς, ὡς πιστοὶ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, εἴμαστε σὲ κοινωνία πίστεως μὲ τὸν Ἐπίσκοπο Ρώμης καὶ συνδεδεμένοι μ' αὐτὸν ὅσον ἀφορᾷ στὴν ἐκκλησιαστικὴ τάξι. Αὐτὸ ὅμως δὲν σημαίνει πὼς ὅποιοσδήποτε Καθολικὸς πρέπει νὰ συμφωνῆ μὲ τίς θέσεις πού παίρνει τὸ Βατικανὸ ἢ μὲ τὴν τακτικὴ πού ἀκολουθεῖ σὲ πολιτικὸ ἢ διπλωματικὸ ἐπίπεδο. Θεωροῦμε, λοιπόν, ὡς Ἕλληνες Καθολικοὶ, ἄστοχη καὶ ἀτυχῆ ἐνέργεια τὸν χαιρετισμὸ τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης, τοῦ Πάπα, στὴν 'μακεδονικὴ' γλῶσσα⁵. Ὑπενθυμίζομε καὶ τὴν ἄποψι τοῦ γερμανοῦ ρωμαιοκαθολικοῦ ἱερέως πατρὸς Ἰωάννου Düsing, τὴν ὁποία ἀναφέραμε σὲ σχόλιο τοῦ προηγούμενου τεύχους τῆς «Ἐκκλησίας». Ἀφοῦ ὁμιλεῖ γιὰ «ὀδυνηρὴ διαπίστωση» (schmerzliche Feststellung), σὲ σχέσι πρὸς «τὰ θλιβερά γεγονότα στὴν Οὐκρανία καὶ στὴ Ρωσία, στὴ Ρουμανία καὶ στὴν Ἀνατολικὴ Σλοβακία», πού εἶναι «αἷτια μεγάλης θλίψεως καὶ φροντίδος», τονίζει ὅτι ἡ συνέχισις τοῦ διαλόγου μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως «βρίσκεται πρὸς τὸ παρὸν σὲ ὕψιστον κίνδυνο, ἐὰν τὸ θλιβερὸ πρόβλημα τῶν Οὐνιτῶν, οἱ ὁποῖοι δὲν ἀποτελοῦν 'μοντέλο' ἐνώσεως, ὅπως καὶ τὸ ζήτημα τῆς ἰδικῆς μας (ρωμαιοκαθολικῆς) ἱεραποστολικῆς δραστηριότητος' στὴν περιοχὴ τῶν Ὁρθοδόξων Πατριαρχείων

4. Ἐφημ. «Ἐλευθεροτυπία» (18 Ἰαν. 1992) καὶ ἐφημ. «Καθολικὴ» (28 Ἰαν. 1992).

5. Ἐφημ. «Καθημερινή» (6 Φεβρ. 1992).

Μόσχας καὶ Βουκουρεστίου δὲν ἐπανεξετασθῆ ἐκ νέου καὶ δὲν ὀδηγηθῆ σὲ ἀληθῶς οἰκουμενικὴ λύσι⁶.

Ἄν λοιπὸν Ρωμαιοκαθολικοὶ ἐκφράζουν τὴν ἐκπληξι ἢ καὶ τὴν ὀδύνη τους γιὰ ἄστοχες παπικὲς ἐνέργειες, δὲν εἶναι δυνατὸν οἱ ἐκπρόσωποι τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ Θεολογίας νὰ γίνουν «βασικώτεροι τοῦ βασιλέως» καὶ νὰ σιωπήσουν. Ὅπως τονίσθηκε σὲ ἄρθρο τῆς ἐφημερίδος «Τύπος τῆς Κυριακῆς», «θὰ πρέπει ὅλοι νὰ ὁμολογήσουμε ὅτι αὐτὴ τὴ φορὰ ἡ Ἐκκλησία μας ἀποδείχθηκε πολὺ πιὸ... ζωντανὴ ἀπὸ τὴν ἡγεσία τῶν πολιτικῶν κομμάτων, ἢ ὁποῖα περίπου... ἀπαθῶς ἀντιμετώπισε τὴν παπικὴ πρόκλησι⁷. Ὅπως τονίσθηκε ὀρθῶς στὴ συζήτησι κατὰ τὴν ἀνωτέρω μνημονευθεῖσα σύσκεψι στὴν Ἱ. Μονὴ Πεντέλης, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις θὰ ἔπρεπε νὰ ἀξιοποιήσῃ τίς καταγγελίες τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ τῶν Καθηγητῶν τῆς Θεολογίας, χρησιμοποιώντας αὐτὲς ὡς διπλωματικὸ διαπραγματευτικὸ ὄπλο στὸν πολυμέτωπο ἀγῶνά της γιὰ νὰ πεισθοῦν οἱ ἑταῖροι τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητος, ὅτι δὲν πρέπει νὰ νομιμοποιήσουν τὸ ὄνομα «Μακεδονία» καὶ ὅτι, — ὡς τονίζει εὐστόχως ὁ Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν κ. Μ. Β. Σακελλαρίου —, «ἂν οἱ Σκοπιανοὶ θέλουν νὰ ἀποκτήσουν ἀρχαίους προγόνους, αὐτοὶ δὲν εἶναι οἱ Μακεδόνες, ἀλλὰ οἱ Δάρδανοι, ἐχθροὶ τῶν Μακεδόνων⁸.

Ὅχι μόνον ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις καὶ ἡ Εὐρωπαϊκὴ Κοινότης, ἀλλὰ καὶ ἡ Χριστιανικὴ Οἰκουμένη καὶ ἰδίως τὸ Βατικανό, πρέπει νὰ λάβουν ὑπ' ὄψιν τίς κρυσταλλίνης διαυγείας καταγγελίες τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ θεολογικῆς ἡγεσίας: Συμφώνως πρὸς τὴν σχετικὴ ἀνακοίνωσι τῆς προεδρευομένης ὑπὸ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Σεραφεῖμ Ἱ. Συνόδου, αὐτὴ «ἐπισταμένως διεξεληθοῦσα τὰ

6. KNA (= Katholische Nachrichten Agentur, 27 Νοεμβρ. 1991).

7. Δήμου Μ π ό τ σ α ρ η, Ὁ Πάπας, οἱ Σκοπιανοὶ καὶ ὁ... κύριος Ντὲ Μικέλεις!, ἐφημ. «Τύπος τῆς Κυριακῆς» (9 Φεβρ. 1992).

8. Μ. Β. Σ α κ ε λ λ α ρ ί ο υ, Ἡ ψευδώνυμη Μακεδονία, ἐφημ. «Τὸ Βῆμα» (9 Φεβρ. 1992). Πρβλ. Φάνη Κ α κ ρ ι δ ῆ, Δαρδανία, ἐφημ. «Τὸ Βῆμα» (9 Φεβρ. 1992).

ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Εὐρώπῃ διαδραματιζόμενα τραγικὰ καὶ θλιβερά γεγονότα, ἐξ αἰτίας τῆς δράσεως καὶ τῶν ἐπιδιώξεων τοῦ Βατικανοῦ νὰ ἀξιοποιήσῃ ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν κοσμογονικῶν ἀλλαγῶν εἰς τὸν εὐαίσθητον αὐτὸν χῶρον, ἔκρινεν ὅτι ἡγγικεν ὁ καιρὸς νὰ καταγγελθῇ ἡ δολία αὐτὴ τακτικὴ τῆς Ρώμης, σκοποῦσα εἰς τὴν ἀναβάθμισιν τῆς ἡγετικῆς θέσεως τοῦ Πάπα καὶ τὴν παγίωσιν τοῦ πρωταγωνιστικοῦ ρόλου αὐτοῦ εἰς τὰ παγκόσμια πράγματα». Στὴ συνέχεια, μετὰ τὴν — μὲ καθαρῶς ἐκκλησιολογικὰ κριτήρια — ὑπόδειξι διακοπῆς τῶν διπλωματικῶν σχέσεων τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Κράτους τοῦ Βατικανοῦ καὶ μετὰ τὸν στιγματισμὸ τῶν ἐνεργειῶν τῶν Οὐνιτῶν στὶς ἀνατολικὰς εὐρωπαϊκὰς χῶρες, τὸ ἀνακοινωθὲν τῆς Ἱ. Συνόδου ἀναφέρει ὅτι αὐτὴ «ἀπεφάσισε τὴν ἀποστολὴν Συνοδικῆς ἀντιπροσωπείας, ἀποτελουμένης ἀπὸ τοὺς Σεβ. μητροπολίτας Πατρῶν καὶ Περιστερίου κ.κ. Νικόδημον καὶ Χρυσόστομον πρὸς τὰς Ἐκκλησίας τῶν ἀνωτέρω χωρῶν, ἐπὶ σκοπῶ τὴν ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἔκφρασιν τῆς συμπαραστάσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πρὸς αὐτὰς καὶ τὴν ἀπὸ κοινοῦ ἐκπόνησιν προγράμματος βοηθείας, βάσει τῶν ἀναγκῶν τῶν».

Ἐξ ἄλλου στὸ ἐκτενὲς σχετικὸ ψήφισμα τοῦ Τμήματος Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἐπισημαίνεται, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, «ἡ ἰδιαίτερη ἀνησυχία τοῦ γιὰ τὶς προγραμματισμένες προσπάθειες τοῦ Βατικανοῦ νὰ ἐνεργοποιήσῃ τὰ ἱστορικὰ κατάλοιπα τῆς Οὐνίας στὴν Οὐκρανία, στὴν Μολδαβία, στὴ Γιουγκοσλαβία, στὴν Ἀλβανία καὶ στὴν Τσεχοσλοβακία ἐναντίον τῶν ἐμπεριστάτων ὀρθοδόξων λαῶν, γιὰ νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν κυριαρχία τοῦ Παπισμοῦ στὴν Ἀνατολικὴ Εὐρώπη. Τὸ Βατικανὸ ἐπωφελεῖται, ὡς μὴ ὠφελει, ἀπὸ τὴν καιρικὴ σύγχυσι τῶν δυτικοευρωπαϊκῶν κρατῶν ἐνώπιον τῶν ραγδαίων ἐξελίξεων στοὺς λαοὺς τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης, γιὰ νὰ ἐκβιάσῃ πιεστικὰς καταστάσεις εἰς βάρος τῶν Ὀρθοδόξων». Τὸ ἴδιο ψήφισμα στὴ συνέχεια «ἀποδοκιμάζει τὴν κινητοποίησι δολίων διπλωματικῶν

μέσων ἐκεῖ ὅπου θὰ ἔπρεπε νὰ λειτουργῇ μόνον τὸ πρωτεῖο τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης» καὶ «ἐπισημαίνει εἰδικότερα τὴν ἀπαράδεκτη προσπάθεια τοῦ Βατικανοῦ νὰ προσεταιρισθῇ διὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς Ἱεραρχίας καὶ μὲ ἀθέμιτα μέσα τὴν περιστασιακὰ ἀπεσχισμένη καὶ ἀπομονωμένη Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς περιοχῆς τῶν Σκοπίων, προβάλλοντας μία μεταπολεμικὴ νεοφανὴ καὶ κατασκευασμένη ἐθνότητα καὶ γλῶσσα γιὰ νὰ ἀμφισβητήσῃ τὴν ἐπὶ 3000 χρόνια ἀστασίαστη ἑλληνικότητα τῆς Μακεδονίας. Τὸ Βατικανὸ σπείρει ἀνέμους καὶ θὰ θερίσῃ θυέλλας».

Οἱ ἀνακοινώσεις αὐτὲς εἶναι συντονισμένες στὶς ἴδιες συχνότητες ἀναλόγων διακηρύξεων ἐκ μέρους Προκαθημένων καὶ στελεχῶν ὅλων τῶν ἐπὶ μέρους Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Ἔτσι ὁ Παναγιώτατος Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος ὁ Α΄ ἔχει διακηρύξει, ὅτι στὶς σχέσεις μὲ τὸ Βατικανὸ «ὕπάρχουν προβλήματα», καὶ μάλιστα «τὸ σοβαρὸν καὶ ὄξυ σήμερον πρόβλημα τῆς Οὐνίας». Ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Μόσχας κ. Ἀλέξιος ὁ Β΄, προσφωνώντας στὴν Ἀλεξάνδρεια τὸν Μακ. Πατριάρχη κ. Παρθένιο, τόνισε: «Μεγάλην δοκιμασίαν διὰ τὴν Ἀγίαν Ὀρθοδοξίαν ἀποτελεῖ ὁ προσηλυτισμὸς ἐκ μέρους τοῦ Καθολικισμοῦ, ἀπὸ τὸν ὁποῖον δὲν ὑποφέρει μόνον ἡ Ρωσικὴ Ἐκκλησία. Ὑπεράσπισις τῆς Οἰκουμενικῆς Ὀρθοδοξίας ἀπὸ τὴν ρωμαιοκαθολικὴ ἐπέκτασι σήμερον πρέπει νὰ ξαναγίνῃ ἀντικείμενον ἰδιαίτερας μελέτης τοῦ πληρώματος τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν»⁹. Ἐπίσης ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης τῶν Σέρβων κ. Παῦλος σὲ ἀνοικτὴ ἐπιστολὴ τοῦ πρὸς τοὺς Ὀρθοδόξους ὅλου τοῦ κόσμου, καταγγέλλει, ὅτι «ἡ ρίζα τῶν συγκρούσεων εἰς τὴν Νοτιοσλαβίαν καὶ τὰ Βαλκάνια, καὶ ὄχι μόνον εἰς τὴν περιοχὴν αὐτήν, εὐρίσκεται εἰς τὴν ἔντονον ἐπιμονὴν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης νὰ θεωρῇ τὰ Βαλκάνια, τὰ ὁποῖα

9. Περιοδ. «Ἐκκλησία», 15 Νοεμβρ.-1 Δεκ. 1991, σ. 649.

10. «Πάνταινος», Σεπτ.-Δεκ. 1991, σ. 14.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος πρὸς τοὺς νέους

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΙΕΡΑΡΧΕΣ ΚΑΙ Η ΠΑΙΔΕΙΑ

Ἀγαπητοί μου Νέοι καὶ Νέες τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἀθηνῶν,

Πολὺς λόγος γίνεται στὶς ἡμέρες μας γιὰ τὴν κρίση πού διέρχεται ἡ Παιδεία μας καὶ πολλοὶ προσπαθοῦν νὰ ἐντοπίσουν τὰ αἷτια πού τὴν προκαλοῦν καὶ προτείνουν λύσεις γιὰ τὴν ἀντιμετώπισή της. Κυρίως οἱ ὑπεύθυνοι γιὰ τὴν παιδεία ἀγωνίζονται νὰ βελτιώσουν τόσο τὸ περιεχόμενο ὅσο καὶ τὸν τρόπο προσφοράς της στοὺς νέους μας, γιὰτὶ ἀπὸ αὐτὴν ἐξαρτᾶται τὸ μέλλον τοῦ ἔθνους μας.

Πιστεύουμε ἀπόλυτα ὅτι ἡ παιδεία ἐπηρεάζει σὲ μεγάλο βαθμὸ τὸ κοινωνικὸ σύνολο, ἀφοῦ διαμορφώνει ἀντιλήψεις, σκέψεις, προγραμματισμοὺς καὶ προσδιορίζει τὴν ζωὴ τῶν ἀνθρώπων. Παράλληλα ὅμως ἡ παιδεία καὶ ὁ τρόπος πού προσφέρεται ὄχι μόνον ἐπηρεάζει τὴν κοινωνία, ἀλλὰ καὶ ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὴν ἀτμόσφαιρα πού διέπει τὴν κοινωνία. Αὐτὴ εἶναι μιὰ πραγματικότητα πού δὲν μπορούμε νὰ παραθεωρήσουμε. Μιὰ κοινωνία ἀνθρωποκεντρική, εὐδαιμονιστική, χρησιμοθηρική, ἀτομιστική εἶναι βέβαιο ὅτι θὰ διαμορφώσει μιὰ παιδεία πού θὰ ἐμπνέεται ἀπὸ τίς κατευθύνσεις αὐτές.

Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες πού ἐορτάζουμε σήμερα καὶ οἱ ὁποῖοι εἶναι προστάτες τῆς παιδείας μας, μᾶς βοηθοῦν νὰ ξεπεράσουμε αὐτὴν τὴν κρίση, ἡ ὁποία στὴν πραγματικότητα εἶναι κρίση προσ-

ανατολισμοῦ. Γι' αὐτὸ ἀν θέλουμε νὰ βιώσουμε καὶ νὰ προσφέρουμε ἀληθινὴ παιδεία πού θὰ εἶναι ἡ πραγματικὴ ὑγεία τοῦ λαοῦ μας, καὶ κυρίως τῶν νέων μας, πρέπει νὰ ἐγκολπωθοῦμε τὸ μήνυμα, τὴν διδασκαλία, ἀλλὰ κυρίως καὶ πρὸ παντὸς τὴν ζωὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν.

* * *

Ἡ κρίση στὴν παιδεία μας δὲν ἐκφράζει μόνον τὴν πτώση τῶν παιδευτικῶν ἀξιῶν, ἀλλὰ παρουσιάζει ἀκόμη καὶ τὴν πνευματικὴ ὑγεία τοῦ λαοῦ μας. Ἄλλωστε κάθε κρίση προϋποθέτει σύγκριση μὲ τὴν ὑπαρξὴ τῆς ἀλήθειας καὶ τῆς ὑγείας. Ὅπως ὁ ὑγιὴς ὀργανισμὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀντιδρᾷ μὲ πυρετὸ σὲ κάθε εἰσβολὴ μικροβίων, τὸ ἴδιο γίνεται καὶ μὲ τὴν σύγχρονη κρίση στὴν παιδεία. Ὁ λαός μας ἔχει βιώσει στὸ παρελθὸν τὴν ἀληθινὴ παιδεία, ὡς μόρφωση καὶ ζωὴ, ὅπως τὴν προσφέρει ἡ Ἐκκλησία μας. Οἱ ἅγιοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, τὸ νέφος τῶν μαρτύρων καὶ νεομαρτύρων τῆς πίστεώς μας, οἱ διδάσκαλοι τοῦ Γένους μας, οἱ ἀληθινοὶ φωτιστές τοῦ λαοῦ μας, ἀλλὰ καὶ οἱ παραδοσιακὲς ρίζες τῆς κοινωνίας μας, ἐμπνέονται ἀκόμη καὶ σήμερα ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξη Παράδοση. Στὸ βάθος τοῦ λαοῦ μας, στὴν καρδιά καὶ τοὺς θεσμοὺς, ὑπάρχει μιὰ ὑγιὴς ὑποδομὴ, ὅπως τὴν διαμόρφωσε ἡ Ἐκκλησία. Ἐπομένως ἡ συνειδητοποίηση τῆς ὑπάρξεως αὐ-

κατοικοῦνται κατὰ πλειονοψηφίαν ἀπὸ Ὁρθοδόξους λαοὺς, ὡς γῆν δι' ἱεραποστολικὸν ἔργον». Στὴ συνέχεια ὁ Μακ. Προκαθήμενος τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας ζητεῖ ἐκ τῶν ἄλλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν τὴν «πνευματικὴν ὑποστήριξίν των εἰς αὐτὰς τὰς δυσκόλους διὰ τὸν Σερβικὸν λαὸν στιγμᾶς»¹¹.

Οἱ ἀνακοινώσεις καὶ δηλώσεις, πού δειγματοληπτικῶς ἀναφέραμε πιὸ πάνω, πείθουν ὅτι οἱ καταγγελλόμενοι ἄστοχοι

καὶ ἀτυχεῖς παπικοὶ χειρισμοὶ σὲ ζητήματα σχέσεων πρὸς τὴν Ὁρθοδοξία ἐνήργησαν ὡς καταλύτης, πού προκάλεσε τὴν ἀντίδρασι καὶ συνένωσι ὅλων τῶν Ὁρθοδόξων σὲ μία κοινὴ προσπάθεια πρὸς ἐξουδετέρωσι φανερῶν κινδύνων. Στὸ ἐπόμενο ἄρθρο μας θὰ ἀναφέρωμε ἀκόμη μερικὲς χαρακτηριστικὲς δηλώσεις καὶ θὰ προσθέσωμε μερικὲς κριτικὲς παρατηρήσεις καὶ δεοντολογικὲς σκέψεις.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ὁμότ. Καθηγητὴς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

11. Ἐφημ. «Ἐστία» (17 Ἰαν. 1991).

της της αληθινής ζωής, αλλά και η γνώση της εισχωρήσεως ενός άλλου τρόπου ζωής, ξένου προς την Παράδοσή μας, δημιουργεί την μεγάλη κρίση, που είναι έκφραση της υγείας του λαού μας.

Ο άνθρωπος που ζή στον τόπο μας και που έχει επηρεασθή από την παιδεία των Τριών Ίεραρχών ανάζητᾶ πληρότητα ζωής. Θέλει η παιδεία που του προσφέρεται να ανταποκρίνεται στην δίψα και στην ανάζητησή του για μια τέτοια ολοκληρωμένη ζωή που θα λύση όλα τα έσωτερικά του προβλήματα. Δεν θέλει μια παιδεία που εξαντλείται μόνον στην λογική και στις πολλές γνώσεις. Άλλωστε η παιδεία δεν μπορεί να περιορισθῆ σε μια τυπική και τεχνική εκπαίδευση, αλλά ανάζητᾶ μόρφωση. Δεν είναι καθόλου παράξενο τὸ ὅτι στην παράδοση του τόπου μας η παιδεία ταυτίζεται με την μόρφωση. Και φυσικά η λέξη μόρφωση συνδέεται με την βίωση της μορφῆς του Θεανθρώπου Χριστοῦ. Πρόκειται ουσιαστικά για μιᾶ διαρκῆ πορεία τελειώσεως ἀπὸ τὸ κατ' εἰκόνα στὸ καθ' ὁμοίωση.

Όταν μιᾶ παιδεία δεν ικανοποιεῖ την δίψα του ἀνθρώπου για ψυχοσωματικὴ τελείωση και ὁλοκλήρωση, τὸν κάνει κυριολεκτικὰ ἀγχώδη, ἀνικανοποίητο και ἀνεργάτιστο, τοῦ ἀφαιρεῖ κάθε δύναμη για νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὴν ζωὴ, τοῦ σκορπᾶ μελαγχολία και ἀπόγνωση. Ο ἄνθρωπος, ιδίως ὁ νέος, ἔξω ἀπὸ τὴν πραγματικὴ μόρφωση εἶναι ουσιαστικὰ ἀνυπόφορο ὄν, ἀφοῦ δεν αἰσθάνεται πληρότητα ἀπὸ τὴν ζωὴ.

Οἱ Τρεῖς Ίεράρχες, Μέγας Βασίλειος, ἅγιος Γρηγόριος Θεολόγος και ἅγιος Ἰωάννης Χρυσόστομος, μιᾶ τέτοια παιδεία ἔζησαν. Οἱ ἴδιοι σπούδασαν στὰ μεγαλύτερα παιδευτικὰ κέντρα τῆς ἐποχῆς τους και προσέλαβαν ὅ,τι δεν ἔβλαπτε τὴν Ἀποκαλυπτικὴ ἀλήθεια, τὴν νέα ζωὴ που ἔφερε στὸν κόσμο ὁ Χριστός. Ἔτσι ἐξέφρασαν τὴν ζωὴ και τὴν διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ, χρησιμοποιώντας τὰ δεδομένα τῆς παιδείας τῆς ἐποχῆς τους.

Σήμερα πολλοὶ μιλοῦν για τὴν ἑλληνορθόδοξη παιδεία τῶν Τριῶν Ίεραρχῶν. Αὐτὸ πρέπει να τὸ δοῦμε μέσα ἀπὸ τὴν προοπτικὴ αὐτὴν που ἀναφέραμε προηγουμένως, ὅτι, δηλαδή, πρόκειται για τὴν έκφραση τῆς ἀληθείας τοῦ Χριστιανισμοῦ με τοὺς ὅρους τῆς ἑλληνικῆς παιδείας. Άλλωστε ἡ διδασκαλία τῶν Τριῶν Ίεραρχῶν δεν

ἐκφράζει τὸν ἐξελληνισμένο Χριστιανισμό, ἀλλὰ τὸν ἐκχριστιανισμένο ἑλληνισμό.

Ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ παιδεία συνδεόταν με τὸ ἱερό και γενικὰ με τὸν Θεό. Τὰ γυμναστήρια, οἱ ἀθλητικοὶ ἀγῶνες, τὰ θεάτρα, ἡ μουσικὴ, ἡ φιλοσοφία, ἡ κοινωνικὴ ζωὴ ἦταν συνδεδεμένα με τὸ ἱερό, ὅπως φαίνεται και σήμερα στοὺς ἀρχαιο-λογικὸς τοποῦς. Με αὐτὸν τὸν τρόπο ὅλη ἡ ἀρχαία παιδεία ἦταν θεοκεντρικὴ. Βέβαια οἱ θεοὶ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων δὲν ἦταν ξένοι ἀπὸ τὴν παθολογία τοῦ ἀνθρώπου. Στὴν πραγματικὴ ἦταν προέκταση τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν. Σημασία ὅμως ἔχει ὅτι ὅλη ἡ κοινωνικὴ ζωὴ συνδεόταν στενὰ με τὴν λεγομένη θρησκευτικὴ ζωὴ.

Οἱ Τρεῖς Ίεράρχες ἔδωσαν καινούργιο ἄξονα σ' αὐτὴν τὴν νοστροπία. Γι' αὐτὸ ἀντικατέστησαν τὴν ἀτομικότητα με τὴν προσωπικότητα. Με τὸν τρόπο αὐτὸ καλλιέργησαν τὴν ἀληθινὴ θεολογία και τὴν πραγματικὴ ἀνθρωπολογία, τὴν φιλοθεία και τὴν φιλανθρωπία. Με αὐτὸ τὸ πρίσμα εἶδαν και τὴν κοσμολογία και τὴν κοινωνιολογία. Ἔτσι ἡ ἀθεη παιδεία, ἡ ἀνθρωποκεντρικὴ μόρφωση εἶναι ξένη τόσο πρὸς τὴν ἑλληνικὴ ὅσο και πρὸς τὴν ὀρθόδοξη παιδεία.

Τὸ ὄραμα και ἡ πραγματικὴ τῆς Ἐνωμένης Εὐρώπης εἶναι βέβαιο ὅτι θα προωθήσει τὴν νέα εὐρωπαϊκὴ ιδέα και θα δημιουργήσει τὴν νέα εὐρωπαϊκὴ συνείδηση. Αὐτὸ θα ἐπιτευχθῆ με τὴν ἐκπαίδευση, γι' αὐτὸ και δίνεται προτεραιότητα στὴν κατεύθυνση αὐτὴ. Ἀπὸ ὅ,τι γνωρίζουμε ὅλα τὰ Κράτη τῆς Εὐρώπης, ἐν ὄψει αὐτῆς τῆς πραγματικότητας, προετοιμάζονται τόσο για τὴν πρόσληψη τῶν στοιχείων τῆς νέας πολιτιστικῆς παραδόσεως, ὅσο και για τὴν διατήρηση τῆς δικῆς τους ἐθνικῆς παραδόσεως. Κάθε Κράτος τὸ θεωρεῖ αὐτὸ πολὺ ἀπαραίτητο.

Και ἡ χώρα μας δεν μπορεί να πράξῃ διαφορετικὰ. Πρέπει να δώσῃ μεγάλη σημασία στὴν διατήρηση τῆς δικῆς μας παραδόσεως, ὅπως καλλιέργηθηκε με τὴν συνάντηση τοῦ ἑλληνισμοῦ με τὴν Ὀρθοδοξία. Σ' αὐτὸ συντελεῖ ἡ ἀναφορά μας και ἡ στροφή μας στὴν διδασκαλία και τὴν ζωὴ τῶν Τριῶν Ίεραρχῶν. Οἱ Τρεῖς Ίεράρχες σήμερα, περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά, εἶναι ἀπαραίτητοι για τὸ Ἔθνος μας. Εἶναι αὐτοὶ που θα βοηθήσουν τὸ Ἔθνος μας να ζήσῃ και να μεγαλοουργήσῃ και στὴν νέα πραγματικὴ τῆς

ΜΝΗΜΗ ΦΩΤΙΟΥ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ

70ετηρίς Μικρασιατικῆς Καταστροφῆς*

Μακαριώτατε, Ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,

Ὡς ἀστέρες πολύφωτοι διέλαμψαν ἐπὶ αἰῶνας εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς Ἀνατολήν αἱ «λυχνίαι» τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν τῆς Ἀποκαλύψεως «εἰς Ἔφεσον καὶ εἰς Σμύρνην καὶ εἰς Πέργαμον καὶ εἰς Θυάτειρα καὶ εἰς Σάρδεις καὶ εἰς Φιλαδέλφειαν καὶ εἰς Λαοδικείαν» (Ἀποκ. α' 11). Ἡ ἐκκλησιαστικὴ διοργάνωσις, εἰς τὴν διαδρομὴν τοῦ χρόνου, συμπεριέλαβεν αὐτάς, δι' ἀποφάσεων Οἰκουμενικῶν Συνόδων, εἰς τὴν ἐνιαίαν διοίκησιν τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας τῆς Κων. πόλεως, ὅταν ἡ φερώνυμος Πόλις, «βασιλεία καὶ συγκλήτη τιμηθεῖσα» (Δ' Οἰκ. καν. 28) ἦτο ἡ κραταιὰ πρωτεύουσα τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας.

«Κρίμασιν οἷς οἶδε Κύριος» αἱ λυχνίαι τῶν ἐκκλησιῶν αὐτῶν ἐσθέθησαν, διὰ τῶν πολεμικῶν γεγονότων τοῦ 1922, ἐκ τῶν ὁποίων ἐφυγαδεύθη τὸ ποίμνιον αὐτῶν. Ἀκριδέστερον δὲ θὰ εἴπωμεν, κατὰ τὴν Ἀποκάλυψιν (β' 5), ὅτι τὰς λυχνίας των «ἐκίνησεν ἐκ τοῦ τόπου αὐτῶν» ἡ βιαία πνοή τῆς πολεμικῆς καίλαπος· ἀλλ' ἐπεσκέφθη αὐτάς εἰς τὸν τόπον τῆς προσφυγικῆς παρουσίας των ἡ χάρις τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου, ἵνα καὶ πάλιν διαλάμψωσιν ὡς ἐκκλησίαι τῆς «διασποράς», ὑπὸ τὴν σκέπην καὶ τὴν «μέριμναν πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν» τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Τὸν θρόνον τοῦ Πατριαρχείου τούτου, «ἀνὰ μέσον πατέρων πολλῶν», ἐκόσμησεν, εἰς κρισίμους περιστάσεις, ὁ σήμερον ἑορταζόμενος ὄντως μέγας Πατριάρχης Φώτιος. Ἡ ἐφετεινὴ δὲ συγκυρία τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς μνήμης αὐτοῦ μετὰ τῆς πενθηφόρου μνήμης τῆς πρὸ ἑβδομήκοντα ἀκριδῶς ἐτῶν ἐπελθούσης μικρασιατικῆς καταστροφῆς, ἥτις ἐπληξεν ἐξαιρέτως τὰς διασπάρτους καὶ ἀνθούσας ἐκεῖ ἐκκλησίας, περὶ τῶν ὁποίων ὁμιλεῖ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ εὐαγγελιστὴς καὶ Θεολόγος εἰς

* Ὁμιλία στὴ διάρκεια τῆς θ. Λειτουργίας στοῦ Καθολικοῦ τῆς Ἱ. Μονῆς Πεντέλης (6.2.1992).

τὴν φερώνυμον αὐτοῦ Ἀποκάλυψιν, ἤγαγε τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ πλαισιώσῃ τὸν ἑορτασμόν μετὰ εἰδικῆς ἀναφοράς εἰς τὰς διαλαμψάσας ἐκείνας ἐκκλησίας. Καὶ ἡ συμπράττουσα Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Ἀθηνῶν θὰ εἴπη τὸ δέοντα, διὰ τοῦ ὀρισθέντος ὑπ' αὐτῆς ὁμιλητοῦ, εἰς τὴν εἰδικὴν σύναξιν, μετὰ τὴν θ. Λειτουργίαν.

Ἄλλὰ καὶ εἰς τὸν συνοδικῶς ὀρισθέντα προεστῶτα τῆς Εὐχαριστιακῆς ταύτης λατρευτικῆς συνάξεως (ἀντιπρόεδρος τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Συνόδου), εἶναι ἐπιβεβλημένον νὰ ἀπευθύνῃ τὸ μήνυμα αὐτῆς τοῦτο πρὸς τοὺς ὁμοθυμαδὸν συνηγμένους ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνεορταστάς.

* * *

«Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου, ἐνδυναμοῦσθε ἐν Κυρίῳ καὶ ἐν τῇ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ» (Ἐφ. 6,10). Οἱ ἀποτελοῦντες τὸ δυναμικὸν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, λειτουργοὶ τοῦ ἁγίου Θυσιαστηρίου καὶ τῆς Θεολογίας θεράποντες καὶ διδάσκαλοι, στῶμεν καλῶς· πρόσχωμεν! Ἐν μέσῳ ἡμῶν σήμερον προβάλλει ἡ σεπτὴ μορφή ἁγίου Ἱεράρχου καὶ κορυφαίου διδασκάλου τοῦ ἐπιστημονικοῦ πανδιδακτηρίου τῆς Μαγναύρας, προδρόμου τῶν πανεπιστημιακῶν σπουδαστηρίων. Εἶναι ὁ ἐγκυρος καὶ ἀρμόδιος νὰ ἀπευθύνῃ λόγον πρὸς ἡμᾶς, τόσοσιν τοὺς συλλειτουργοὺς ὅσον καὶ τοὺς συνδιδασκάλους αὐτοῦ.

Καὶ ὁ λόγος τοῦ σήμερον ἐπίκαιρος καὶ ἐπιτακτικώτερος ὑπὲρ ποτε ἄλλοτε.

Οἱ ἀγῶνές του πρὸς τὰς ἀπὸ τῆς Δύσεως διαβρωτικὰς ἐνεργείας κατὰ τῆς Ὁρθοδόξου ἐκκλησίας ἡμῶν εἶναι ἐγερτήριον σάλπισμα πρὸς τὰ ὑψηλὰ ἱστάμενα στελέχη τῆς Ὁρθοδοξίας, Ἱεραρχικά καὶ Καθηγητικά — καθοδηγητικὰ ἀμφοτέρω πρὸς τὸν ἱερὸν Κλῆρον καὶ τὸν λαὸν τοῦ Κυρίου. Καὶ μᾶς καλοῦν εἰς ἀγωνιστικὴν ἀντιπαράθεσιν πρὸς σημερινοὺς ἐπιβούλους τῶν

Ἐνωμένης Εὐρώπης, ἀφοῦ μάλιστα ἡ Εὐρώπη σήμερον ἔχει ἀνάγκη καὶ ἀναζητᾷ μὲ ἀγωνία μιὰ τέτοια παιδεία, ποὺ ἐζήσαν καὶ ἐξέφρασαν οἱ Τρεῖς Φωστῆρες τῆς Τρισηλίου Θεότητος.

Εὐχάμαι σὲ ὅλους τοὺς Ἐκπαιδευτικούς, σὲ ὅλους τοὺς μαθητὰς καὶ μαθήτριες νὰ γνωρίσουν καὶ νὰ ζήσουν τὴν διδασκαλία τῶν Τριῶν Ἱε-

ραρχῶν στὴν προσωπικὴ τους ζωὴ. Αὐτὸ εἶναι ἀνάγκη ἐπιτακτικὴ, ἀπαίτηση τῶν καιρῶν μας γιὰ νὰ μὴ ἀλλοτριωθοῦμε σὰν Ἔθνος καὶ σὰν πρόσωπα, ἀλλὰ νὰ βοηθήσουμε ὅλους ἐκείνους ποὺ πραγματικὰ τὴν ἀναζητοῦν.

Μὲ πατρικὲς εὐχὲς καὶ εὐλογίαις
† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΪΜ

Ο ΣΥΡΟΥ ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ (1883-1961)*

Τριακονταετής ἀμφιετηρίδα ἀπὸ τῆς εἰς Κύριον ἐκδημίας αὐτοῦ (+ 8.6.1961 — 1991)

Χαίρω διότι εἰς ἐμὲ ἔλαχεν ὁ κλῆρος τῆς ποιμαντορίας λαοῦ, ὃν τόσαι περικοσμοῦσι καὶ διακρίνουσιν ἀρεταὶ κατὰ τὴν κοινήν ὁμολογίαν καὶ συγκινοῦμαι βαθύτατα ἀναλογιζόμενος τὸ γεγονός τῆς ὄλως ἐκτάκτου ἐν μέσῳ ὑμῶν παρουσίας. Ἐπίσκοπος δηλονότι ἕως χθὲς ἄλλου, τόσον μεμακρυσμένου καὶ ὑπὸ ὄλως διαφόρους συνθήκας τελοῦντος μετώπου τῆς στρατευομένης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, εὐρίσκομαι αἴφνης ἐπὶ τῶν ἐπάλλεων νέου Ἐκκλησιαστικοῦ μετώπου ἑτοιμος ὅπως διακονήσω ἐν μέσῳ ὑμῶν εἰς τὴν ἐνταῦθα Ἐκκλησίαν καὶ συνεργασθῶ ἐφεξῆς μετὰ τῆς σεπτῆς καὶ θεολέκτου χορείας Ἀρχιερέων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ ὀνόματος τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ.

Ἄλλὰ πῶς ταῦτα;

Πῶς ἐκ τοῦ μεσουρανοῦντος πολιτισμοῦ τοῦ νέου Κόσμου ἐκουσίως ὄλως ἀποσυρθεὶς ἀπεχωρίσθη αἴφνης τόσων ἐπιλέκτων φίλων ὁμογενῶν καὶ ξένων, τό-

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 66 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2 τεύχους.

σων συναγωνιστῶν Κληρικῶν καὶ Λαϊκῶν, τόσων χιλιάδων ἀποδήμων τῆς Πατρίδος τέκνων, ἅτινα, ἀπὸ δεκάδων ἐτῶν ἀγωνιζόμενα ἐκεῖ τὸν βαρὺν καὶ ἀργαλέον ἀγῶνα τῆς ἐντίμου ζωῆς, δὲν παύουσι παρὰ ταῦτα νὰ ἐνδιαφέρωνται διὰ τὴν φιλότατην γενέτειραν καὶ τὴν θρησκείαν τῶν Πατέρων των, ἀλλ' ἔχουσι πάντοτε ἐστραμμένον τὸ βλέμμα πρὸς τὰ μέρη ἐκεῖνα, ἐν οἷς τὸ πρῶτον εἶδον τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, τὴν πατρικὴν καλύβην νοσταλγοῦντα, καὶ ποικίλα ὄνειρα πλάττοντα, χρυσὰ πολλάκις, ἅτινα διὰ τοὺς πολλοὺς μένουσι δυστυχῶς ἀπραγματοποιήτα λόγῳ τῶν ἰσχυρῶν δεσμῶν, δι' ὧν συνέδεσαν τὴν ἑαυτῶν καὶ τὴν τῶν τέκνων των τύχην μετὰ τῆς ἀφνειοῦ καὶ εἰς ἄκρον φιλελευθέρας θετῆς των πατρίδος, τῆς Ἀμερικῆς;

Πῶς, ἀχανεῖς διασχίσας ἐκτάσεις ἠπειρωτικὰς καὶ ἀτέρμονα διαπλεύσας ὠκεανόν, ἴσταμαι ἤδη, ἐπὶ τῆς νέας ταύτης πνευματικῆς σκοπιᾶς, πατῶν αὐθις τὸ πεφλημένον χῶμα τῆς πατρώας γῆς καὶ ἀναπνέων τὴν ζεῖδωρον καὶ μυροδόλον αὔραν τῶν ὠραίων βουνῶν καὶ αἰγιαλῶν τῆς τῶν ὑπ' ἀφθίτου δόξης καλυπτομένων;

δικαίων τῶν κατ' ἀνατολὰς ἀγίων Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν.

Ἐφ' ὅσον διαπιστοῦται ὅτι οἱ διάλογοι δὲν ἀποδίδουν καὶ δὲν ὠφελοῦν, λόγῳ τῆς παρασπονδίας τῆς ἐτέρας πλευρᾶς, «ἐνδυναμοῦσθε ἐν Κυρίῳ» πρὸς ἄλληλην ἀντιμετώπισιν «ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ».

Ὁ μέγας Φῶτιος, ὁ ὑπέρμαχος τῆς Ὁρθοδοξίας, συναγείρει εἰς τὴν «καλὴν στρατείαν» (Α' Τιμ. 1,18), διὰ νὰ ἀποδειχθῶμεν ὄχι μόνον «ὀρθοτομοῦντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας», ἀλλὰ καὶ προασπισταὶ τῶν δικαίων τῆς Ὁρθοδοξίας, ἀπειλουμένων ἐκ δυσμῶν ἀπὸ ἑτεροδόξους καὶ δὴ ὑπὸ τὸν παραπλανητικὸν ψευδορθόδοξον μανδύαν τῆς Οὐνίας, καὶ ἐξ ἀνατολῶν ἀπὸ ἀλλοθρήσκους ἀλιεύοντας νεαρὰς κυρίως ὑπάρξεις, διὰ νὰ τὰς μυήσουν εἰς τεχνητοὺς παραδείσους!

Ἐφ' ὅσον εἶναι ἐπὶ θύραις ἡ Ἠνωμένη Εὐρώπη, τὸ μήνυμα τῆς Ὁρθοδοξίας ἀναμένει τοὺς φορεῖς τῆς μεταδόσεως αὐτοῦ εἰς τοὺς λαοὺς καὶ τὰ ἔθνη, ἐντὸς καὶ ἐκτὸς αὐτῆς, ἵνα σὺν Θεῷ «εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξέλθῃ ὁ φθόγγος αὐτῆς καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ρήματα αὐτῆς». Καὶ ποιοὶ ἄλλοι εἶναι ἀρμοδιώτεροι καὶ καταλληλότεροι νὰ ἀπαντήσουσι τὸ τοῦ

Ἡσαίου (6,8), «ἰδοὺ ἐγὼ εἰμι' ἀποστείλον με», εἰ μὴ οἱ ποιμένες καὶ διδάσκαλοι τοῦ νέου Ἰσραὴλ τῆς Χάριτος;

Ἡ οἰκουμενικότης τῆς Ὁρθοδοξίας «ἰδοὺ καιρὸς εὐπρόσδεκτος» νὰ ἐκδηλωθῇ. Νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὰ μηνύματα τῶν καιρῶν καὶ τὴν νοσταλγικὴν στροφήν τοῦ κόσμου σήμερον πρὸς τὴν «μία, ἅγια, καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν» μας. Ὁ πυρὸς τῆς Ὁρθοδοξίας θὰ ἀνάψῃ πάλιν, μᾶλλον θὰ ἀναζωπυρήσῃ τὴν φλόγα εἰς τὰς λυχνίας τῶν παλαιφάτων καὶ ἀποστολικῶν ἐκκλησιῶν. Καὶ ἡ ἀγὰ τὸν κόσμον Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἀνθοῦσα καὶ θάλλουσα, αὐξανομένη καὶ πληθουνομένη καὶ εἰς τὰς χώρας τῆς Διασπορᾶς αὐτῆς, θὰ ἀναλάβῃ σὺν Θεῷ τὴν οἰκουμενικὴν αὐτῆς διάστασιν καὶ ἀποστολήν «πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἀγίων, εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομήν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, μέχρι καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ» (Ἐφεσ. 4, 12-13). Ἀμήν.

† Ὁ Πατρῶν ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

Ποῦ νὰ ἀποδώσω ἢ πῶς νὰ ἐρμηνεύσω τὸ ὅλως ἔκτακτον τοῦτο τῆς ζωῆς μου γεγονός;

Ἀνθρωπίνη δύναμις δέν μοι φαίνεται ὅτι ἦτο ποτὲ ἱκανὴ νὰ μὲ ἀποσπᾶσῃ ἐκ τῶν κόλπων τόσο πολυπληθοῦς ποιμνίου, ἐν ξένη μάλιστα διαβιῶντος, ἀπόλυτον ἔχοντος ἀνάγκη διηγεκοῦς καὶ ἀγρύπνου ποιμαντορίας, ποιμνίου ἀνησυχούντος διὰ τὸ παρὸν αὐτοῦ καὶ εὐλόγως τρέμοντος πρὸ τοῦ ἀδήλου μέλλοντος τῆς τύχης τῶν τέκνων του, ποιμνίου μετὰ τοῦ ὁποίου τόσο στενῶς εἶχον συνδεθῆ, ὑπὲρ τῆς πνευματικῆς ζωῆς καὶ φυλετικῆς ὑποστάσεως τοῦ ὁποίου εἰς τόσους ὑπεβλήθη ἀγῶνας, τόσας κατέβαλον προσπάθειας καὶ τόσα ἔχουσα δάκρυα νυχθημερὸν ὑπὲρ αὐτοῦ ἐργαζόμενος, καὶ πρὸς Κύριον προσευχόμενος, πρὸς μυριάς ἐπὶ ἔτη παλαιάς δυσκολίας, δυσυπερβλήτους πολλάκις λόγῳ τῆς φύσεως αὐτῶν.

Ὁ Σύρου Φιλάρετος (†).

Ὑπεράνω τῶν λόγων καὶ τῶν ἐξ ἀνθρώπων αἰτίων καὶ τῶν ἔξωθεν σφαλμάτων θέλω νὰ διαβλέπω ὡς ρυθμιστὴν τῶν κατ' ἐμὲ τὸν δάκτυλον τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τὴν Θεῖαν Πρόνοιαν νὰ ἀποδίδω τὸ ἔργον. Αὐτὴ γνωρίζει ὄχι μόνον νὰ καθορίζῃ καὶ νὰ ἐποπτεύῃ τοὺς νόμους τῆς ζωῆς καὶ τῆς λειτουργίας τῶν ἀπείρων τοῦ σύμπαντος κόσμων, ἀλλὰ καὶ νὰ παρασκευάζῃ τὴν πρόπουσαν ἐκάστοτε πορείαν τῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου τούτου καὶ νὰ ρυθμίζῃ τὸν βίον τῶν ἀνθρώπων καὶ ἰδιαίτερα ἐκείνων, οἵτινες λόγῳ θέσεως καὶ ἀξιώματος ἐτάχθησαν εἰς τὴν διακονίαν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ-δρότου τούτου θεσμοῦ, τοῦ στύλου καὶ τοῦ ἐδραϊώμα-

τος τῆς ἀληθείας. Ἀλλὰ πῶς νὰ ἀποκρύψω καὶ ἐν ἄλλο αἶσθημα, τὸ αἶσθημα τοῦ φόβου ὅπερ πιέζει σήμερον τὴν ψυχὴν μου, θορυβεῖ τὴν διάνοιάν μου καὶ δεσμεύει τὴν γλῶσσάν μου; Διατί νὰ μὴ ὁμολογήσω ὅτι φοβοῦμαι μήπως ἀδόκιμος ἐλεγχθῶ ἐν τῇ ἐνασκῆσει τῶν νέων πνευματικῶν μου καθηκόντων ξένος ὑπάρχων καὶ ἄγνωστος εἰς ὑμᾶς; Ἄλλ' ὄχι! Δὲν εἶμαι ξένος οὐδ' ἄγνωστος ἐν τῇ πλαισίῳ τῆς χριστιανικῆς Κοινωνίας, τῆς ὁμοφύλου μάλιστα καὶ ὁμοδόξου· αἱ σχέσεις τῶν ἰτόμων δὲν ἐκπηγάζουσιν ἐκ μόνον τῶν δεσμῶν αἵματος, οὐδὲ ἐδράζονται μόνον ἐπὶ τοῦ αἰσθήματος τῆς κατὰ κόσμον φιλίας καὶ τῶν ἀχρῶν διαθέσεων τῆς τυχαίας γνωριμίας, ἀλλὰ παράγονται ἐκ τῆς ψυχικῆς συγγενείας, τὴν ὁποίαν δημιουργεῖ ἡ ταυτότης τῆς πρὸς Θεὸν πίστεως, ἡ διαγράφουσα καὶ καθορίζουσα τὰ ὅρια τοῦ κοινού καὶ αἰωνίου ἡμῶν προορισμοῦ, ἦν ἡ Κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐξαγιαρίζει, ἰσχυροῦς, κατὰ τρόπον ὅλως μυστικόν, διωφαίνουσα τοὺς στήμονας τῆς ἐν Χριστῷ ἀδελφωσύνης. Δὲν εἶμαι κατὰ ταῦτα ξένος ἀλλ' ἀδελφὸς ὑμῶν, οὐδ' ἄγνωστος καθ' ὃ πατὴρ ὑμῶν κατὰ πνεῦμα καὶ ὑμεῖς πάντες ἀνεξαιρέτως πνευματικὰ μου τέκνα, ἀγαπητὰ καὶ περιπόθητα.

Συνδέει ἡμᾶς ἀπὸ σήμερον στενώτατα ὁ Χριστὸς καὶ μᾶς ἐνώνει ἡ ἀγάπη τοῦ Πατρὸς, τοῦ Θεοῦ, ἐν ᾧ ζῶμεν, κινούμεθα καὶ ἐσμέν.

Δὲν εἶμαι ἀκόμη ξένος, διότι ὁ τε ἔσω καὶ ὁ ἔξω ἑλληρισμός, καίπερ διάφορος τὴν διοίκησιν, ὅμως καθ' ὅλα τὰ ἄλλα του συστατικὰ εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ σῶμα, ὁμοεθνές, ὁμόγλωσσον καὶ ὁμόδοξον καὶ συγκροτοῦσιν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πλήρωμα, τὸ πλήρωμα τῆς μιᾶς, ἁγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας καὶ πᾶς ἐπίσκοπος αὐτῆς, ὅπου δήποτε καὶ ἂν διακονῇ, τὰ αὐτὰ βαρεὰ καθήκοντα τῆς μεγάλης διακονίας τῆς ἀρχιερωσύνης ἔχει καὶ τοὺς αὐτοὺς δεσμοὺς τῆς πνευματικῆς σχέσεως πρὸς τὸ σύνολον τοῦ ὁμοδόξου πληρώματος τῶν πιστῶν.

Ἀλλὰ καὶ προσγειότερόν πως σκεπτόμενοι δὲν εὐρίσκομεν ἄλλοις τὰ καθ' ἡμᾶς.

Διότι κατ' εὐτυχῆ συγκυρίαν ὑπὸ τὸν αὐτὸν τοῦ Ἀιγαίου γαλαγὸν οὐρανὸν εἶδον τὸ πρῶτον τὸ φῶς τοῦ ἡλίου καὶ εἰς νῆσον γειτνιαζούσαν ταῖς ὑμετέραις διήλθον τὰ πρῶτα τῆς ζωῆς μου ἔτη καθ' ὃν περίπου χρόνον ἄλλο τετιμημένον τέκνον τῆς ἰδιαιτέρας μου γενετείρας ἐποίμαινεν εὐκλεῶς τὴν ἀγιωτάτην ταύτην Μητρόπολιν, ὁ ἀείμνηστος Ἀλέξανδρος Λυκούργος.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Σύρου ΔΩΡΟΘΕΟΣ

Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΙΣ ΣΥΜΠΛΗΓΑΔΕΣ ΠΕΤΡΕΣ ΤΟΥ ΙΣΛΑΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΑΠΙΚΟΥ ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΥ

Όλοι με λαχτάρα και έλπίδα περιμέναμε και υποδεχθήκαμε την «άνοιξη» που έσηματοδότησε και έδημιούργησε ή Περειστρούικα του Μιχαήλ Γκορμπατσόφ στο χώρο της Άνατολικής Εϋρώπης και στη Βαλκανική Χερσόνησο.

Πέρα και έξω από οποιαδήποτε λάθη, ή Διεθνής Κοινωνία αναγνωρίζει την θετική συμβολή των ανωτέρω ένεργειών που έδωσαν πνοή και έλευθερία σε λαούς που επί χρόνια υπέφεραν και έστερουόντο τά πάντα εύρισκόμενοι κάτω από άνελεύθερα καθιστώα που «εύηγγελίζοντο» την εύτυχία, ενώ σκορπούσαν τή μιζέρια, τή δυστυχία και τήν έξαθλίωση τής ανθρώπινης προσωπικότητας.

Τείχη γκρεμίσθηκαν, σύνορα μετατέθηκαν και έλπίδες πολλές έδημιουργήθηκαν για ένα καλύτερο αύριο στο χώρο μιας ένωμένης Εϋρώπης που να επικρατεί ή ειρήνη, ή ασφάλεια, ή δικαιοσύνη, ή συναδέλφωση και ή συνεργασία των Λαών. Χριστιανισμός και Δημοκρατία εκρίθηκαν ως οι δύο αναγκαίοι πόλοι εις τους οποίους θα έστρέφετο τó μέλλον τής αύριανής ένωμένης Εϋρώπης.

Μέσα σ' αυτή τήν πολιτική και κοινωνική επανάσταση εύρέθηκαν όχι μόνον ή Άνατολική Εϋρώπη, αλλά και γειτονικά κράτη στη Βαλκανική Χερσόνησο.

Τό νέο πνεύμα τής «άπελευθερώσεως» έπνευσε έντονα και στο γεωγραφικό χώρο τής Βουλγαρίας, τής Γιουγκοσλαβίας και τής Άλβανίας.

Ήταν λοιπόν εύνόητο, ότι οι Έλληνες με πολύ ένδιαφέρον ήθελαν να παρακολουθήσουν τά γεγονότα αυτά και ως γείτονες επιθυμούσαν τήν εύνοική εξέλιξη των έσωτερικών των παραπάνω Κρατών, ανακατατάξεων επ' ύφελεία ασφαλώς των Λαών των περιοχών αυτών.

Άλλά και για τήν Όρθόδοξη Έκκλησία, οι πολιτικές και κοινωνικές αυτές εξέλιξεις σήμαναν τήν ύσιαστική της άπελευθέρωση, γιατί επί χρόνια εύρισκόμενη σε διωγμό ύφισατο τó μαρτύριό της και έδιδε συγχρόνως τήν άποστολική μαρτυρία της.

Έκατομμύρια πολλά Όρθόδοξων χριστιανών, τόσο στην Ρωσία όσο και στα άπελευθερωμένα Κράτη τής Βαλκανικής Χερσονήσου, άποκτούσαν πλέον τήν θρησκευτική τους έλευθερία, άνοιγαν και λειτουργούσαν τούς Ναούς τους και έλάτρευαν έλεύθερα τόν Θεό των Πατέρων τους.

Η Όρθοδοξία τής Εϋρώπης έκαλείτο πλέον ύσιαστικά να διαδραματίσει σοβαρό ρόλο εις τó νέο γίγνεσθαι τής Εϋρώπης. Αυτό κατέστη πλέον συνειδητό και εις τήν σκέψη πολιτικών Ήγετών στον έλεύθερο κόσμο.

Έξ άλλου και τά Έραποστολικά ταξείδια του ζειμνήστου Οίκουμηνικού Πατριάρχου Δημητρίου ύπευθύνιζαν τήν έντονη παρουσία και μαρτυρία τήν όποία έπρόκειτο να άποκαλύψει ή Όρθοδοξία εις τόν κόσμο.

Όμως εις τήν πορεία των γεγονότων τούτων δύο δυνάμεις, οι όποιες δέν έχουν καμία θεολογική συγγένεια μεταξύ τους, έπρόκειτο να συναντηθούν και να ύπηρητήσουν τόν ίδιο στόχο.

Και συναντήθηκαν σε ένα κοινό σημείο, που είναι ό Ίδεολογικός Ίμπεριαλισμός. Από τήν Άνατολή ό Όθωμανικός Ίσλαμισμός και από τήν Δύση ό Παπισμός, κινούμενοι από ύμπεριαλιστική φιλοσοφία και πολιτική συναντήθηκαν στον Βαλκανικό χώρο και αρχίζουν έντονη δραστηριότητα, ό ένας για να «στηρίζει πολιτικώς και κοινωνικώς» τά νέα κράτη και ό άλλος «για να εύαγγελισθεί» τούς λαούς τής Εϋρώπης...

Έχουν γραφεί και ειπωθεί πολλά γύρω από αυτό τó θέμα, ιδιαίτερα τόν τελευταίο καιρό. Έκείνο που με βεβαιότητα παρατηρούμε είναι, ότι ή Τουρκία ξεκινώντας από άνατολικά δικτυώνεται κανονικά σε όλο τó διασυνοριακό προς βορράν χώρο τής Έλλάδος, ενισχύει τις μουσουλμανικές μειονότητες και ό στόχος της είναι προφανής.

Άλλά και από δυτικά ό σημερινός Πάπας άναπτύσσει περίεργες πρωτοβουλίες στα παραπάνω Κράτη και τις πρωτοβουλίες αυτές έποναμάζει «εύαγγελισμόν των Λαών τής Εϋρώπης...».

Για τόν περίεργο αυτό «εύαγγελισμό» χρησιμοποιεί, ως Κράτος του Βατικανού, τήν πολιτική έξουσία για να επιβάλλει τις άπόψεις του, ενώ παράλληλα ενισχύει και χρησιμοποιεί τήν Ούνία σε εκκλησιαστική βάση, για να προσηλυτίσει και όχι εύαγγελισθεί τούς Λαούς τής Εϋρώπης.

Έχει γραφεί και έχει ύποστηριχθεί από πολύ σοβαρές πηγές, ότι ή χρησιμοποίηση τής Ούνίας όχι μόνον δέν προάγει, αλλά τερπιλλίζει τήν χριστιανική ένότητα. Ό,τι έπετεύχθη επί πολλά χρόνια με τόν θεολογικό διάλογο μεταξύ Όρθόδοξων και Ρωμαιοκαθολικών κινδυνεύει να καταρρεύσει με τήν Ούνία και τις περίεργες πολιτικές ένεργειες του σημερινού Πάπα.

Είλικρινά λυπούμεθα, γιατί πιστεύουμε και πάντοτε υποστηρίζαμε την ανάπτυξη φιλικών σχέσεων μεταξύ των δύο Έκκλησιών, χωρίς αυτό να σημαίνει την υποταγή της μιας Έκκλησίας εις την άλλη.

Έξ άλλου ή άνορθόδοξη και άνθελληνική στάση του Βατικανού στην άναγνώριση των Σκοπίων και την σχισματική «Μακεδονική Έκκλησία» συνετέλεσε στην ανάπτυξη ψυχρών σχέσεων μεταξύ Έλληνορθόδοξων και Βατικανού.

Η έκλογή δέ άπό τό Βατικανό και ή τοποθέτηση Ούνιτών Ρωμαιοκαθολικών Έπισκόπων σε όρθόδοξες περιοχές που δέν υπάρχουν ρωμαιοκαθολικοί χριστιανοί, όχι μόνον στο Βαλκανικό χώρο, αλλά και στα κράτη της πάλαι ποτέ Σοβιετικής Ένώσεως, έφεραν σαν άποτέλεσμα, ώστε όλα τα Όρθόδοξα Πατριαρχεία και οι Αυτόκέφαλες Όρθόδοξες ανά τον κόσμο Έκκλησίες σοβαρώς να συσκέπτονται για μιá σθεναρά άπό κοινού άντιμετώπιση του Παποκαίσαρισμού της Ρώμης, άσχετως αν αυτό τό φαινόμενο επιχειρεί τό Βατικανό να παρουσιάσει σήμερα ως τον «ευαγγελισμό των Λαών της Εύρώπης...».

Είται λάθος τακτικής οι παραπάνω ενέργειες, γιατί ευρύτατα τό όνομα του Πάπα άκούγεται εις τον διαμελισμό της Γιουγκοσλαβίας, εις τις πρωτοβουλίες των Σκοπιανών και σε άλλες άνορθόδοξες πρωτοβουλίες, ιδιαίτερα εις την δυναμική κατάληψη άπό Ούνιτες Όρθόδοξων Ναών σε κράτη της άλλοτε Σοβιετικής Ένώσεως.

Η πρόσφατη «Σύνοδος των Ρωμαιοκαθολικών Έπισκόπων» της Εύρώπης στο Βατικανό, δέν έπεισε τις Όρθόδοξες Έκκλησίες να στείλουν εκπροσώπους, παρά την διακαή έπιθυμία του Βατικανού, γιατί έπέρασε στην άντίληψη των Όρθόδοξων, ότι ή Σύνοδος αυτή απέβλεπε κυρίως εις τό να άποδείξει ό Ρωμαίος Ποντίφικας, ότι ή Ρωμαιοκαθολική Έκκλησία «μόνη» έκφράζει σήμερα τον Χριστιανισμό της Εύρώπης. Αυτό είναι μέγα ιστορικό λάθος του Βατικανού και μακροπρόθεσμα θα δλάψει τό ίδιο τό Βατικανό.

Έξ άλλου οι Όρθόδοξες Έκκλησίες συσπειρώνονται και συνεργάζονται, σήμερα, όχι μόνον για να άντιμετωπίσουν τον κίνδυνο του παπικού ίμπεριαλισμού, αλλά συγχρόνως για να διαδραματίσουν και τον ίεραποστολικό τους ρόλο στην ευρύτερη Εύρωπαϊκή και Διεθνή Κοινωνία. Την ίεραποστολική αυτή μαρτυρία και διακονία ή ανά τον κόσμο Όρθόδοξη Έκκλησία έχει τό δικαίωμα αλλά και την υποχρέωση πιστά να ύπηρετήσει. Η συνάντηση έξ άλλου των Άρχηγών των Όρθόδοξων Έκκλησιών στην Κωνσταντινούπολη την

Κυριακή της Όρθοδοξίας θα σηματοδοτήσει την άνάληψη πρωτοβουλιών άντιμετώπισεως των ύφισταμένων δυσχεριών που προκαλεί τό Βατικανό στο χώρο της Εύρώπης και την άνάληψη κοινής στρατηγικής.

Έχουμε την έντύπωση, ότι έχει περάσει ό καιρός του όποιοδήποτε ίμπεριαλισμού, στις κοινωνίες τουλάχιστον της Εύρώπης, είτε αυτός είναι Ίσλαμικός - Όθωμανικός, είτε είναι παπικός Ίμπεριαλισμός. Η κοινωνία είναι βαθεία τραυματισμένη και έχουμε χρέος να την θεραπεύσουμε.

Όμως στο διασυνοριακό χώρο της Ελλάδος ύπάρχει πάντοτε τό πρόβλημα και ό κίνδυνος άπό αυτόν τον ίμπεριαλισμό - έπεκτατισμό, γι' αυτό έμεις οι Νεοέλληνες ως δυναμώσουμε την εθνική μας ένότητα και την Έλληνορθόδοξή μας ταυτότητα και ως παραμείνουμε πάντοτε ίσχυροί διαπραγματευτές σ' ένα διάλογο όμως που δέν θα ύπηρετεί μόνον την σκοπιμότητα, αλλά κυρίως που να στηρίζεται στην ιστορική αλήθεια και στις πραγματικές άνάγκες των καιρών μας.

Φτάνουν πλέον τα τραύματα της κοινωνίας μας.

† Ό Κερκύρας και Παξών ΤΙΜΟΘΕΟΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

- ★ Έπισκόπου Άχελώου Εύθυμίου, ΑΘΩΟΣ (άπάντηση σε 56 έρείσματα της άπιστίας).
- ★ Πρωτοπρ. Γ. Μεταλληνού, Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ.
- ★ Καθηγ. Μάρκου Α. Σιώτη, ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ.
- ★ Καθηγ. Ίωάννου Φουντούλη, ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ, τόμοι Α' και Β'.
- ★ Καθηγ. Βλασίου Φειδά, ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΡΩΣΣΙΑΣ (988 - 1988).
- ★ Καθηγ. Άνδρ. Θεοδώρου, ΑΜΩΜΟΙ ΕΝ ΟΔΩΙ ΑΛΛΗΛΟΥΪ'Α (έρμηνευτικό σχόλιο στη Νεκρώσιμη Άκολουθία).
- ★ Άγ. Γρηγορίου Νύσσης, ΕΙΣ ΤΟΝ ΒΙΟΝ ΤΟΥ ΜΩΥΣΕΩΣ (είσαγωγή, κείμενο, μετάφραση, σχόλια άρχιμ. Π. Μπρούσαλη).
- ★ Άρχιμ. Συμεών Π. Κούτσα, Η ΝΗΣΤΕΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ. Γιατί, πότε και πώς νηστεύουμε.
- ★ Άρχιμ. Νικ. Ι. Πρωτοπαπά, ΕΙΣ ΕΠΙΓΝΩΣΙΝ ΘΕΟΥ. Κυριακοδρόμιο στις ευαγγελικές περικοπές.

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΑΤ' ΑΝΑΤΟΛΑΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΥΝΟΔΙΚΟΣ ΕΞΑΡΧΟΣ - ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΟΛΗ

Με αίτηση ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας ὁ Μητροπολίτης Θ. Π. ζητεῖ τὴν ἀκύρωση τῆς ἀπὸ 20.8.91 Πράξεως τῆς Ἱεραῆς Συνόδου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, μετὰ τὴν ὁποία διορίσθηκε εἰς τὴν Ἱερά Μητρόπολη Α καὶ Γ, λόγω τῆς ἐκεῖ καταστάσεως, Μητροπολίτης Ἐξαρχος.

Τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας ἐπὶ προηγουμένης αἰτήσεως ἀκυρώσεως πράξεως τῆς Ἱεραῆς Συνόδου, μετὰ τὴν ὁποία ὀρίσθηκε προσωρινὰ Συνοδικὸς Ἐκπρόσωπος εἰς τὴν αὐτὴ Μητρόπολη, ἐξέδωσε ἀκυρωτικὴ ἀπόφαση, διότι ἡ Ἐκκλησία δὲν ἐπικαλεῖται διάταξη νόμου ὁποῖος νὰ στηρίζει τὴν πράξη τῆς.

Ἐν ὄψει ἀναμενομένης ἀποφάσεως ἐπὶ τῆς αἰτήσεως ἀκυρώσεως τῆς πράξεως διορισμοῦ Ἐξάρχου, διευπλώθησαν πρὸς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας αἱ κατωτέρω ἀπόψεις, διὰ τῶν ὁποίων τίθενται αἱ Κανονικαὶ καὶ Συνταγματικαὶ ἀπόψεις τῆς ἀυτοκεφάλου καὶ αὐτοδιοικήτου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ὁποίων ἡ δημοσίευσή κρίνεται ἀναγκαία.

Α'. Ἀπὸ τὰ δι' ἄρθρου 3 παρ. 1 τοῦ Σ. περὶ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰδικῶς ὀριζόμενα ὅτι: «Ἐἶναι αὐτοκεφάλος καὶ διοικεῖται ὑπὸ τῆς Ἱεραῆς Συνόδου τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Ἀρχιερέων καὶ τῆς ἐκ αὐτῆς προερχομένης Διαρκοῦς Ἱεραῆς Συνόδου...» σὲ συνδυασμὸ μετὰ τὰ εἰδικῶς ὀριζόμενα δι' ἄρθρου 29 παρ. 1 τοῦ νόμου 590) 77 «Περὶ Κ. Χ. τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» κατὰ τὰ ὁποῖα «Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ ποιμαίνοντος τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν, ὡς καὶ ἕκαστος ἐν ἐνεργείᾳ Μητροπολίτης, ὡς Ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχή... ἀσκῶν... τὴν ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων, τῶν Ἐκκλησιαστικῶν διατάξεων καὶ τῶν νόμων ἐν γένει τῆς Πολιτείας προβλεπόμενην ἐξουσίαν», προκύπτει τὸ αὐτοδιοικήτον τῆς Ἐκκλησίας.

Τὸ ἄρθρον 3 § 1 τοῦ Συντάγματος, ἀναφερόμενον εἰς τὸν τρόπον διοικήσεως τῆς αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὀρίζει ἐπὶ λέξει: «τὴ ροὺ μὲν τῶν διατάξεων τοῦ Πατριαρχικοῦ Τόμου τῆς κθ' (29) Ἰουνίου τοῦ ἔτους 1850 καὶ τῆς Συνοδικῆς πράξεως τῆς 4ης Σεπτεμβρίου 1928».

Ὅπως ἀναφέρει ὁ Ἄν. Μαρῖνος (Σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, Ἀθήναι 1984, σελ. 52), «Ὡς προκύπτει ἐκ τῆς διατυπώσεως ἐκ τῆς διατάξεως αὐτῆς (ἴδετε καὶ ἄρθρον 23 τοῦ 1952) ὁ συνταγματικὸς νομοθέτης ἐχρησιμοποίησεν ὀρολογίαν ἀμυγῶς θεολογικὴν ἐπειδὴ ἀκριβῶς ἔγνω ὅτι ἔθιγε θέμα θεολογικόν. Συνεπῶς καὶ ὁ ἐρμηνευτὴς τῆς διατάξεως αὐτῆς ὀφείλει ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ νὰ ἐκλαμβάνῃ τοὺς χρησιμοποιηθέντας ὄρους ὑπὸ τὴν θεολογικὴν καὶ εἰδικώτερον τὴν δογματικὴν καὶ ἐκκλησιολογικὴν αὐτῶν ἔννοιαν».

Ὁ Πατριαρχικὸς Τόμος τῆς 29.6.1850 διαλαμβάνει ἐπὶ λέξει: «Ἴνα δὲ ἡ Κ α ν ο ν ι κ ἡ ἐνότης πρὸς τε τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῃν Ἐκκλησίαν καὶ πρὸς τὰς λοιπὰς Ὁρθοδόξους τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας (ἴδετε καὶ ἄρθρον 3 παρ. ΙΣ.) διατηρῆται κατὰ τοὺς θεῖους καὶ Ἱερούς Κανόνας καὶ τὰ πατροπαράδοτα ἔθιμα τῆς Καθολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας... Τὰ δὲ πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν ἀφορῶντα... ταῦτα πάντα καὶ τὰ τοιαῦτα κανονισθήσονται παρὰ τῆς Ἱεραῆς Συνόδου διὰ συνοδικῆς πράξεως, μὴ ἀντιβαίνουσης τὸ παράπαν τοῖς ἱεροῖς κανόσι τῶν ἁγίων καὶ ἱερῶν Συνόδων, καὶ τοῖς π α τ ρ ο π α ρ α δ ὄ τ ο ι ς ἔ θ ἱ μ ο ι ς, καὶ ταῖς διατυπώσεσι τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας» (Μητροπολίτου Βαρνάβα Τζωρτζάτου, Οἱ βασικοὶ θεσμοὶ διοικήσεως τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀθήναι 1977, σελ. 26).

Ἀνακύπτει κατὰ ταῦτα ζήτημα τί ἐννοεῖ τὸ Σύνταγμα ἀναφέρον «καὶ τὰς Ἱεραῆς Παράδοσεις» τὰς ὁποίας συνδέει μετὰ «τοὺς Ἱερούς ἀποστολικούς καὶ Συνοδικούς Κανόνας» ὡς πρὸς τὸν τρόπον διοικήσεως τῆς αὐτοκεφάλου καὶ αὐτοδιοικήτου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὡς καὶ ὁ νόμος 590) 77 μετὰ εἰς ἄρθρον 29 προειρημένα, καὶ ἂν, προκειμένου περὶ τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πρέπει νὰ ἀναζητεῖται εἰς τὰς πράξεις τῶν θεσμοθετημένων συλλογικῶν Ὁργάνων μόνον, ποία διάταξις νόμου ἐπιστηρίζει ταύτας; Ἀυτὰ ἀπαραίτητα διὰ τὴν κρίσιν τοῦ Σ.τ.Ε. ἐπὶ τῆς αἰτήσεως ἀκυρώσεως διορισμοῦ Ἀρχιερέως Ἐξάρχου εἰς τὴν ταραγμένην Μητρόπολιν Λαρίσης κατ' ἐφαρμογὴν τοῦ ἀπὸ αἰώνων ἔθους εἰς τὴν Ἀνατο-

λικήν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν (πρβλ. και ἐθιμικόν δίκαιον).

Κατὰ τὸν ΠΖ' Κανόνα: «Πρῶτον μὲν οὖν, ὃ μέγιστον ἐπὶ τῶν τοιούτων ἐστὶ, τὸ π α ρ' ἡ μ ἰ ν ἔ θ ο ς, ὃ ἔχομεν προβάλλειν, ν ό μ ο υ δ ύ ν α μ ἰ ν ἔ χ ο ν δια τῶν ὑφ' ἀγίων ἀνδρῶν τοὺς θεσμοὺς ἡμῖν παραδοθῆναι. Τοῦτο δὲ τοιοῦτόν ἐστιν».

Κατὰ τὸν ἐρμηνευτὴν Ζωναρᾶν: «Καὶ πρῶτον μὲν τὸ ἔθος προβάλλεται, ὃ και δύναμιν νόμου ἔχειν φησίν, ὡς τῶν θεσμῶν, ἧτοι τῶν νενομισμένων, τῶν δεδογμένων, ὑπὸ ἀγίων ἀνδρῶν παραδεδομένων» (Οἱ θεῖοι και Ἱεροὶ Κανόνες, μετὰ ἐξηγήσεως Ἰωάννου τοῦ Ζωναρᾶ, Θεοδώρου τοῦ Βαλσαμῶνος και Ἀλεξίου τοῦ Ἀριστηνοῦ, τόμος 4ος, Ἀθήνησιν, ἐκ τῆς τυπογραφίας Γ. Χαρτοφύλακος 1854, σελ. 260 ἐπ.).

Ὁ Χρ. Ἀνδρουτσος, Ἐκκλησία και Πολιτεία, ἐξέπόψεως ὀρθοδόξου, ἐκδόσις δευτέρα, Θεο)νίκη 1964, σχετικῶς μετὰ ἀνωτέρω εἰς σελ. 57, 58 ἐπὶ λέξει γράφει:

«Ἀλλὰ και ἡ ἑτέρα ἀξίωσις ἡ γενικῶς παρὰ τοῖς ἡμετέροις νομικοῖς κρατοῦσα, ὅτι τὸ κύρος τῶν κανόνων και τῶν παραδόσεων εἶναι σχετικόν, ὅτι οἱ κανόνες εἶναι τηρητέοι, ἐφ' ὅσον δὲν ἀντιβαίνουν εἰς συνταγματικὰς διατάξεις, εἶνε ἄρδην ἐσφαλμένη, και ὁ λόγος προφανής. Διὰ νὰ ἀποτελῆ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος μέρος τῆς καθόλου Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀπαιτοῦνται τὰ δύο ταῦτα, νὰ ὀρθοδοξῆ μὲν περὶ τὴν πίστιν, νὰ τηρῆ δὲ τοὺς αὐτοὺς κανόνους και τὰς αὐτὰς παραδόσεις, ὅσας τηροῦσιν αἱ συναποτελοῦσαι τὴν Ὁρθοδοξίαν ἀποκεφάλαι Ἐκκλησίαι. Ἀλλὰ μὴν τοῦτο ἀκριβῶς ἤθελον νὰ ἐξάρωσιν οἱ πατέρες τοῦ Συντάγματος θεσπίζοντες, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος εἶνε μέλος τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, πρεσβεύουσα τὰ αὐτὰ δόγματα και τηροῦσα παραδόσεις και κανόνες, ὅσους και οἴους ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, εἰς ἣν ἀνήκει τὸ λοιπὸν Ἑλληνικὸν ἔθνος, οὐ μίαν μοῖραν ἀπαρτίζει τὸ ἐλεύθερον βασίλειον. Ἦθελον δηλ. νὰ διατηρήσωσι τὸ ἐλεύθερον ἔθνος ἡνωμένον θρησκευτικῶς κατὰ π ά ν τ α μετὰ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, εἰς ἣν ἀνήκει κατὰ τὸ πλεῖστον τὸ ὑπόδουλον αὐτοῦ μέρος. Ἀλλως δὲ ἀποφασίσαντες τῷ 1844 οἱ πληρεξούσιοι τῆς Ἑλλάδος νὰ ἀνακηρύξωσιν ἐ π ἰ κ ρ α τ ο ὡ σ α ν θρησκείαν τῶν Ἑλλήνων τὴν Ὁρθόδοξον ὄφειλον νὰ παραλάβωσι τὴν Ὁρθοδοξίαν ἐν τῷ προϋπάρχοντι αὐτῆς συνόλῳ και ἐν τῇ μορφῇ, ἣν εἶχεν αὐτὴ ἐν Κωνσταντινουπόλει και ἐν ταῖς ἄλλαις Ὁρθοδόξοις χώραις, οὐχὶ δὲ νὰ παρασταθῶσιν ὡς νέοι Λούθηροι κατασκευάζοντες ἴδιον δι' ἑαυτοὺς Ὁρθοδόξον

τύπον διαφέροντα τῶν λοιπῶν Ὁρθοδόξων ἐκκλησιῶν, και λοιπὸν περικόπτοντες ὅσα ἀπήρεσκον αὐτοῖς, και ἀθθαίρετως ἀπαρνούμενοι κανόνες ἀποτελοῦντας οὐσιώδες τῆς Ὁρθοδοξίας συστατικόν».

Β'. Ἐ ξ α ρ χ ο ς ἦταν ἀρχικὰ στρατιωτικὸς και ἔπειτα ἀνώτατος Πολιτικὸς Κυβερνήτης μετὰ ἀπόλυτη ἐξουσία σὲ γεωγραφικὰς περιοχὰς τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας (ἐξαρχάτο Ραβέννας, ἐξαρχάτο Β. Ἀφρικῆς).

Εἰς τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησία «ἐξαρχος τῆς διοικήσεως ἐστὶ οὐχ ὁ ἐκάστης Ἐπαρχίας Μητροπολίτης, ἀλλὰ τῆς ὅλης διοικήσεως Μητροπολίτης» (Βαλσαμῶν).

Κατὰ τὸν Θ' Κανόνα τῆς Δ' Οἰκουμηνικῆς Συνόδου ἡ διαφορά Κληρικῶν δὲν πρέπει νὰ λύεται ἀπὸ τὰ κοσμικὰ δικαστήρια, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπον, τὴν Σύνοδον ἢ ἀπὸ τὸν ἔ ξ α ρ χ ο ν Μ η τ ρ ο π ο λ ἰ τ η ν. «Ἐἴ τις κληρικὸς πρὸς κληρικὸν πράγμα ἔχει μὴ... ἐπὶ τὰ κοσμικὰ δικαστήρια κατατρεχέτω, ἀλλὰ παρὰ τῷ ἰδίῳ Ἐπισκόπῳ... παρὰ τῇ Συνόδῳ τῆς ἐπαρχίας δικαζέσθω... ἢ τὸ ἐξαρχον τῆς διοικήσεως... και ἐπ' αὐτῷ δικαζέσθω».

Ἡ πάροδος τοῦ χρόνου, κυρίως ὁμως τὰ προβλήματα διαπομάνσεως και διοικήσεως ἔδωσαν ἄλλην ἐνοίαν και ἀποστολήν τοῦ ἐξάρχου. Αἱ ἐρίδες και συγκρούσεις κυρίως ὠδήγησαν τὸν Πατριάρχη και τὴν Σύνοδο στὴν ἀποστολὴν ἀντιπροσώπου των — τοῦ Πατριαρχικοῦ ἢ Συνοδικοῦ ἐξάρχου — σ τ ἰ ς ἐ π α ρ χ ἰ ε ς ὅ π ο υ τ ὸ π ρ ὀ β λ η μ α.

Ὁ ἐξαρχος, μετὰ ἐντολήν τοῦ Πατριάρχου ἢ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «ἤσκει τὰ προσήκοντα ἐξαρχικῶς λόγῳ» μετὰ ἀρμοδιότητες ποιμαντικὰς, διοικητικὰς, δικαστικὰς.

Ἐπίσης ὁ ἐξαρχος, ἀναλόγως τῶν προβλημάτων, ἦτο δυνατὸν νὰ ἔχει συγκεκριμένη ἀποστολή, ὅπως ἡ ἀντιμετώπιση οἰκονομικῶν θεμάτων, ἢ ἐξέτασις ἐρίδων μεταξὺ Ἐπισκόπων, ὡς και τοπικῶν ἐκκλησιαστικῶν προβλημάτων.

Μετὰ τὸν χρόνο ὁ θεσμὸς τοῦ Ἐξάρχου ἀπετέλεσε τὸ μέτρο ἀντιμετωπίσεως τῶν ἐν γένει προβλημάτων, τὰ ὅποια ἀντιμετώπιζε ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἰ δ ἰ α ἰ τ ε ρ α λ ό γ ω ἐ ρ ἰ δ ω ν και συ γ κ ρ ο ὡ σ ε ω ν.

Ἀναφέρονται ἐνδεικτικὰ περιπτώσεις διορισμοῦ ἐξάρχου. Τὸν Μάϊον 1387 ὠρίσθη ἐξαρχος λόγῳ ἐρίδων Μητροπόλεων Σμύρνης και Ἐφέσου (πρακτικὰ Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 1936, 147, σημ. 5). Τὸν Νοέμβριον 1384, μετὰ Πατριαρχικὴν ἐντολήν ἀνατέθηκε στὸν Μητροπολίτη Σουγδαίας και Φούλλων ἐπιτόπιος ἐξέτασις

ἐριδος τῶν Μητροπολιτῶν Χερσώνης καὶ Γοθίας (ἔπου ἀνωτέρω σημ. 7).

Τὸ 1653 ἐστάλη ἑξαρχος εἰς Οὐγγροβλαχίαν ὁ Μητροπολίτης Δρύστρας Μακάριος διὰ τὴν ρύθμιση τῶν ἐκεῖ (ἔπου ἀνωτέρω σημ. 6).

Τὸν Ἰανουάριον 1397 ἐστάλη ἑξαρχος εἰς Μαυροβλαχία ὁ Ἄρχ)πος Βηθλεὲμ Μιχαήλ (ἔπου ἀνωτέρω σημ. 7).

Διὰ τὴν ρύθμιση τῶν Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων τῆς Βλαχίας, κατόπιν αἰτήσεως τοῦ ἡγεμόνος τῆς Βλαχίας Ραδούλου ἐστάλη, στίς ἀρχές τοῦ 15ου αἰῶνα, Ἐξαρχος ὁ πρῶν Πατριάρχης Νήφων ὁ Β΄.

Ὁ ἀπὸ αἰῶνων, θεσμὸς τοῦ ἐξάρχου εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν ἀπετέλεσε τὸ μέτρον καὶ τὸ ὄργανον τοῦ Πατριαρχείου, τὸ ὁποῖον ἀντιμετώπισε προβλήματα εἰς τὰς ἐκτεταμένας ἐπαρχίας του, τὰς ἱστορικὰς περιστάσεις, τὰς συγκρούσεις καὶ ἐριδας κ.λπ. καὶ εἰς τὸν θεσμὸν αὐτὸν προσφεύγει ἡ Ἐκκλησία ὅπου δημιουργεῖται Ἐκκλησιαστικὸ πρόβλημα.

Ἀποστολὲς ἐξάρχων, στὸν 19ο αἰῶνα καὶ μέχρι τῶν ἡμερῶν μας ἐπραγματοποιήθησαν εἰς Μητροπόλεις πρὸς ὑπάγονται εἰς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, Ἐκκλησίαν Κρήτης, Ἅγιον Ὄρος κ.λπ. Τὸ 1923 ἐστάλη εἰς τὴν διχασμένην Ἐκκλησίαν Ἀμερικῆς ὁ τότε Μητροπολίτης Κορίνθου κυρὸς Δαμασκηνός.

Ἐπιβεβαίωση τῆς Κανονικῆς αὐτῆς τάξεως εἶναι ὁ διορισμὸς Ἐξάρχου σήμερα στήν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀλβανίας.

Γ΄. Ὁ συνταγματικὸς νομοθέτης (Σ. 1844, 1864) καθιέρωσε τὸ Συνοδικὸν σύστημα διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἄλλωστε ἀπορρέει καὶ τὸ δικαίωμα τῆς αὐτοδιοικήσεως.

Ἡ θεωρία ἠκολούθησε ἐσφαλμένην γραμμὴν καὶ τὰ Δικαστήρια, τὰ ὁποῖα ἐπικαλοῦνται τοὺς θεωρητικούς, διεμόρφωσαν νομολογίαν, ἡ ὁποία δὲν ἀποδίδει τὴν ἀληθῆ ἔννοιαν τῶν σχετικῶν μὲ τὴν Ἐκκλησίαν διατάξεων.

Ὁ ὅρος «σύστημα τῆς νόμου κρατούσης Πολιτείας» δὲν περιελήφθη οὔτε σὲ συνταγματικῇ, οὔτε σὲ ἄλλῃ διατάξει. Περιελήφθη εἰς τὴν παρ. 6 ἄρθρον 1 τοῦ Α΄ Κυβερνητικοῦ σχεδίου (Συν)τος τοῦ 1968, ἀπαλειφθηκε ὁμως ἀπὸ τὸ ὀριστικὸ κείμενον.

Ἡ Ἐκκλησία ἐπὶ τῆς γῆς ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀνθρώπων καὶ εἶναι ζῶν ὀργανισμὸς, ὁ ὁποῖος ἔχει —καὶ πρέπει νὰ ἔχει— ὀρισμένο πολίτευμα καὶ κατ' αὐτὸ «Πάντα εὐσχημόνως γενέσθω» (Α΄ Κορινθ. 14,40). Ὁ

ὀργανισμὸς αὐτὸς «διέπεται ὑφ' ὀρισμένων ἀρχῶν καὶ Κανόνων, κυβερνώμενος ἐπὶ τῇ θάσει αὐτῶν, ἐν ἀρχῇ μὲν ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων, εἶτα δὲ ὑπὸ τῶν διαδόχων αὐτῶν Ἐπισκόπων καὶ συνόδων αὐτῶν. Οἱ Κανόνες αὐτοὶ ἐθεσπίσθησαν ὑπὸ τοῦ Κυρίου —Κεφαλῇ τῆς Ἐκκλησίας— τῶν Ἀποστόλων καὶ ἄλλοι ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ θάσει τῶν πρώτων» (Καρμίρης, σελ. 520).

«Ἡ Ἐκκλησία οὐσα θεῖον καθίδρυμα κέκτηται Ἰδιοῦ Πολίτευμα, ἅτε προερχόμενον ἀμέσως ἐκ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν αὐθαιρεσίαν τῆς ἀνθρωπίνης βουλήσεως, ἀλλ' ἔχει ἀπόλυτον κύρος» (Κ. Ι. Δουβουινιώτης, Σχέσεις Ἐκκλησίας - Πολιτείας, Ἀθήναι 1916, σελ. 7-8).

Θὰ ἦτο δυνατόν νὰ γραφοῦν καὶ ἄλλα πολλά. Τὰ ἀνωτέρω —κατὰ τὴν αὐτοδιοικουμένην Ἐκκλησίαν— εἶναι νομιζόμεν ἀρκετὰ πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι διὰ τὴν κρίση καὶ ἀπόφαση ἐπὶ πράξεων τῆς Ὁρθόδοξου Αὐτοκεφαλῆ καὶ Αὐτοδιοικουμένης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μόνῃ ἢ ἀξίως ὅτι πρέπει νὰ ὑπάρχει διατάξις νόμου, ἐπιστηρίζουσα τὰς ἀποφάσεις παραγωνρίζει τὸ Ἰδιοῦ Πολίτευμα τῆς Ἐκκλησίας καὶ δὲν εἶναι σύμφωνον μὲ τὴν συνταγματικὴν διατάξιν.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἔχει τὴν νόμιμον ἀλλὰ καὶ πραγματικὴν εὐχέρειαν «νὰ ρυθμίζει τὸν τρόπον διοικήσεώς της θάσει τῶν ἐπίσης κατοχυρωμένων Ἱερῶν Κανόνων καὶ Ἱερῶν Παραδόσεων» (Μαρίνου, Σχέσεις Ἐκκλησίας - Πολιτείας, σελ. 60).

Ἀπὸ τοὺς Κανόνας καὶ Ἱεράς Παραδόσεις προκύπτει ὁ ἀπὸ αἰῶνων εἰς τὴν Ὁρθόδοξον κατ' Ἀνατολὰς Ἐκκλησίαν θεσμὸς τοῦ Ἐξάρχου, καὶ ἡ ἀναγκαιότης ὅπου προκύπτει ἐσωτερικὸν Ἐκκλησιαστικὸν πρόβλημα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΝΙΚ. ΛΙΑΛΙΟΣ

Εἰδικὸς Νομικὸς Σύμβουλος
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Κυκλοφορεῖ σὲ γ' ἔκδοσιν
ἀπὸ τὴν Ἀποστολικὴν Διακονίαν

Ἀρχιμ. Συμεὼν Π. Κούτσα

Η ΝΗΣΤΕΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Γιατί, πῶς καὶ πότε νηστεύουμε.

Ἀπευθυνθῆτε: Ἀποστ. Διακονία, Ἰασιῶν 1,
115 21 Ἀθήνα — Δραγατσανίου 2 — πλατ.
Κλαυθμῶνος. Τηλ. 7228.008, 3228.637.

ἽΟρθόδοξος - Λουθηρανική Μικτή Ἐπιτροπή Διαλόγου

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑΙ ΣΥΝΟΔΟΙ*

(Μόσχα, 31 Μαΐου - 7 Ἰουνίου 1991)

Ὁ Αὐγουστίνος ἐπίστευσε¹¹ ὅτι μόνον οἱ Ἀριανοὶ ἐταύτιζον τὸν Λόγον μετὰ τὸν Ἄγγελον τῆς δόξης διὰ τὴν ἀποδείξουν ὅτι εἶναι κτιστός, ἀφοῦ εἶναι δῆθεν ὁρατός εἰς τὰ ὄμματα τῶν προφητῶν. Παρ' ὅτι ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ Μεδιολάνων Ἀμβρόσιος ἤλλαξε τὴν προτέραν Μανιχαϊκὴν θέσιν του ἐπὶ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἀγνοεῖ πλήρως τὰ κατὰ τῶν Ἀριανῶν ἐπιχειρήματα μετὰ τὰ ὁποῖα ὁ βαπτίσας αὐτὸν ἀποδεικνύει τὸ ἄκτιστον τοῦ Μεγάλης Βουλῆς Ἀγγέλου, Λόγου, τῆς Σοφίας τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ὁμοούσιον Αὐτοῦ τῷ Πατρὶ.

Ἐπειδὴ ὁ Αὐγουστίνος εἶχε κάμει σύγχυσις τοῦ φωτισμοῦ καὶ τῆς θεώσεως μετὰ τὸν Νεο - Πλατωνικὸν φωτισμὸν καὶ ἔκστασιν, συνεφώνει μετὰ τοὺς ἐν λόγῳ φιλοσόφους καὶ αἰρετικούς ὅτι δὲν μετέχει τὸ σῶμα εἰς τὴν θεωρίαν Θεοῦ. Ἐταύτισε τὸν δοξασμὸν ἢ τὴν θέωσιν μετὰ τὴν ἱκανοποίησιν τῆς δίψας διὰ εὐδαιμονίαν καὶ μετὰ τὴν μετὰ θάνατον Ζωὴν. Διὰ τοῦτο οὔτε εἰς τὴν Παλαιὰν καὶ οὔτε εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην κατενόησε τὸν ἐν τῷ Κυρίῳ τῆς δόξης δοξασμὸν. Δηλαδή δὲν διέφερε οὐσιαστικῶς ἀπὸ τοὺς Ἀριανούς. Ἐπέλυσε τὸ πρόβλημα ποὺ ἔθεσαν οἱ Ἀριανοὶ περὶ τῶν Θεοφανειῶν πρὸ καὶ μετὰ τὴν ἐνσάρκωσιν μετὰ τὴν πρωτότυπον θεωρίαν ὅτι οἱ προφητῆται ἔβλεπον καὶ ἤκουον τὸν Θεὸν μέσῳ γινομένων ἐκ τοῦ μηδενὸς καὶ ἀπογινόμενων εἰς τὸ μηδὲν κτισμάτων κατὰ βούλησιν τοῦ Θεοῦ, ὡς π.χ. ἡ καιομένη καὶ ἀφλεκτος βάτος, ἡ στήλη πυρὸς καὶ νεφέλη, ἡ δόξα καὶ νεφέλη, καὶ ἀκόμη ὁ Ἄγγελος τῆς δόξης. Ὁ Θεὸς γίνεται μονίμως ὁρατός μέσῳ τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Λόγου του διὰ τοῦ ὁποίου μεταβιάζει τὰ ρητὰ καὶ νοήματά Του. Ἀλλὰ συνεχίζει νὰ χρησιμοποιοῖ τὰ γενόμενα ἐκ τοῦ μηδενὸς μηνύματα καὶ ὁράματα τὰ εἰς τὸ μηδὲν ἀπογινόμενα, ὅπως αἱ γλῶσσαι πυρὸς τῆς Πεντηκοστῆς, φωτὸς

καὶ ἐξ οὐρανοῦ φωνῆς τῆς Μεταμορφώσεως, τῆς ἐξ οὐρανοῦ φωνῆς καὶ περισσευῆς τῆς βαπτίσεως τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὸ πῦρ τῆς κολάσεως, κ.τ.λ.

Εἶναι ἡ καταδικασθεῖσα τὸ 1341 διδασκαλία τοῦ Βαβλαάμ. Οἱ πατέρες τῆς Συνόδου δὲν ὑπομείψθησαν οὔτε τὴν πηγὴν τῆς ἐν λόγῳ αἰρέσεως καὶ οὔτε τὸ γεγονός ὅτι ἦτο ἡ μόνη παράδοσις τῶν Φραγκο - Λατίνων. Τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἀνωτέρω ἦτο ὅτι τὰ λεκτικὰ σύμβολα, διὰ τῶν ὁποίων ἡ Παλαιὰ καὶ Καινὴ Διαθήκη ἐξέφραζε τὰς ἐμπειρίας τοῦ φωτισμοῦ καὶ τῆς θεώσεως ὑποβιάσθησαν εἰς γενόμενα καὶ ἀπογινόμενα κτίσματα καὶ ἀπίστευτα θαύματα.

Περίεργον ἀποτέλεσμα τῶν ἐν λόγῳ παρερμηνειῶν εἶναι ὅτι ὄχι μόνον τὸ ὄνομα «βασίλειον» κυριαρχεῖ εἰς τὰς μεταφράσεις τῆς Καινῆς Διαθήκης παρ' ὅτι οὔτε μία φορὰ ἀπαντᾶται εἰς τὸ ἑλληνικὸν πρωτότυπο. Ἀλλὰ περιέργως ἐπικράτησε εἰς τὰ βιβλικά καὶ λειτουργικά κείμενα τῶν Ὁρθόδοξων μεταναστῶν εἰς τὴν Εὐρώπην, Ἀμερικὴν, Αὐστραλίαν καὶ Ἀσίαν. Ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εἶναι ἄκτιστος, ὄχι κτιστὸν βασίλειον.

ια) «... τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε» (Α' Θεσ. 5:19).

Ἡ προσευχὴ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐν τῇ καρδίᾳ «στεναγμοῖς ἀλαλήτοις» (Ρωμ. 8:26) δὲν εἶναι καθ' ἑαυτὴν μέθεξις εἰς τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Πρέπει νὰ ἀνταποκριθῇ κανεὶς εἰς αὐτὴν τὴν προσευχὴν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μετὰ τὴν ἰδικὴν του ἀδιάλειπτον προσευχὴν τοῦ πνεύματός του ἐν τῇ καρδίᾳ. Ἔτσι, «Αὐτὸ τὸ Πνεῦμα συμμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν ὅτι ἐσμὲν τέκνα Θεοῦ. Εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι κληρονόμοι μὲν Θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ, εἴτερ συμπάσχομεν, ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν» (Ρωμ. 8:16-17).

Μολοντί αὐτὴ ἡ ἀνταπόκρισις εἶναι ἰδική μας, εἶναι καὶ χάρισμα Θεοῦ. Αὐτὸ ἀκριβῶς προϋποθέτει ὁ Ἅπ. Παῦλος, ὅταν παραγγέλλῃ: «ἀδιάλειπτως προσεύχεσθε... τὸ Πνεῦμα μὴ σβέννυτε, προφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε» (Α' Θεσ. 5:17-19). Ὁ Παῦλος ἐδῶ μᾶς λέγει νὰ φροντίσωμεν νὰ μείνωμεν ναοὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διατηρῶντες τὴν ἀδιάλειπτον προσευχὴν

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 59 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2 τεύχους.

11. Αἱ ἀπόψεις του ποὺ ἀκολουθοῦν περὶ Θεοφανειῶν ἐν συνδυασμῷ μετὰ τὴν εὐδαιμονίαν ἀναπτύσσονται κυρίως εἰς τὸ ἔργον του De Trinitate, Βιβλία II καὶ III. Τὰ περὶ εὐδαιμονίας πλημμυρίζουν τὰ ἔργα του καὶ οὐδόλως ἔλλαξαν ἀπὸ τὸ πρῶτον ἐπὶ τοῦ θέματος καὶ πρὸ τοῦ βαπτίσματος ἔργον του De Beata Vita.

τοῦ πνεύματός μας ἐν τῇ καρδίᾳ, διὰ νὰ φθάσωμεν νὰ γίνωμεν προφήται διὰ τῆς θεώσεως.

Τὸ βάπτισμα τοῦ ὕδατος «εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν» εἶναι μυστήριον ἀνεξάλειπτον, διότι ἡ συγχώρησις ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ τὴν ἀρρωστίαν μας εἶναι τὸ δεδομένον διὰ τὴν ἔναρξιν τῆς θεραπείας. Ὅμως τὸ βάπτισμα τοῦ Πνεύματος δὲν εἶναι ἀνεξάλειπτον. Διὰ τοῦτο ὑπάρχει ἡ ἰδικὴ τελετὴ μετανοίας καὶ ἀναμυρώσεως τῶν μετανοούντων διὰ προτέραν ἀπάρνησιν τῆς πίστεως των. Τὸ δὲ μυστήριον τῆς ἐξομολογήσεως ἔχει προφανῶς τὴν ρίζαν του εἰς τὴν καθοδήγησιν τῶν ἰδιωτῶν νὰ φθάσουν ἀπὸ τὴν κάθαρσιν τῆς καρδίας εἰς τὸν φωτισμὸν αὐτῆς. Εἴτε ἀνταποκρίνεται κανεὶς εἴτε ὄχι, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα «ἐντυγχάνει» ἐν τῇ καρδίᾳ κάθε ἀνθρώπου. Μὲ ἄλλα λόγια ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καλεῖ ἐξ ἴσου τὸν καθένα, ἀλλὰ ὅλοι δὲν ἀνταποκρίνονται.

Οἱ μὴ ἀνταποκρινόμενοι θὰ ἔπρεπε νὰ μὴ φαντάζονται τὸν ἑαυτὸν των ναοὺς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ μέλη τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ γίνονται, ὡς ἐκ τούτου, ἐμπόδιον τῶν ἄλλων εἰς αὐτὴν τὴν ἀνταπόκρισιν. Οἱ εἰς κατάστασιν φωτισμοῦ συμπεροσέχονται εἰς τὰς λειτουργίας των ὡς ναοὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ μέλη τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ διὰ τὰ μὴ μέλη, ὥστε νὰ γίνουν μέλη ἢ νὰ ξαναγίνουν μέλη, ἐφ' ὅσον τοῦτο δὲν τοὺς τὸ ἐγγυήθη τὸ βάπτισμα τοῦ ὕδατος εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Διὰ τούτο ὁ Χρυσόστομος προειδοποιεῖ, «Μὴ τοίνυν θαρρῶμεν, ὅτι γεγονάμεν ἀπαξ τοῦ σώματος»¹².

ιβ) Τὸ χάρισμα τῆς διερμηνείας.

Εἰς κάποιον σημεῖον τῆς ἱστορίας τῆς μεταποστολικῆς Ἐκκλησίας τὸ χάρισμα τῆς συγχρόνου μεταφορᾶς τῶν προσευχῶν καὶ ψαλμῶν ἀπὸ τὴν καρδίαν εἰς τὴν διάνοιαν διὰ τὴν μεγαλόφωνον ἀπαγγελίαν αὐτῶν πρὸς ὄφελος τῶν ἰδιωτῶν ἀντικατεστάθη μὲ γραπτὰ ἀναγινωσκόμενα κείμενα μὲ καθορισμένα σημεία εἰς τὰ ὁποῖα οἱ ἰδιῶται (λαϊκοὶ) ἀπαντοῦσαν μὲ τὸ «ἀμήν», «Κύριε ἐλέησον», κ.τ.λ. Ἐπίσης ἡ προσευχὴ τῆς καρδίας συντομεύθη εἰς μικρὰν φράσιν (π.χ. Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ἐλέησόν με τὸν ἁμαρτωλὸν) ἢ εἰς ρητὸν Ψαλμοῦ (παράδοσις τῆς Αἰγύπτου τὴν ὁποίαν μετέφερον εἰς τὴν Δύσιν ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Κασσιανός). Κατὰ τὰ ἄλλα τὰ χαρίσματα τῆς Α' Κορ. 12:28 παρέμειναν τὰ ἴδια.

Ὁ Ρωμαῖος ἱστορικὸς τῶν Φράγκων Γρηγόριος Ἐπίσκοπος Τουρῶνης περιγράφει τὰ φαινόμενα καὶ

τοῦ φωτισμοῦ καὶ τοῦ δοξασμοῦ. Ἄλλὰ μὴ γνωρίζον τί εἶναι, τὰ περιγράφει ὡσάν θαύματα καὶ μὲ τρόπον συγκεχυμένον¹³. Οἱ Φράγκοι συνέχισαν τὴν σύγχυσιν ταύτην καὶ τελικὰ ἐταύτισαν τὸν φωτισμὸν καὶ τὸν δοξασμὸν μὲ τὸν Νεο - Πλατωνικὸν μυστικισμὸν τοῦ Αὐγουστίνου, τὸν ὁποῖον ὀρθῶς ἀπέρριψαν οἱ Διαμαρτυρόμενοι, ἀφοῦ διὰ τοὺς Πατέρας ἀποτελεῖ φαινόμενον δαιμονικόν.

3) ΣΥΝΟΔΟΙ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΙ.

α) Ἡ π ρ ο ε λ ε υ σ ί ς τ ω ν .

Τὸ συνοδικὸν σύστημα προῆλθεν 1) ἐκ τῆς ομάδος τῶν προφητῶν εἰς κάθε Ἐκκλησίαν καὶ 2) ἐκ τῶν ἀποστόλων ὡς τῶν ἐποπτῶν τῶν ὑπ' αὐτῶν ἰδρυομένων Ἐκκλησιῶν.

Οἱ ἐπίσκοποι καὶ πρεσβύτεροι τῶν ἀποστολικῶν ἐκκλησιῶν προήρχοντο ἀπὸ τοὺς προφήτας καὶ διδασκάλους. Ἡ γενικὴ ὑπὸ τῶν ἀποστόλων ἐπίβλεψις ἐπὶ τοπικῶν ομάδων ἐκκλησιῶν συνεχίσθη, μετὰ τὸν θάνατόν των, ἀπὸ τὴν συλλογικὴν ἐπίβλεψιν αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἐκπροσωποῦντων τοὺς ἐνοριακοὺς των φωτισμένους καὶ θεουμένους ἐπισκόπων συγκροτημένων εἰς συνόδους. Ἀκριβῶς ὑπὸ τὴν ἰδιότητα αὐτὴν οἱ συνοδικοὶ ἐπίσκοποι εἶναι κατὰ κυριολεξίαν, οἱ διάδοχοι τῶν ἀποστόλων.

Εἰς κάποιον σημεῖον, ἐκκλησίαι, ὅπως ἐκείνη τῆς Λαοδικείας (Ἀποκ. 3:14-22), ηὔξηθησαν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε ἔγιναν δεκταὶ ὡς ἡμι-φυσιολογικαί, ὅσον ἔμειναν ὑπὸ ἐποπτίαν. Φαίνεται ὅτι ἐξ αἰτίας μιᾶς τοιαύτης συγκυρίας, ἀρχίζουσαν νὰ ἐμφανίζονται Ἐκκλησίαι ὅπου προΐστανται πρεσβύτεροι ἀντὶ ἐπισκόπων, διότι δὲν ὑπῆρχον ἀρκετοὶ θεούμενοι, διὰ τὸν βαθμὸν τοῦ ἐπισκόπου.

Ὅτι οἱ ἐπίσκοποι πρέπει νὰ ἐλέγχονται ἐκ τῶν θεουμένων, ἔμεινε βασικὴ προϋπόθεσις τῆς Ὁρθόδοξου Παραδόσεως, ἰδιαίτερος ὑποστηριζομένη ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου, μέχρι τὸν 19ον αἰῶνα. Μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου οἱ θεούμενοι ἀποσυνεδέθησαν ἀπὸ τὸν ἐνοριακὸν κλῆρον καὶ ἤρχισαν νὰ ἐμφανίζονται εἰς τὸ ἐπίκεντρον τῶν ἀναχωρητῶν καὶ μοναχῶν, οἱ ὁποῖοι γίνονται ἐν συνεχείᾳ τὰ φυτόρια διὰ τὴν προετοιμασίαν ὑποψηφίων Ἱεραρχῶν καὶ κυρίως προέδρων συνόδων.

(Συνεχίζεται)

Πρωτοπρ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΡΩΜΑΝΙΔΗΣ
Καθηγητῆς τοῦ Παν(μίου Θεσ)νίκης

12. P.G. 60:23. Βλ. Ι. Ρωμανίδου, Τὸ Προπατορικὸν Ἀμάρτημα, ἐκδόσις β', Ἀθήνα 1989, σελ. 173.

13. John S. Romanides, Franks, Romans, Feudalism and Doctrine, Holy Cross Orthodox Press, Brookline 1981, pp. 53-57.

Η ΚΑΝΟΝΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΕΡΙ ΤΟΥΣ 12 ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΕΣ ΛΟΓΩΝ, ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΞΕΩΝ*

Β'. ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΚΑΝΟΝΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΞΕΩΝ

Ὅπως ἐλέγχθη στὸ τέλος τῆς προηγουμένης παραγράφου, μπορεῖ κανεὶς βάσει τῶν σ' αὐτὴν παρατιθεμένων κανονικῶν δεδομένων νὰ κρίνει τὴν κανονικότητα τῶν διαφόρων λεχθέντων καὶπραχθέντων, τῶν ποικίλων «πράξεων» καὶ ἀποφάσεων. Μὴ νομισθεῖ ὅμως, ὅτι τὸ ἐγχείρημα αὐτὸ εἶναι εὐκόλη ὑπόθεση: Λέμε βεβαίως, ὅτι βάσει τῶν ἱ. κανόνων μπορεῖ —καὶ φυσικὰ βάσει αὐτῶν πρέπει— νὰ ἐλέγξει κάποιος τὴν κανονικότητα τῶν ἀνωτέρω, ἀλλὰ μ π ο ρ ε ῖ π ρ ά γ μ α τ ι; εἶναι δηλαδὴ αὐτὸ εὐχερὲς καὶ δυνατόν; ἢ εἶναι δυσχερὲς καὶ ἀδύνατον;

Θέτουμε τὰ ἀνωτέρω ἐρωτήματα, γιατί δὲν πρέπει νὰ νομισθεῖ, ὅτι ἡ περίπτωση —ἢ μᾶλλον ἢ κάθε περίπτωση— τῶν δώδεκα Μητροπολιτῶν εἶναι ἀπλή: Ὅτι δηλαδὴ ἀνήκει στὴ μία ἢ στὴν ἄλλη ἀπὸ τὶς ἀνωτέρω δύο τάξεις τῶν ἱ. κανόνων. Σ' ἐκείνους δηλονότι πού μιλάνε περὶ τῶν διαφόρων παραπτώματων —καὶ μάλιστα τῶν προσωπικῶν— ὁπότε εἶναι ἀπαραίτητη ἡ ἀκρόαση, καὶ σ' ἐκείνους πού ἀναφέρονται στίς ἀντικανονικὲς ἐκλογὲς καὶ χειροτονίες, ὁπότε δὲν (φαίνεται νὰ) εἶναι ἀπαραίτητη ἡ ἀκρόαση - ἀπολογία. Πολλὲς ἀπὸ αὐτὲς τὶς περιπτώσεις —ἂν ὄχι σχεδὸν ὅλες— εἶναι σύνθετες καὶ μεικτές. Ἀνήκουν καὶ στὴ μία ὁμάδα καὶ στὴν ἄλλη.

Π.χ. σὲ ποιά περίπτωση ἀνήκει καὶ βάσει ποίων κανόνων κρίνεται (κρίθηκε ἢ θὰ κριθεῖ) ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἐκλέχθηκε ἀκουσίως ἀπὸ μία ἀντικανονικὴ σύνοδο, καὶ ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος παρακάλεσε γιὰ τὴν ἐκλογὴ του ἀπὸ μίαν ἀριστίνδην σύνοδο, ἢ προσέτι ἐπιμένει γιὰ τὴν κανονικότητα τῆς ἐκλογῆς του ἀπὸ αὐτὴν — ἐκτὸς καὶ τὸ ἔπρατε ἢ τὸ πράττει ἀπὸ ἄγνοια;

Καὶ ἀκόμη πέρα πέρα, ὑπάρχει ἡ ἐξῆς δυσχέρεια: Πῶς θὰ κριθεῖ ἡ περίπτωση ἐνὸς Μητροπολίτη, ὁ ὁποῖος κατ' ἀρχὰς ἀναγνωρίσθηκε ἀπὸ τὴν «Πρεσβυτέρα» Ἱεραρχία καὶ ὕστερα κατέστη ἐκπτώτος (ἢ ἀνακλήθηκε ἢ ἀναγνώρισή του) καὶ λόγῳ ὠρισμένων ἐνεργειῶν του, καὶ ἐνός, ὁ ὁποῖος δὲν ἀναγνωρίσθηκε καθόλου, ἀλλὰ κρίθηκε ἐξ ὑπαρχῆς γιὰ τὴν ἀντικανονικὴ του ἐκλογή, ἀσχέτως ἂν εἶχε «εἰς βάρος» του καὶ ὠρισμένες ἄλλες ἐνεργείες;

Καὶ ἡ προβληματικὴ συνεχίζεται: Ἡ κάθε μία περίπτωση θὰ κριθεῖ μεμονωμένως ἢ ἐν συνδυασμῶ καὶ μὲ ἄλλη; Καὶ λέμε αὐτό, γιατί ἴσως θὰ μπορούσε, σύμφωνα καὶ μὲ τὸ πνεῦμα τῶν ἱ. κανόνων (ἰδίᾳ τοῦ σ' τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, τοῦ ἰγ' Ἀντιοχείας καὶ ἰε' Σαρδικῆς), νὰ προβληθεῖ καὶ τὸ ἐρώτημα, ἐὰν ἔπρεπε νὰ προηγηθεῖ ἡ κρίση, ἄρα καὶ ἡ ἀπολογία, ὅσων ἐξέλεξαν, δηλ. τῶν μελῶν τῆς ἀριστίνδην συνόδου (καὶ ὅσων χειροτόνησαν τοὺς ἐκλεγέντες ἀπὸ τὴν ἀριστίνδην) καὶ ὕστερα νὰ ἀκυρωθεῖ ἡ ἐκλογή ἢ ἔστω νὰ καταστοῦν ἐκπτώτοι οἱ δέκα Μητροπολίτες.

Σ η μ ε ῖ ω σ η: Μὴ νομισθεῖ δέ, ὅτι καὶ ἡ περίπτωση τῆς κρίσεως τῶν ἐκλεκτόρων εἶναι εὐχερέστερη ὑπόθεση: Π.χ. πῶς θὰ κριθεῖ ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἀπλῶς καὶ ἐξ ἀνάγκης καὶ βίας ἔλαβε μέρος στὴν ἀριστίνδην σύνοδο, καὶ ἐκεῖνος πού μετέσχε προθύμως ἢ καὶ προκάλεσε μὲ τρόπο τὴ συμμετοχὴ του σ' αὐτή;

Ἄρα μποροῦμε νὰ ἀποφανθοῦμε μὲ δυσκολία καὶ προχειρότητα, ἂν αὐτὲς ἢ ἐκεῖνες οἱ περιπτώσεις, τ.ἔ. οἱ Μητροπολίτες πού ὑπάγονται σ' αὐτὲς ἢ σ' ἐκεῖνες (ἢ ἀκόμη καὶ σὲ ἄλλες, πού δὲν ἀναφέραμε) περιπτώσεις θὰ κριθοῦν κατόπιν ἀκροάσεως καὶ ἀπολογίας ἢ χωρὶς αὐτήν;

Μία ἀπόδειξη τῆς δυσχερείας γιὰ τὸν ἔλεγχο τῆς κανονικότητος εἶναι καὶ ἡ ἐξῆς: Ὅτι ἐνῶ ὅλοι —ἢ σχεδὸν ὅλοι— ὅσοι ἀσχολήθηκαν ἢ ἀσχολοῦνται μὲ τὸ φλέγον αὐτὸ θέμα, μιλάνε καὶ κόπτονται ὑπὲρ τῆς κανονικότητος τῶν λεγομένων τους, ἢπραττομένων τους, ἢ διαμαρτύρονται καὶ ἐπιτίθενται γιὰ τὴν ἀντικανονικότητα τῶν ἄλλων —τῶν ἂς ποῦμε ἀντιπάλων— κανεὶς δὲν ἀναφέρει κανόνες, ἢ ἀναφέρει συλλήβδην μερικὸς κανόνες ἄνευ διακρίσεως τοὺς ἴδιους γιὰ ὅλες τὶς περιπτώσεις. Ἔτσι ὅλοι ἀποφεύγουν, θὰ λέγαμε ἐπιμελῶς, νὰ παραθέσουν καὶ νὰ στηρίξουν τὰ λεγόμενά τους, τὰ γραφόμενά τους καὶ τὰπραττόμενά τους σὲ κανόνες. Καὶ ἡ ἀποφυγὴ αὐτὴ, νομίζουμε, ὅτι ὀφείλεται ὄχι μόνον στὴν ἄγνοια τῶν ἀνωτέρω κανόνων, ἢ ὁποῖα δὲν μπορεῖ βεβαίως νὰ ἀμφισβητηθεῖ, ἀλλὰ προφανῶς ὀφείλεται καὶ στὴ δυσχέρεια, ἢ ὁποῖα, ὅπως εἶπαμε, προέρχεται ἀπὸ τὸ σύνθετο τῶν περιπτώσεων.

Πάντως εἴτε ἔτσι, εἴτε ἀλλιῶς, τὸ γεγονὸς εἶναι, ὅτι λείπουν οἱ ἀναφορὲς στοὺς ἱ. κανόνες. Καὶ τότε τί εἶδους κανονικότητα γιὰ τὶς εἰσηγήσεις τους ἢ τὶς

(*) Ὡς συνέχεια ἐκτῆς σελ. 62 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2 τεύχους.

«πράξεις» τους μπορούν να διεκδικήσουν; ἢ ποιό σεβασμό γιὰ τὶς ἀπόψεις τους ἢ τὶς ἀποφάσεις τους μπορούν νὰ ἀπαιτήσουν οἱ ἐνασχολούμενοι μὲ τὸ ἐν λόγω θέμα; Καὶ ἐν τελευταία ἀνάλυσει, πῶς νομίζουν ὅτι ἔχουν δίκαιο ἢ ὅτι μπορούν νὰ ἔχουν δίκαιο;

Ἄλλὰ σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο ἴσως χρειάζεται νὰ μείνουμε καὶ νὰ ἐπιμείνουμε στὴν κατανόηση τῆς προτάσεως - ἐκφράσεως αὐτῆς περαιτέρω, ἰδίως γιὰ τοὺς ἀπλοὺς χριστιανούς ἢ τοὺς μὴ μεμνημένους ἔστω καὶ ἀμυδρῶς στὴν ἀναζήτηση καὶ ἐπιστήμη τοῦ δικαίου.

Προτοῦ ὅμως χωρήσουμε στὴν κατανόηση τῆς προτάσεως αὐτῆς ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἀνωτέρω, θὰ πρέπει νὰ παρατηρήσουμε καὶ τὰ ἐξῆς: Γιὰ νὰ νομίζει, ἢ νὰ ἰσχυρίζεται κάποιος καὶ μάλιστα ἐνυπογράφως, ὅτι ἔχει δίκαιο, πράγματι θὰ πρέπει νὰ ἔχει κάποιο δίκαιο. Γι' αὐτὸ ἄλλως τε καὶ ἔχει τὸ θάρρος τῆς γνώμης του καὶ ὑπογράφει τὰ λεγόμενά του. Ἄλλὰ καὶ γιὰ νὰ μὴ συμφωνοῦν δύο μεταξύ τους ποὺ ἀσχολοῦνται μὲ τὸ ἴδιο θέμα, θὰ πρέπει κάποιος νὰ μὴν ἔχει βρεθεῖ ὅλο τὸ δίκαιο. Φαίνεται, ὅτι ἔχουν μέρος τοῦ δικαίου ὁ καθένας, καὶ γι' αὐτὸ διαφωνεῖται ἢ διαφωνία τους, ὥσπου νὰ βρεθεῖ τὸ δίκαιο, ἢ βάση συμφωνίας, τὸ ὀρθό, γιὰ νὰ πεισθοῦν καὶ οἱ δύο. Καὶ πῶς θὰ γίνεαι αὐτό;

Ἄς ἀρχίσουμε ἀπὸ τὴν ἀπλή πρόταση ποὺ προβάλλει ὁ καθένας, ὅτι ἔχει δίκαιο. Τί σημαίνει ἔχω δίκαιο; Βεβαίως στὴν ἀναζήτηση τοῦ δικαίου πολλοὶ ἔχουν ἀποδυθεῖ καὶ στὴν ἀνέυρεση τῆς οὐσίας αὐτοῦ πολλοὶ ἔχουν ἐπιδοθεῖ προσπαθώντας νὰ δώσουν τὸν ὄρισμό τοῦ δικαίου καὶ νὰ ποῦνε, τί σημαίνει ἔχω δίκαιο. Ἐμεῖς παρατρέχουμε τὴν περαιτέρω προβληματική, ἀναζήτηση καὶ ἀνάλυση τῆς οὐσίας τοῦ δικαίου, καὶ περιοριζόμαστε ἐπὶ τοῦ προκειμένου νὰ σημειώσουμε κάτι, ποὺ νομίζουμε δὲν θὰ τὸ ἀμφισβητήσει καμία ἀπὸ τὶς ἀντιμαχόμενες καὶ μὴ παρατάξεις: Ἔτσι νομίζουμε, ὅτι ὅταν οἱ διάφορες παρατάξεις ἰσχυρίζονται, ὅτι ἔχουν δίκαιο, δὲν ἰσχυρίζονται τίποτε ἄλλο παρὰ ὅτι ἔχουν τὴν κανονικότητα μὲ τὸ μέρος τους. Ἐννοοῦν, ὅτι εἶναι σύμφωνοι μὲ τοὺς ἱερούς κανόνες, ὅτι στίς σκέψεις τους καὶ στίς ἀποφάσεις τους, στίς προτάσεις τους καὶ στίς πράξεις τους συμφωνοῦν μὲ τοὺς ἱ. κανόνες.

Καὶ τίθεται, λοιπόν, τὸ ἐρώτημα: Ἀφοῦ συμφωνοῦν μὲ τοὺς ἱ. κανόνες, τότε δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ συμφωνοῦν καὶ μεταξύ τους; «Τὰ πρὸς τρίτον ἴσα δὲν εἶναι καὶ μεταξύ τους ἴσα»; Καὶ τότε γιατί δὲν συμφωνοῦν μεταξύ τους; Γιατί; Γιατί ἀπλούστατα ἰσχυρίζονται, ὅτι συμφωνοῦν μὲ τοὺς ἱ. κανόνες, ἀλλὰ στὴν πραγματικότητα φαίνεται, ὅτι δὲν συμφωνοῦν. Καὶ

πῶς θὰ συμφωνήσουν, ἀφοῦ (σ χ ε δ ὸ ν) κ α ν ἑ ν α ς ἄ π ὸ α ὑ τ ο ὺ ς δὲν ἀναφέρει ἱ. κανόνες συγκεκριμένως, ὥστε αὐτοὶ οἱ ἱ. κανόνες νὰ ἀποτελέσουν σταθερὴ καὶ ἀμετακίνητη βάση συζητήσεως καὶ συνεννοήσεως;

Μετὰ τὰ ἀνωτέρω πιστεύουμε νὰ μᾶς δικαιολογήσουν οἱ σεβαστοὶ ἐκκλησιαστικοί, πολιτειακοὶ καὶ ἐπιστημονικοὶ παράγοντες, γιατί μεταφέραμε στὸ προηγούμενο ἄρθρο ὀλόκληρο τὸ κείμενο ὀρισμένων σχετικῶν ἱ. κανόνων, ὥστε νὰ διαφωτισθοῦν τὰ πράγματα χωρὶς ἀμφισβητήσεις, νὰ διαλυθεῖ ἢ ἀχλὺς καὶ ἡ ἀσάφεια καὶ νὰ τεθεῖ κάποια βάση συζητήσεως καὶ συνεννοήσεως τῶν ἀρμοδίων καὶ ὅλων τῶν ἀμέσως καὶ ἐμμέσως ἐνδιαφερομένων.

Ἐπίσης, ἄς μᾶς ἐπιτραπῆ νὰ προσθέσουμε, ὅτι αὐτὴ ἡ παράθεση τῶν ἱ. κανόνων μπορεῖ νὰ χρησιμεύσει εἰδικώτερον καὶ ἐπὶ τὸ πνευματικώτερον καὶ ὡς βάση κριτικῆς τῆς κάθε παρατάξεως, γιὰ νὰ ἐλέγξει τὸν ἑαυτό της μέχρι ποίου σημείου ἔχει δίκαιο. Ἀκόμη ὡς βάση, γιὰ νὰ δικαιολογήσει τὴν ἄλλη παράταξη στίς ἔστω «ἐσφαλμένες» ἐν ἀγνοίᾳ ἐνέργειές της. Ἀκόμη γιὰ νὰ δικαιολογήσει ἢ κάθε παράταξη τὴν ἄλλη, γιατί δὲν τὴν καταλαβαίνει καὶ ἐπιμένει στίς δικές της ἀπόψεις. Ἀφοῦ ἡ κάθε παράταξη δὲν στηρίζει στοὺς ἱ. κανόνες τὶς ἀπόψεις της, πῶς ἔχει τὴν ἀπαίτηση ἀπὸ τὴν ἄλλη νὰ τὶς ἀσπασθεῖ;

Καὶ τὸ παράδοξο εἶναι, ὅτι ἡ ἀπουσία αὐτῆς τῶν ἱ. κανόνων παρατηρεῖται σχεδὸν —λέμε «σχεδὸν» γιατί μπορεῖ νὰ μᾶς διαφεύγει κάποιος— σ' ὅλα τὰ κείμενα τὰ σχετικὰ μὲ τὸ θέμα αὐτό.

Ἔτσι, ὡς (πρῶτο, ἀλλὰ ὄχι καὶ τελευταῖο) παράδειγμα φέρνουμε τὶς 3 καὶ 7 Συντακτικὲς Πράξεις (Σ. Π.) τοῦ 1974, οἱ ὁποῖες καὶ ἀποτέλεσαν, ἂν ὄχι τὴ δημιουργία, τοῦλάχιστον τὴν ἀφετηρία τοῦ περιλάλητου ἐκκλησιαστικοῦ προβλήματος. Στὴν πρώτη (3 Σ. Π.) ἀπὸ αὐτὲς διαβάζουμε: «Ἐχοντες ὑπ' ὄψει: Τὸ γεγονός ὅτι ἀπὸ ἐξαετίας ἐδημιουργήθη ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος κατάσταση μὴ συνάδουσα πρὸς τοὺς διέποντας αὐτὴν Ἰ ε ρ ο ὺ ς Κ α ν ὸ ν α ς... Τὴν ἀνάγκην ἀποκαταστάσεως τῆς κανονικῆς τάξεως ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος διὰ τῆς ἐκλογῆς νέου προκαθημένου σ υ μ φ ὶ ν ω ς π ρ ὸ ς τ ο ὺ ς Ἰ ε ρ ο ὺ ς Κ α ν ὸ ν α ς... Ἄρθρον 1.1 Συγκαλεῖται ἡ Ἱερὰ Σύνοδος... Ἄρθρον 2. Ἔργον τῆς ἐν τῷ προηγούμενῳ ἄρθρῳ Συνόδου εἶναι προσέτι καὶ ἡ λήψις παντὸς μέτρου, ἀποβλέποντος εἰς τὴν σ υ μ φ ὶ ν ω ς π ρ ὸ ς τ ο ὺ ς Ἰ ε ρ ο ὺ ς Κ α ν ὸ ν α ς ἀ π ο κ α τ ἄ σ τ α σ ι ν τῆς ἐκ τῆς ἀντικανονικῆς ἐκλογῆς τοῦ τέως προκαθημένου διασαλευθείσης

ἐκκλησιαστικῆς τάξεως, καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν πλήρωσιν Μητροπολιτικῶν ἐδρῶν ἢ τὴν ἐκλογὴν τιτουλαρίων Μητροπολιτῶν ἢ τιτουλαρίων ἐπισκόπων» («Ἐκκλησία», 1-15 Φεβρ. 1974, σελ. 38).

Ἀναφέρεται, λοιπόν, ἡ 3 Σ.Π. ἐπανειλημμένως στοὺς Ἱεροὺς Κανόνες, ἀλλὰ ὁ συντάκτης τῆς δὲν κάνει τὸν κόπο οὔτε ἀπλῶς νὰ τοὺς μνημονεύσει (ἐὰν τοὺς ἐγνώριζε). Καὶ αὐτὸ παρατηρεῖται καὶ στὸ βασικὸ ἄρθρο 2.

Ἡ ἴδια καὶ χειρότερη τακτικὴ ἀκολουθεῖται καὶ στὴν 7 Σ.Π. («Ἐκκλησία», 1-15 Ἰουλ. 1974, σελ. 292), ἡ ὁποία ὄχι μόνον δὲν μνημονεύει εἰδικῶς καὶ συγκεκριμένως Ἱεροὺς κανόνες, ἀλλὰ οὔτε ἀορίστως ἀναφέρεται σ' αὐτούς, εἰ μὴ μόνον παραπέμπει στὴν 3 Σ.Π. Προφανῶς τοῦτο (καὶ τὴν μὴ ἀπλή ἀναφορὰ στοὺς ἰ. κανόνες) πράττει, γιατί ἂν γιὰ τὴ λήψη «παντὸς μέτρου» κατὰ τὸ ἄρθρο 2 τῆς 3 Σ.Π. δὲν ἐγνώριζε ἐπακριβῶς τοὺς σχετικoὺς Ἱ. Κανόνες, καὶ γι' αὐτὸ δὲν τοὺς ἀναφέρει, ὅμως γιὰ τὴ λήψη τῶν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 2 τῆς 7 Σ.Π. προβλεπομένων μέτρων δὲν δικαιολογεῖται νὰ μὴ τοὺς ἐγνώριζε. Καὶ οἱ κανόνες αὐτοὶ προβλέπουν τὴν κλήση σὲ ἀπολογία, ὅπως ἔχουμε γνωρίζει. Παρασύρθηκε ὅμως ἐν γνώσει ἢ ἀγνοίᾳ (;) σκοπίμως ἢ ἀσκόπως(!) φαίνεται καὶ ὑπήγαγε (καλῶς ἢ κακῶς) τὶς περιπτώσεις τοῦ ἄρθρου 2 σὲ τὶς περιπτώσεις τοῦ ἄρθρου 3¹ καὶ διὰ μέσου αὐτοῦ σὲ τὶς διατάξεις τῆς 3 Σ.Π. καὶ τοὺς σχετικoὺς κανόνες, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐπιβάλλουν τὴν κλήση σὲ ἀπολογία.

Πάντως τὸ γεγονός εἶναι, ὅτι καὶ ἡ μία καὶ ἡ ἄλλη (3 καὶ 7/1974) Σ.Π. ἀποφεύγουν νὰ ἀναφέρουν ἰ. κανόνες, βάσει τῶν ὁποίων, κατὰ τὶς δικῆς τους ἄμεσες καὶ ἔμμεσες μαρτυρίες ἐθέσπισαν τὰ προβλεπόμενα μέτρα.

Ἐντύπωση ἐπίσης κάνει συναφῶς τὸ γεγονός, ὅτι καὶ ἡ ἀπόφαση τοῦ Σ.τ.Ε., δὲν ἀναφέρει συγκεκριμένως (ἔστω γιὰ παράδειγμα ἢ ἀναλογία) κανένα σχετικὸ κανόνα τῆς Ἐκκλησίας, γιὰ νὰ στηρίξει τὶς ἀποφάσεις του παρ' ὅλο πού ἀναφέρεται καὶ θέλει νὰ διευθετήσῃ ἐκκλησιαστικὰ θέματα. Καὶ τὸ γεγονός αὐτὸ καθίσταται πῶς ἐντυπωσιακὸ, γιατί στὴν παράγρ. 7 τῆς σχετικῆς ἀποφάσεως ἀπορρίπτονται κάποιοι

λόγοι ἀκυρώσεως τῆς συνοδικῆς ἀποφάσεως τοῦ 1974, οἱ ὁποῖοι προβάλλονται ἀπὸ τοὺς ἐνδιαφερομένους (ἐκπτώτους καὶ συγγενεῖς) τῶν Μητροπολιτῶν, «προεχόντως ὡς ἀόριστοι ἐφ' ὅσον δὲν προσδιορίζονται οἱ συγκεκριμένοι ἱεροὶ κανόνες, πρὸς τοὺς ὁποίους ὑφίσταται ἡ ἥς γίνεται ἐπίκλησις ἀντίθεσις τῶν ὡς ἄνω Σ.Π.».

Καὶ ἐὰν ὑποθέσουμε, ὅτι γιὰ τὸ Σ.τ.Ε. ὑπῆρχε κάποια δικαιολογία γιὰ τὸ μὴ προσδιορισμὸ καὶ τὴ μὴ παράθεση τῶν ἰ. κανόνων στὴν ἀπόφασή του, ἐπειδὴ αὐτὸ ἐνδιαφέρεται γιὰ τὴ νομιμότητα τῶν ἀποφάσεων καὶ «πράξεων» τῶν ἀρμοδίων διοικητικῶν ὀργάνων, γιὰ τοὺς ἄλλους ὅμως τοὺς ἐκκλησιαστικoὺς καὶ θεολογικοὺς παράγοντες τοῦ θέματος, τοὺς ἐνδιαφερομένους (ἀμέσως καὶ ἔμμεσως) δὲν ὑπῆρχε (δὲν ὑπάρχει) δικαιολογία.

Ἔτσι, λοιπόν, καὶ μόνον ἀπὸ τὰ μέχρι τώρα λεχθέντα, ἀποδεικνύεται ἡ δυσχέρεια γιὰ τὸν ἔλεγχο τῆς κανονικότητος κάθε μιᾶς ἀπόψεως, κάθε μιᾶς «πράξεως» καὶ ἀποφάσεως. Ἔτσι δὲ συγχρόνως καταδεικνύεται καὶ ἡ δυσχέρεια γιὰ τὴν ἐπίτευξη συμφωνίας μεταξὺ τῶν διαφόρων μερίδων, καὶ τέλος ἡ ἐπίτευξη λύσεως τοῦ προβλήματος. Καὶ ἀκόμη καταφαίνεται καὶ ἡ δυσχέρεια διεκδικήσεως ἀπὸ τὸν καθένα τοῦ δικαίου, τοῦ «δίκιου του», ἀλλὰ καὶ τῆς ἀποδόσεως ἀπὸ τοὺς ἄλλους σ' αὐτὸν τοῦ «δίκιου του».

Ἡ δυσχέρεια δὲ αὐτὴ γιὰ τὴν κατανόηση τοῦ ὅλου προβλήματος καὶ τὴν «κατανόηση τοῦ ἄλλου», τοῦ «πλησίον», γιὰ τὴν ἀνεύρεση τῆς ὀρθῆς ὁδοῦ, τὴ συμφωνία καὶ τὴν ἐπίτευξη τῆς τελικῆς λύσεως τοῦ προβλήματος, ὀφείλεται καὶ σ' ἓνα ἄλλο γεγονός καὶ ἐπιτείνεται ἀπ' αὐτό: Σ' ἓνα θὰ λέγαμε κατ' ἀρχὰς μεθοδολογικὸ σφάλμα. Καὶ τὸ σφάλμα αὐτὸ εἶναι, ὅτι συνεξετάζονται ἢ μᾶλλον ἀντιμετωπίζονται συλλήβδην ὅλες οἱ περιπτώσεις, ὅλες οἱ ἐνστάσεις κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο, μὲ ὁμοιόμορφο σκεπτικὸ, παρὰ τὸ γεγονός, ὅτι ἡ κάθε περίπτωση ἔχει καὶ τὴν ἰδιαιτερότητά της. Ὅχι μόνον δὲν εἶναι ἀπλές, ὅπως εἶδαμε πῶς ἀνω, οἱ περιπτώσεις αὐτές, ἀλλὰ δὲν εἶναι καὶ οἱ ἴδιες. Κάθε μία, καὶ κάθε ἓνας Μητροπολίτης ὑπάγεται σὲ ἰδιαίτερη περίπτωση, γιὰ νὰ μὴν ποῦμε σὲ διαφορετικὴ.

Καὶ τοῦτο πράττει ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ τὸ ἀνώτατο διοικητικὸ δικαστήριον, τὸ Σ.τ.Ε., καὶ μάλιστα παρὰ τὸ γεγονός, ὅτι τὸ ἴδιο στὴ σχετικὴ του ἀπόφαση παραδέχεται, ὅτι ὑπάρχει αὐτὴ ἡ ἰδιαιτερότητα. Καὶ παραδέχεται αὐτὸ, μὲ τὸ νὰ δέχεται, ὅτι ὑπάρχει ἡ δυνατότητα λήψεως μέτρων ἀπὸ «ἄκρως ἐπαχθοῦς χαρακτῆρος» μέχρι τῶν «ἠπιωτέρων» καὶ νὰ ἀπαιτεῖ διὰ τοῦτο μάλιστα καὶ τὴν πρὸς

1. Τὰ σχετικὰ ἄρθρα 2 καὶ 3 ἔχουν ὡς ἐξῆς:

Ἄρθρον 2. Ἀρχιερεῖς, οἵτινες δι' ἐνεργειῶν καὶ ἐκδηλώσεων τῶν διαταράσσουν τὴν εἰρήνην καὶ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας, δύνανται νὰ κηρῶσονται ἐκπτώτοι τοῦ Ἀρχιερατικοῦ θρόνου αὐτῶν δι' ἀποφάσεως τῆς κατὰ τὰς διατάξεις τῆς ὑπ' ἀριθ. 3/1974 Σ.Π. . . . Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας. . . .

Ἄρθρον 3. Ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 παρ. 2 τῆς παρούσης προβλεπομένη Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας. . . δύνανται, ὅπως ἀνακαλῆ τὴν προτάσει τοῦ Προέδρου αὐτῆς ἀποφάσεις ληφθεῖσας κατ' ἐφαρμογὴν τῆς ὑπ' ἀριθ. 3/1974 Σ.Π. . .

Η ΠΕΝΘΕΚΤΗ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΤΗΣ ΕΡΓΟ*

Τή διάκριση όρισμένων ένότητων θά έπιχειρήσω κι έγω σέ μία προσπάθεια έπισκοπήσεως του νομοθετικού έργου τής συνόδου αυτής. Από τις ένότητες όμως αυτές θά έξαιρέσω τους δύο πρώτους κανόνες, που ής προς τό περιεχόμενό τους παρουσιάζουν ιδιαίτερη άτομικότητα. Ειδικότερα ό μόν πρώτος περιέχει τήν έπικύρωση όλων των δογματικών αποφάσεων και των κανόνων των έξι πρώτων οικουμενικών συνόδων, πράγμα που άνήκει στή συνοδική παράδοση (βλ. τον καν. 1 τής Β' Οικουμενικής συνόδου για τις αποφάσεις τής Νικαίας, τον καν. 1 τής συνόδου τής Χαλκηδόνας, καθώς και τον καν. 1 τής Ζ' Οικουμενικής συνόδου για τους μέχρι τότε έκδοθέντες κανόνες), ό δέ δεύτερος κυρώνει και περιβάλλει μέ τον τρόπο αυτό τους κανόνες των Άγίων Άποστόλων, των τοπικών συνόδων και των Πατέρων μέ τό κύρος κανόνων οικουμενικής συνόδου.

Η τελευταία αυτή πράξη ήταν άπολύτως άναγκαία,

(*) Συνέχεια έκ τής σελ. 64 του ύπ' άρ. 2 τεύχους.

τουτο «άκρόασι» των ένδιαφερομένων. Και ένώ άπαιτεί και θεωρεί άναγκαία αυτή τή θεμελιώδη και γενική άρχή τής άκρόασεως και άπολογίας παντός κρινόμενου στην άπονομή του δικαίου, έν τούτοις παραβλέπει αυτή τήν άλλη άρχή τής ιδιαιτερότητος στην άπονομή του δικαίου.

Και έπι πλέον, μέ αυτόν τον τρόπο, μέ αυτή τή μαζοποίηση, νομίζουμε, ότι δέν παραθεωρείται, δέν πλήττεται μόνον μία —έστω γενική και θεμελιώδης— άρχή του δικαίου, μία άρχή στην άπονομή του δικαίου, αλλά πλήττεται αυτή ή ο ύ σ ί α του δικαίου. Διότι δικαιο και δικαιοσύνη είναι τό να άπονέμεις στον καθένα εκείνο που προσήκει και του άνήκει.

Πώς, λοιπόν, μπορεί να έχουν δικαιο ή πώς μπορεί να άπαιτούν, ότι έχουν δικαιο, ότι κρίνουν δίκαια και άπονέμουν τό δικαιο, όσοι κρίνουν και κατακρίνουν, όταν συνεξετάζουν διαφορετικές ύποθέσεις, όταν μαζοποιούν τις περιπτώσεις, όταν τις ίσοπεδώνουν και τις έξισώνουν; Δικαιο και έξίσωση γίνεται; Είπαμε άνωτέρω, ότι πολλούς από τους πολιτειοκρατικής τάσεως άρχηγούς, θιασώτας ή όπαδούς τής ύποθέσεως ένδιαφέρει μόνον ή νομιμότητα των αποφάσεων των άρμο-

γιατι στις διάφορες κανονικές συλλογές που από τον 4ο αιώνα είχαν άρχίσει να καταρτίζονται, τόσο σε εκείνες στις όποιες οι κανόνες ήσαν καταταγμένοι κατά συνόδου (corpus canonum)¹⁹ όσο και στις συστηματικώς διαρθρωμένες (συλλογή σε 60 τίτλους, «Συναγωγή εις ν' τίτλους» του Ίωάννη Σχολαστικού, «Σύνταγμα κανόνων», νομοκάνονες)²⁰ είχαν ήδη περιληφθεί οι παραπάνω κανόνες και έπομένως έφαρμόζονταν στην πρακτική. Ήταν λοιπόν έπιβεβλημένο να τύχει ή πρακτική αυτή τής έγκρίσεως τής Έκκλησίας, ώστε να εκλείψουν ένδεχόμενες άμφιβολίες ως προς τήν κανονικότητα όλων αυτών των κειμένων (βλ. π.χ. στον καν. 2 τον άποκλεισμό για λόγους δογματικούς των

19. Πρβλ. N. van der Wal - J. H. A. Lokin, *Historiae iuris graeco-romani delineatio. Les sources du droit byzantin de 300 à 1453*, Groningen 1985, σ. 25 έπ. και 51.

20. Σ π. Ν. Τρωιάνου, *Οι πηγές του βυζαντινού δικαίου*, Άθήνα-Κομοτηνή 1986, σ. 83 έπ., 87 έπ., van der Wal - Lokin, ό.π. σ. 52 έπ., 60 έπ., 66 έπ.

δίων και όχι ή κανονικότητα αυτών. Δέν θέλουμε όμως να πιστέψουμε, ότι τους ένδιαφέρει μόνο ή νομιμότητα και όχι ή δικαιοσύνη, και όχι ή εύρεση και ή άπονομή του δικαίου.

Πάντως και για να ολοκληρώσουμε τήν παράγραφο αυτή, κατά τον ίδιο τρόπο και βάσει των έκτεθέντων κανονικών και λογικών δεδομένων, μπορεί κάθε ένας να κρίνει μέχρι ποίου βαθμού ή σε ποια σημεία είναι κανονικές οι προθέσεις του και οι διαθέσεις του, οι θέσεις του και οι αντίθεσεις του, οι ύποθέσεις του και οι έπιθέσεις του. Ή αντίθετως, μέχρι ποίου σημείου ή σε ποιές πτυχές του πολυπλόκου αυτού προβλήματος μέ τις ιδιαιτερότητές του δέν είναι σύμφωνος μέ τους κανόνες σε όσα ύποστηρίζει, καταθέτει, αντιπαραθέτει και πράσσει. Και ακόμη πάρα πέρα: Μέχρι ποίου σημείου λέει τα των κανόνων, δηλ. κανονολογεί γνησίως και όρθως και από ποιο σημείο και πέρα κανονοθετεί και νομοθετεί, γίνεται κανονοθέτης και νομοθέτης.

(Συνεχίζεται)

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ι. ΜΠΟΥΤΜΗΣ
Καθηγητής Παν/μίου Άθηνών

«Ἀποστολικῶν Διαταγῶν»²¹, με ἐξαίρεση βεβαίως τῶν 85 ἀποστολικῶν κανόνων)²².

Μεταξὺ τῶν 100 κανόνων ποὺ μένουν μετὰ τὴν ἀφαίρεση τῶν δύο πρώτων προηγουμένως ἀπὸ ἀποψη σπουδαιότητος τέσσερις ποὺ ἀφοροῦν τὸ πολίτευμα τῆς Ἐκκλησίας, δηλαδή οἱ κανόνες 8, 25, 36 καὶ 38. Σημαντικότερος ἀπὸ αὐτοὺς εἶναι ὁ καν. 36 ποὺ, κάνοντας ἐπίκληση τῶν προγενεστέρων κανόνων 3 τῆς Β' καὶ 28 τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς συνόδου, ὀρίζει «τὸν Κωνσταντινουπόλεως θρόνον τῶν ἰσῶν ἀπολαύειν πρεσβείων τοῦ τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης θρόνου, καὶ ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ὡς ἐκεῖνον μεγαλύνεσθαι πράγμασι, δεύτερον μετ' ἐκεῖνον ὑπάρχοντα». Ὅπως ἔχει ὀρθὰ παρατηρηθεῖ, μετὰ τὸν κανόνα αὐτὸ «δικηρῶσεται συνοδικῶς —ἀν καὶ ὑποτυπωδῶς— ἡ ἀρχὴ τῆς πενταρχίας τῶν πατριαρχῶν ἐπὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ καθ' ὅλου χώρου»²³. Περαιτέρω ἐπισημαίνεται, ὅτι ναὶ μὲν καθιερώνεται ἰσότης πρεσβείων, δηλαδή δικαιοδοσιῶν, προνομίων καὶ τιμῶν τῶν δύο θρόνων, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐδῶ ἡ ἀναφορά γίνεται στοὺς θρόνους Παλαιᾶς καὶ Νέας Ρώμης (καὶ ὄχι στὶς πόλεις, ὅπως στὸν καν. 28 τῆς Χαλκηδόνος), ἡ πρόθεση «μετὰ» δὲν μπορεῖ νὰ ἔχει χρονικὴ μόνον ἔννοια καί, ἐπομένως, δηλώνει ὅτι ὁ θρόνος τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶναι δεύτερος μετὰ τὸν τῆς Ρώμης²⁴.

Στὴν τελευταία φράση τοῦ κανόνα γίνεται ἀναφορά τῶν τριῶν ἄλλων πατριαρχικῶν θρόνων τῆς Ἀνατολῆς. Ἀναλύοντας αὐτὴ τὴν ἀναφορά ἔγραφε πρὶν ἀπὸ 20 χρόνια ὁ ἀείμνηστος μητροπολίτης Σάρδεων Μάξιμος, ὅτι «ἡ Σύνοδος εἶχε ὑπ' ὄψιν καὶ ἤθελε νὰ ὀρίσῃ

τι τὸ ἰδιαιτέρον καὶ μείζον διὰ τοὺς θρόνους Ρώμης καὶ Νέας Ρώμης ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς ἀκολουθοῦντας λοιποὺς θρόνους. Ὁ κανὼν δὲν ἐκφράζει σκέψιν περὶ ἰσότητος τῶν τριῶν τελευταίων θρόνων πρὸς τοὺς δύο πρώτους, οὔτε καὶ ὁμιλεῖ περὶ δικαιοδοσιακῆς ἐξαρτήσεως, ἢ περὶ πραγματικῆς ὑποταγῆς τῶν θρόνων ἐκείνων εἰς τὸν Ρώμης ἢ τὸν Κωνσταντινουπόλεως»²⁵. Παρενθετικῶς σημειώνεται ὁμοίως, ὅτι αὐτὸ ποὺ δὲν ἔκαμε ἡ Πενθέκτη, δηλαδή τὴ δημιουργία σχέσεως ἐξαρτήσεως, θέσπισε ἀργότερα ἡ Εἰσαγωγή ἐπὶ Βασιλείου Α', μετὰ κεφ. 9 καὶ 10 τοῦ τίτλου 3, ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὸν πατριάρχη Φώτιο²⁶.

Στὸν καν. 38 ἐπαναλαμβάνεται μετὰ ἐλαφρῆ φραστικῆ παραλλαγῆ τὸ τελευταῖο μέρος τοῦ καν. 17 τῆς Χαλκηδόνος. Καὶ οἱ δύο αὐτοὶ κανόνες συνδέθησαν μετὰ τὶς προϋποθέσεις τῆς παροχῆς αὐτοκεφαλίας ἢ αὐτονομίας, στὴν πραγματικότητά ὁμοίως πρόκειται μόνον γιὰ τὴν ἀπονομὴ τιμητικῶν τίτλων, χωρὶς νὰ καθιερώνεται συγχρόνως προνόμια στὸν χώρο τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως. Ἡ ἐρμηνεία, ὅτι ἡ διάρθρωση τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως πρέπει νὰ ἀκολουθεῖ τὴν κοσμικὴν, ποὺ ἐκφράζεται στὴν ἀρχὴ «τὰ ἐκκλησιαστικὰ καὶ μάλιστα τὰ περὶ τῶν ἐνοριῶν δίκαια ταῖς πολιτικαῖς ἐπικρατεῖαις συμμεταβάλλεσθαι εἴωθε», φαίνεται ὅτι ἀνάγεται στὸν πατριάρχη Φώτιο²⁷.

(Συνεχίζεται)

ΣΠΥΡΟΣ Ν. ΤΡΩΙΑΝΟΣ

Καθηγητῆς Πανεπιστημίου

21. «Ἐδοξεν (...) ὥστε μένειν καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν βεβαίως καὶ ἀσφαλεῖς (...) τοὺς (...) παραδοθέντας ἡμῖν ὀνόματι τῶν ἁγίων καὶ ἐνδόξων ἀποστόλων ὀδοιοῦντα πέντε κανόνας. Ἐπειδὴ δ' ἐν τοῖς τοιοῦτοις κανόσιν ἐντέταλται δέχεσθαι ἡμᾶς τὰς τῶν αὐτῶν ἁγίων ἀποστόλων διὰ Κλήμεντος διατάξεις, αἰσισι πάλαι ὑπὸ τῶν ἑτεροδόξων ἐπὶ λύμῃ τῆς ἐκκλησίας νόθα τινὰ καὶ ξένα τῆς εὐσεβείας παρενετέθησαν, τὸ εὐπροπέως κάλλος τῶν θείων δογμάτων ἡμῖν ἀμαρῶσαντα, τὴν τῶν τοιοῦτων διατάξεων προσφόρος ἀποβολὴν πεποιήμεθα πρὸς τὴν τοῦ χριστιανικωτάτου ποιμνίου οἰκοδομῆν καὶ ἀσφάλειαν, (...)» (Ἰωάννου, ὅ.π. σ. 120-121).

22. Γιὰ τὸ περιεχόμενο τοῦ καν. 2 βλ. γενικότερα Παύλου Μενεβέισογλου, Μητροπολίτου Σουηδίας, Ὁ β' κανὼν τῆς Πενθέκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου, «Τμητικὸν ἀφιέρωμα εἰς τὸν Μητροπολίτην Κίτρους Βαρνάβαν» (Ἀθῆναι 1980) 259-281.

23. Παν. Μπούμη, Τὰ κανονικὰ προνόμια τῶν θρόνων Ρώμης - Κωνσταντινουπόλεως, Ἀθῆναι 1983, σ. 51.

24. Μπούμη, ὅ.π. σ. 63 ἐπ. Βλ. καὶ σ. 37 ἐπ. γιὰ τὶς διαστάσεις ποὺ εἶχε λάβει στὴ φιλολογία τοῦ κανονικοῦ δικαίου κατὰ τὴν βυζαντινὴν περίοδο ἢ διχογνωμία γύρω ἀπὸ τὴν ἔννοια τῆς προθέσεως «μετὰ», ἀν δηλαδή ἀφοροῦσε τὴν τάξιν τῶν θρόνων ἢ τὸ χρόνο τῆς συστάσεώς τους.

25. Μητροπολίτου Σάρδεων Μαξίμου, Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐν τῇ Ὀρθόδοξῃ Ἐκκλησίᾳ, Θεσσαλονίκη 1972, σ. 239 ἐπ.

26. Βλ. Σπ. Τρωιάνου, Ὁ Μέγας Φώτιος καὶ οἱ διατάξεις τῆς «Εἰσαγωγῆς». Μερικὲς παρατηρήσεις ὡς πρὸς τὶς σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, Ἐκκλησία καὶ Θεολογία 10 (1989-1991) 489-504 (ἐδῶ 499 ἐπ.).

27. Βλ. Σπ. Τρωιάνου, Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν τυπικῶν καὶ οὐσιαστικῶν προϋποθέσεων τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ αὐτοκεφάλου καὶ αὐτονόμου ἐν τῇ Ὀρθόδοξῃ Ἐκκλησίᾳ, «Τμ. ἀφιέρωμα... Κίτρους Βαρνάβαν» (ὅ.π. σημ. 22) 335-348 (ἐδῶ 338).

Ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας

ΜΗΝΑΙΟΝ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

σὲ μικρὸ σχῆμα (17Χ24 ἑκατοστὰ), δίχρωμη ἐκτύπωση, χρυσόδετη διβιβλιοδεσία, εὐανάγνωστα στοιχεία. Ἐτοιμάζονται τὰ Μηναιὰ Φεβρουαρίου, Μαρτίου, Ἀπριλίου.

ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΚΑΡΜΙΡΗΣ (1903-5.1.1992)

Τὴν παραμονὴν τῶν Θεοφανείων ἐξεδήμησεν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ὁ Ὁμότιμος καὶ Ἐπίτιμος Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ Ἀκαδημαϊκὸς Ἰωάννης Ν. Καρμίρης.

Ἡ κηδεία τοῦ μεταστάντος ἔγινε τὴν 7.1.1992 ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Κηφισίας, προεξάρχοντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἀττικῆς κ. Δωροθέου, συμπαραστατουμένου ὑπὸ τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν Ἐλβετίας κ. Δαμασκηνοῦ καὶ Περγᾶμου κ. Ἰωάννου καὶ πολλῶν ἱερέων.

Μετὰ τὴν ἐξόδιον Ἀκολουθίαν κατέθεσε στέφανον ὁ Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν κ. Μιχαὴλ Σακελλαρίου καὶ ἀκολούθως ὁμιλήσεν ἐκ μέρους τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ὁ Ἀκαδημαϊκὸς Καθηγητὴς κ. Γεώργιος Γ. Μ η τ σ ό π ο υ λ ο ς, εἰπὼν τὰ ἑξῆς:

Σεβαστὲ Συνάδελφε καὶ ἀγαπητὲ Διδάσκαλε,

Εἰς ἐμὲ ἔλαχεν ὁ κλῆρος γὰ σοῦ ἀπευθύναι ἐκ μέρους τῆς Γ' Τάξεως τῆς Ἀκαδημίας τὸν ὕστατον χαιρετισμόν.

Ἐπὶ ἤρξες Διδάσκαλος ὑψηλοῦ κύρους καὶ ἐδίωσες εἰς ὑψιστον βαθμὸν τὸν Θεῖον Λόγον καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ. Μὲ ἀπέραντον πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν εἰς τὰς ἀκαταλύτους ἠθικὰς ἀρχάς, συνειτέλεσες τὰ μέγιστα ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν εἰς ἀνάδειξιν ἱκανῶν ἐπιστημόνων καὶ ἀξίων διαδόχων σου. Ἐδίδαξες δι' ὅλον σου τοῦ βίου τὴν κατὰ Χριστὸν παιδείαν, καὶ συνειτέλεσες, λόγῳ καὶ παραδείγματι, εἰς τὴν τοῦ Λαοῦ βελτίωσιν ἐν εὐδύμῳ ἐκκλησιαστικῇ καὶ κοινωνικῇ ζωῇ.

Κατέστησες ἐαντὸν πρότυπον χριστιανικῆς εὐσεβείας καὶ ἀρετῆς, καὶ ἐκ τῆς θανυτάτης πίστεώς σου ἠντιλησες τὴν δύναμιν ἐκείνην, ἣ ὅποια ἀπάλυνε κατὰ τὸν ἀπέραντον ψυχικόν σου πόνον, μετὰ τὴν ἀδόκητον ἀπώλειαν τοῦ λατρευτοῦ σου υἱοῦ καὶ ἀλησημονήτου συναδέλφου.

Μὲ τὴν ἀφοσίωσίν σου εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν καὶ τὴν ἀκτινοδόλον χριστιανικὴν σου ἠθικὴν, ἐξεπλήρωσες μὲ νηφαλιότητα τὴν ὑψηλὴν σου ἀποστολήν, προήγαγες οὐσιωδῶς τὴν ἔρευναν εἰς πολλοὺς λεπτοὺς καὶ βασικοὺς τομεῖς τῆς Θεολογίας, καὶ ἀνεδείχθης

εἰς ἐπιστήμονα διεθνοῦς κύρους μετ' ἐντόνου προβολῆς. Ἀπὸ πολλῶν δὲ θέσεων τὰς ὁποίας ἐπαξίως κατεῖχες, συνέβαλες, ἐν τῷ ἐνδεικνυμένῳ μέτρῳ, εἰς τὴν συνεργασίαν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μετὰ τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιῶν, κατὰ τὰς ἐκδηλώσεις τῆς καλουμένης οἰκουμενικῆς κινήσεως.

Ὁ ἀείμνηστος Καθηγητὴς Ἰωάννης Καρμίρης.

Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν τῆς ὁποίας ὑπῆρξες σεβαστόν, ἀγαπητόν, καὶ διακεκριμένον μέλος, θὰ διατηρῇ πάντοτε ζωντανὴν τὴν ἀνάμνησιν τῆς φωτεινῆς προσωπικότητός σου, καὶ μὲ θαυμάσιαν συγκίνησιν,

ἀπέθανον σεβασμὸν καὶ ἰδιαιτέραν θλίβριν, σὲ συνοδεύει πρὸς τὴν ἀγκάλην τοῦ Ὑψίστου.

Κατόπιν κατέθεσε στέφανον ἐκ μέρους τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ὁ Ἀντιπρύτανης κ. Κωνσταντῖνος Εὐαγγελεῖδης.

Ἐκολούθησεν ἡ κατάθεσις στεφάνου ἐκ μέρους τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, διὰ τοῦ Κοσμητοῦ αὐτῆς, Καθηγητοῦ κ. Ἠλία Β. Οἰκονόμου, εἰπόντος:

Ἀείμνηστε διδάσκαλε καὶ Καθηγητά!

Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ ἴσται ὡς ὀλόγηστος πέριξ τῆς σεπτιῆς σοροῦ σου σιγῶσα καὶ εὐγνωμόνως καταθέτουσα τὸν δάφνινον στέφανον εἰς τὸν ἀκάματον διερευνητὴν καὶ λειτουργὸν τῆς Ὁρθοδόξου Συστηματικῆς Θεολογίας καὶ διδάσκαλον ἀγαπητὸν.

Μετὰ καὶ τὴν ἐκ μέρους τῶν Τμημάτων τῆς Σχολῆς κατάθεσιν στεφάνου, ὁ Καθηγητὴς κ. Νικόλαος Μητσόπουλος θὰ εἴπῃ ὀλίγα ἰνὰ περὶ τῆς βιωτῆς σου. Αἰωνία σου ἡ μνήμη!

Ἀκολούθως κατέθεσε στέφανον ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Θεολογίας Καθηγητὴς κ. Χρῆστος Π. Βούλαρης, εἰπὼν τὰ ἑξῆς:

Τὸ Τμῆμα Θεολογίας ἴσται μετὰ δέους καὶ σεβασμοῦ πρὸ τοῦ σεπιτοῦ σκηνώματος τοῦ ἀειμνήστου Ἐπιτίμου Καθηγητοῦ Ἰωάννου Καρμίρη καὶ καταθέτει ἐπ' αὐτοῦ ἀπέριτον στέφανον ἐκ δάφνης.

Ἐν συνεχείᾳ κατέθεσε στέφανον ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ Τμήματος Ποιμαντικῆς Καθηγητὴς κ. Νικόλαος Π. Μπρατσιώτης, εἰπὼν τὰ ἑξῆς:

Τὸ Τμῆμα Ποιμαντικῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν συνέχεται μετὰ τοῦ Ἀδελφοῦ τοῦ Τμήματος Θεολογίας, ὑπὸ ὀδύνης ἐπὶ τῇ ἐκδημίᾳ σου, σεπιτὲ Διδάσκαλε, διὰ δὲ τὴν μειριότητα μου καὶ πολυσέβαστε Συνάδελφε.

Ὑποκλινόμενον δὲ πρὸ τῆς σεβασμίας σοροῦ σου, καταθέτει εὐλαβῶς ἀπέριτον στέφανον ἐκ δάφνης εἰς ἔκφρασιν βαθυτάτης τιμῆς καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς Σὲ τὸν σοφὸν πανεπιστημιακὸν Διδάσκαλον, τὸν ὑποδειγματικὸν ἐργάτην τῆς Θεολογικῆς Ἐπιστήμης, τὸν ἀναλωθέντα εἰς τὴν Θεολογικὴν ἔρευναν καὶ ἐκτενεσιότητα, πρωτότυπον συγγραφεὴν, τὸ ἀπολύτως ἀφοσιωμένον τέκνον τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, τὸν ὑπερμαχὸν τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως καὶ τῶν ἀξιών τοῦ Γένους, τὸν Πρύτανιν τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας, τὸν πρῶτον καὶ μειλίχιον, τὸν σόφρονα καὶ εὐπρεπέστατον Πανεπιστημιακὸν Καθηγητὴν, ὑπογραμμὸν ἀκαδημαϊκοῦ Διδασκάλου καὶ ἀκαδημαϊκοῦ ἥθους, τὸν

ἄξιον ἐκπρόσωπον τῆς Θεολογίας εἰς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν, τὸν διὰ τοσοῦτων θλίψεων εἰς ἀπερθὸν χρυσόν, εἰς γνήσιον Χριστιανὸν καὶ ἔργῳ Θεολόγον ἀποδειχθέντα Ἰωάννη Καρμίρη.

Πεφιλημένε Διδάσκαλε ὀρθοδόξου ἥθους καὶ ὀρθοδόξου φρονήματος, εἴη ἡ μνήμη σου ἱερὰ καὶ αἰωνία!

Τέλος ὠμίλησεν ἐκ μέρους καὶ τῶν δύο Τμημάτων τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ὁ Καθηγητὴς κ. Νικόλαος Εἰδθ. Μητσόπουλος, εἰπὼν τὰ ἀκόλουθα:

Ἡ παρούσα στιγμή τῆς ἐξοδίου ἀκολουθίας τοῦ σεβαστοῦ πανεπιστημιακοῦ διδασκάλου ἡμῶν Ἰωάννου Καρμίρη δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἔκφρασιν τῶν συναισθημάτων, τὰ ὅποια διακατέχον τὸν ὀμιλοῦντα, ἐπιμακρὰν σειρὰν ἐτῶν μαθητεύσαντα παρὰ τῷ πεφιλημένῳ Καθηγητῇ καὶ ἐπιστημονικῶς μετ' αὐτοῦ συνεργασθέντα.

Διὰ τοῦτο καὶ περιορίζομαι κατὰ τὴν σύντομον ταύτην ἀναφορὰν εἰς τὸν κοιμηθέντα, ἐκπροσωπῶν τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, εἰς ἀπλὴν ἐπιγραμματικὴν ἐπισήμανσιν βασικῶν τιῶν βιογραφικῶν στοιχείων τοῦ ἐκδημήσαντος Καθηγητοῦ.

Ὁ Ἰωάννης Καρμίρης ἐγεννήθη κατὰ τὴν πρώτην πενταετίαν τοῦ διανύοντος ἤδη τὴν τελευταίαν δεκαετίαν αἰῶνός μας εἰς τὸν Μπράλλον τῆς Φθιώτιδος.

Μετὰ τὰς ἐγκυκλίους σπουδὰς του ἐν Μπράλλῳ καὶ Λαμῖᾳ ἐσπούδασε Θεολογίαν εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (1922 - 1926) ἀποφοιτήσας μετὰ τοῦ βαθμοῦ ἄριστα.

Ἐδίδαξεν ἐπὶ δεκαπενταετίαν ἐν τῇ Μέσῃ Ἐκπαιδεύσει.

Μετεξεπαιδεύθη εἰς τὰ Πανεπιστήμια τοῦ Βερολίνου καὶ τῆς Βόννης (1934 - 1936).

Ἐγένετο διδάκτωρ τῆς Θεολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (1936), Ὑφηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (1939), Ἐκτακτὸς Καθηγητὴς (1939) καὶ Τακτικὸς Καθηγητὴς (1942) ἐν τῇ αὐτῇ Σχολῇ καί, ἔχων διδάξει ἐπὶ ἰσθεῖς περίπου δεκαετίαις Ἱστορίαν τῶν Δογματικῶν, Συμβολικῆν, Δογματικὴν καὶ Χριστιανικὴν Ἠθικὴν, κατελήφθη ὑπὸ τοῦ ὀρίου ἡλικίας τὸ ἔτος 1969, κατὰ τὰς Ὁμότιμος Καθηγητῆς τῆς Σχολῆς.

Διετέλεσε Γενικὸς Διευθυντὴς Ὁρησκευμάτων τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων (1945 - 1950) καὶ Βασιλικὸς Ἐπίτροπος παρὰ

τῆ Ἱεραῖ Συνόδῳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (1945 - 1963).

Ἐξελέγη τακτικὸν μέλος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν (1974), διατελέσας καὶ Πρόεδρος αὐτῆς (1981).

Ἡ συγγραφικὴ πλουσιωτάτη δραστηριότης, περὶ τὰ τετρακόσια δημοσιεύματα, τοῦ Καθηγητοῦ Καρμίρη ὑπῆρξε καρπὸς τῆς συνεχοῦς μελέτης καὶ ἐρεῦνης τῶν πηγῶν. Οἱ μετ' αὐτοῦ εὐτυχήσαντες νὰ συνεργασθοῦν ἐνθυμοῦνται τὴν ἀκαταπόνητον ἐργατικότητά του καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν εὐσυνειδησίαν του.

Πρὸς ἔρευναν πατερικῶν κειμένων καὶ προσεκτικὸν ἔλεγχον διαφόρων παραπομπῶν ὁ Καθηγητὴς Καρμίρης εὐρίσκειτο δις καὶ τρίς, ἐνίοτε, τῆς ἐβδομάδος ἀπὸ τῆς βῆς πρωϊνῆς εἰς τὸν χῶρον τοῦ Σπουδαστηρίου Συστηματικῆς Θεολογίας.

Ἐκ τῶν πολλῶν συγγραμμάτων τοῦ Καθηγητοῦ Καρμίρη σημειώνομεν ἐνδεικτικῶς τὸ κλασσικὸν διτομον ἔργον «Τὰ δογματικὰ καὶ συμβολικὰ μνημεῖα τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας», τὴν «Ὁρθόδοξον Ἐκκλησιολογίαν», τῆς συγγραφῆς τῆς ὁποίας προηγήθη ἡ σύνταξις πολλῶν ἐπὶ μέρους ἐκκλησιολογικῶν μελετῶν, ὡς καὶ τὰς πολλὰς μελέτας, τὰς ἀναφερομένας εἰς τοὺς διορθοδόξους καὶ τοὺς διαχριστιανικοὺς διαλόγους, εἰς οὓς μετείχεν ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἰδίᾳ δὲ εἰς τοὺς μετὰ τῶν Ἀντιχαλκηδονίων καὶ τῶν Παλαιοκαθολικῶν.

Σημειωτέον ὅτι κατὰ τὸν Καθηγητὴν Καρμίρη, ἐκφράζοντα ἐν προκειμένῳ τὴν κοινὴν συνείδησιν τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἡ συμμετοχὴ τῶν Ὁρθοδόξων εἰς τοὺς διαχριστιανικοὺς διαλόγους, διαλόγους ἀληθείας καὶ ἀγάπης, δὲν ἀποβλέπει εἰς τὴν ἀνεύρεσιν τῆς ἀληθείας, ἀλλ' εἰς τὴν μαρτυρίαν αὐτῆς, τὴν ὁποίαν ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, κατέχει, οὕσα ἢ Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία.

Ὁ Καθηγητὴς καὶ Ἀκαδημαϊκὸς Ἰωάννης Καρμίρης διὰ τὰς πολλὰς καὶ πολλαπλὰς προσφορὰς του πρὸς τὴν ἱεράν θεολογικὴν ἐπιστήμην, τὴν ἑλληνικὴν κοινωνίαν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν γενικώτερον ἐτιμήθη διὰ διαφόρων διακρίσεων, ἐξ ὧν μνημονεύομεν ἐνταῦθα τῆς ἀπονομῆς εἰς αὐτὸν τῶν Παρασήμων Γεωργίου τοῦ πρώτου καὶ τῶν Πατριαρχείων Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων, τῆς ἀνακηρύξεως αὐτοῦ εἰς ἐπιτιμον διδάκτορα πολλῶν θεολογικῶν σχολῶν ἐν Ἐν-ρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ, καὶ δὴ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἁγίου Βλαδิมῆρου Νέας Ὑόρκης (1968), τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (1973), τῆς Χριστοκαθολικῆς Σχολῆς τοῦ

Πανεπιστημίου τῆς Βέρνης (1974), τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Βελιγραδίου (1982) καὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ Βοσιτόνης (1984), τέλος δὲ πρὸς ὀλίγων ἐβδομάδων, μικρὸν πρὸς τῆς ἐκδημίας του, τῆς ἀπονομῆς ὑπὸ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν τῆς ὑψίστης τιμητικῆς διακρίσεως τοῦ Ἐπιτίμου Καθηγητοῦ.

Σεβαστὴ διδάσκαλε,

Ἐξερχόμενος ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, πρὸς συνάντησιν, πλὴν τῶν ἄλλων, τῆς συντρόφου τῆς ζωῆς σου μακαριστῆς Εὐφροσύνης Καρμίρη, τὸ γένος Παρασκευοπούλου, καὶ τοῦ προώρου ἐντεῦθεν ἐκδημήσαντος υἱοῦ σου Καθηγητοῦ Νικολάου Καρμίρη, κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ ἑορτασμοῦ τῶν Ἐπιφανείων τοῦ Σωτήρος Χριστοῦ, πρὸς «Ὁν εἶχε πάντοτε ἐστραμμένα τὸ νοῦν καὶ τὴν καρδίαν κατὰ τὴν ὑπόδειξιν αἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου» (Ἰωάν. 1,29) τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου, τοῦ ὁποίου τὸ τίμιον ὄνομα ἔφερες καὶ τὴν ἡμέραν τῆς μνήμης τοῦ ὁποίου καὶ τῆς ὀνομαστικῆς σου ἐορτῆς ἤξιώθης τὴν ἐξοδίον σου ἐκκλησιαστικὴν ἀκολουθίαν νὰ ἔχῃς, καὶ ὡς ἔχων ἀγαπήσει τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ δύνασαι νὰ ἐπαναλάβῃς, ἐν ᾧ βαθμῶ ὁ Κύριος μόνον γνωρίζει, τὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «ὡν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγώνισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα· λοιπὸν ἀπόκειται μοι ὁ Θεὸς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ Κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτὴς, οὗ μόνον δὲ ἐμοί, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν Αὐτοῦ» (Β' Τιμοθ. 4, 7-8).

Ἐξ ἄλλου καὶ ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ἐξέδωσε τὸ ἀκόλουθο Ψήφισμα:

Σήμερα, 7 Ἰανουαρίου 1992, συνήλθε σὲ συνεδρία ἡ Σύγκλητος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καὶ ἀφοῦ πληροφρορήθη μετὰ βαθύτατη θλίψη τὸ θάνατο τοῦ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΡΜΙΡΗ

τακτικοῦ μέλους τῆς Ἀκαδημίας, διατελέσαντος Προέδρου αὐτῆς, ἄνδρα μετὰ πολυετῆ διδακτικὴν δραστηριότητα, πλούσιο ἐπιστημονικὸ ἔργο καὶ σημαντικὴ συμβολὴ καὶ σὲ ἄλλους τομεῖς τῆς θεολογικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς τῆς χώρας, ὁ ὁποῖος ἰδιαίτερος κατέγινε, μετὰ πολυπληθεῖς ἐργασίες, σὴν ἱστορικὴν θεμελίωσιν τῆς Ὁρθοδόξου Δογματικῆς καὶ τὴν ἐπάνοδο αὐτῆς σὺς Συνοδικὰς καὶ Πατερικὰς πηγὰς,

ἀ π ο φ ἄ σ ι σ ε :

1) Νὰ ἀνακηρῆθῆ μεσίτια ἢ σημεῖα τοῦ μεγάρου

ΣΥΓΚΙΝΗΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠ. ΗΛΕΙΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ (15, 16, 17 Νοεμβρίου 1991) *

Ὅμως οἱ Κληρικοί καὶ Λαϊκοὶ στενοὶ Συνεργάτες του καὶ ἡ ταπεινότης μου ἐθεωρήσαμε ἐπιτακτικὸν μας χρέος εἰς τὴν ἐπέτειον τῶν 10 ἐτῶν ἀπὸ τῆς εἰς Κύριον ἐκδημίας τοῦ ἀειμνήστου ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ νὰ τονίσωμεν περισσότερο τὴν προσφορὰν του καὶ νὰ παρουσιάσωμε ἐναργέστερα τὴν διακονίαν του εἰς τὴν Ἡλείαν μὲ τὸ ἐπισημότερο Μνημόσυνο, μὲ τὶς ἄλλες ἐκδηλώσεις πού ἐγιναν καὶ μὲ τὸν ἐκδοθέντα Τιμητικὸν Τόμον, τὸν ὁποῖον ἤδη εἴμεθα ἔτοιμοι νὰ παρουσιάσωμεν εἰς τὴν ἀγάπην σας μὲ τὴν ἀπέριττον αὐτὴν τελετήν.

Πρόθεσίς μας δὲν εἶναι νὰ κολακεύσωμε. Ἄλλως τε πεθαμένοι ἄνθρωποι δὲν κολακεύονται, οὔτε ἔχουν ἀνάγκην κολακειῶν ἢ καὶ ἐπαίνων ἂν θέλετε. Διάθεσίς μας εἶναι νὰ ἀποδοθῇ ἡ πρέπουσα τιμὴ εἰς τὸν Ἡλεῖον Ἱεράρχην, πού ἀγάπησε τοὺς κατοίκους τῆς Μητροπόλεως Ἡλείας καὶ τοὺς διηκόνησε πιστὰ καὶ ποιηκίλομορφα μέχρι θανάτου. Καὶ ἀκόμη νὰ προβληθοῦν αἱ ἀξίαι τῆς ζωῆς καὶ οἱ ἄνθρωποι πού τὰς διηκόνησαν, ὡς ὁ ἀειμνήστos ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ, ὥστε νὰ δοθῇ ἀφορμὴ εἰς ἡμᾶς τοὺς νεωτέρους νὰ ἀνεβοῦμε πάνω ἀπὸ τὰ γήινα καὶ πρόσκαιρα καὶ νὰ ἀποκτήσωμε στή

ζωὴ ἰδανικά. Γιατὶ μόνον ἔτσι μποροῦμε νὰ σταθοῦμε σὰν ἄτομα καὶ σὰν κοινωνίες, νὰ ἀνεβοῦμε πολιτιστικά καὶ πνευματικά, νὰ προκόψωμε, νὰ χαροῦμε καὶ νὰ ζήσωμε τώρα καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ἐν συνεχείᾳ μίλησε διὰ τὴν προσωπικότητά του ὁ Σεβ. Γόρτυνος κ. ΘΕΟΦΙΛΟΣ, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξεν φίλος τοῦ ἀειμνήστου ἀπὸ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Σχολὴν Κορίνθου καὶ ἔπειτα συνδιάκονοι καὶ συμφοιτηταὶ εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν Ἀθηνῶν. «Μᾶς συνέδεσαν πολλὰ κοινά, εἶπεν μεταξὺ ἄλλων ὁ ἅγιος Γόρτυνος. Πρῶτον, ὅτι εἴχαμε τὴν ἴδια μάνα, τὴν φτώχεια, πού μᾶς παρότρυνε γιὰ ἀνάβασμα. Ἐπειτα κοινὰ εἴχαμε τὴν διάθεσιν γιὰ ἀγώνα, τὴν ἐλπίδα τῆς νίκης, τὴν καταφυγὴν μας γι' αὐτὰ στὸν Θεόν...». Καὶ κατέληξε: «Μοῦ ἔρχεται στὸ νοῦ μου μιὰ εἰκόνα. Εἶναι μιὰ λίμνη μὲ ἓνα βράχο στὴν ἄκρην. Ἀκούω πουλάκια νὰ κελαιδοῦν, βατράχια νὰ καάζουν, κύκνους νὰ στέκονται ὑπερήφανα. Κάποιος, σ' αὐτὴν τὴν μακάρια στιγμή, πετάει στὴ λίμνη μιὰ πέτρα. Τὰ βατράχια πέφτουν στὴν λίμνη καὶ χάνονται στὴ λάσπη. Τὰ πουλάκια παύουν νὰ κελαιδοῦν καὶ οἱ κύκνοι ἀπλώνουν τὰ φτερά τους καὶ πετοῦν στὸν οὐρανό. Ὁ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ δὲν ἦταν βατράχι, δὲν ἦταν πουλάκι. Εἶναι

(* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 69 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2 τεύχους.

τῆς Ἀκαδημίας ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας.

2) Νὰ κατατεθεῖ στέφανος δάφνης ἐπὶ τῆς σοροῦ.

3) Νὰ ἐκφωνήσῃ τὸν ἐπικήδειο λόγο ὁ ἀκαδημαῖκος κ. Γεώργιος Μητσόπουλος.

4) Νὰ σιαλοῦν συλλυπητήρια γραμμὰτα στὴν οἰκογένεια τοῦ μετισταίντος.

Ὁ Πρόεδρος
ΜΙΧΑΗΛ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς
ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΘΕΟΧΑΡΗΣ

Τέλος, ἀμφότερα τὰ Τμήματα, Θεολογίας καὶ Ποιμαντικῆς, συνελθόντα ἐκτάκτως τὴν 7.1.92, «ἐπὶ τῷ ἀγγέλματι τῆς εἰς Κύριον ἐκδημίας τοῦ Ὁμοτίμου καὶ Ἐπιτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου ΙΩΑΝΝΟΥ

ΚΑΡΜΙΡΗ», ἀπεφάσισαν ὁμοφώνως ὅπως ἕκαστον Τμήμα:

«1. Διακόψῃ τὰς ἐργασίας αὐτοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κηδείας.

2. Παρακολουθήσουν τὴν κηδείαν ὄλα τὰ μέλη τοῦ Τμήματος.

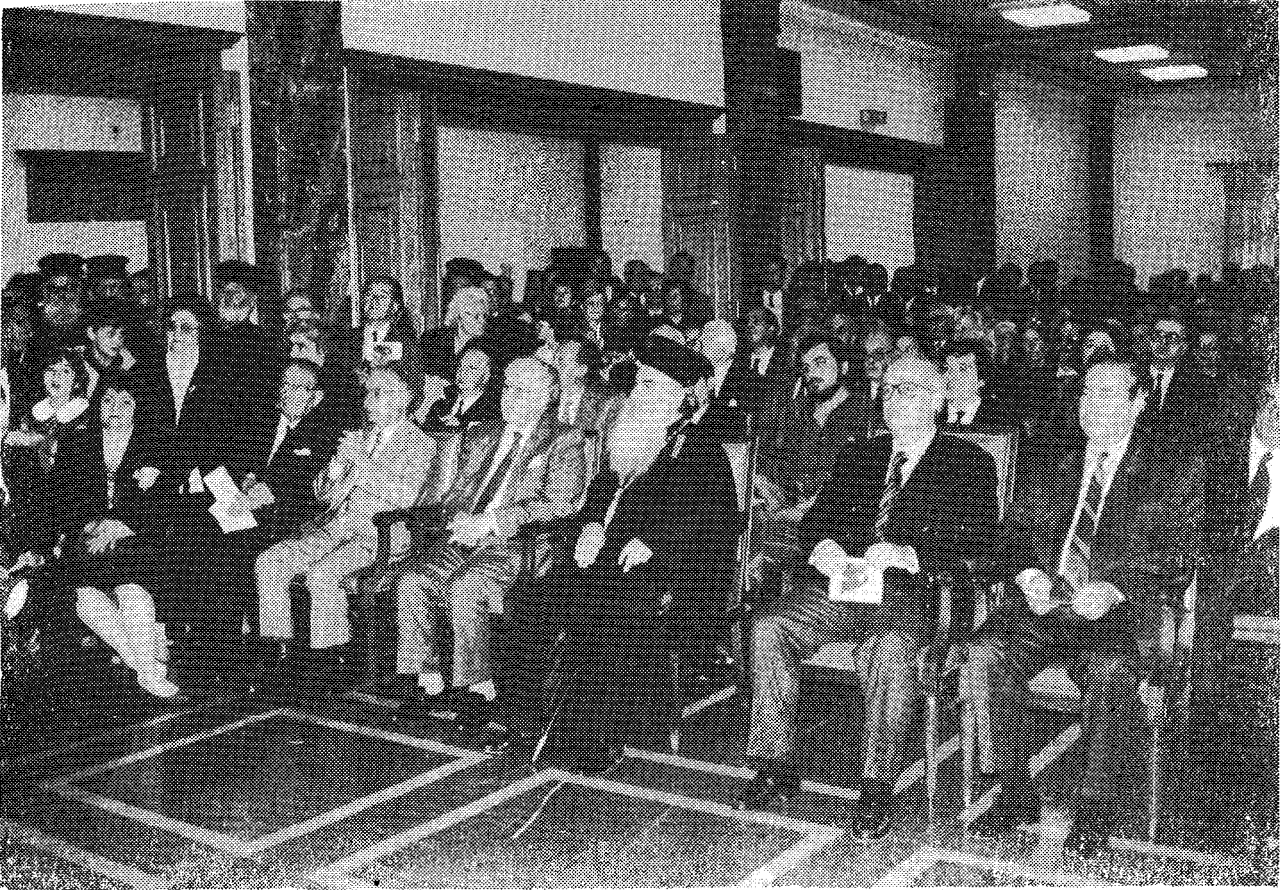
3. Κατατεθεῖ στέφανος ἐπὶ τῆς σοροῦ τοῦ ἐκλιπόντος.

4. Ἀναρτηθῇ εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν συνεδριῶν ἡ εἰκὼν αὐτοῦ.

5. Ἐκφωνήσῃ τὸν προσήκοντα λόγον ὁ καθηγητῆς κ. Νικόλαος Μητσόπουλος.

6. Δημοσιευθῇ τὸ παρὸν διὰ τοῦ Τύπου».

Τὰ Ψηφίσματα τῶν Τμημάτων ὑπογράφουν οἱ Καθηγηταὶ Χρῆστος Σπ. Β ο ὑ λ γ α ρ η ς (Θεολογίας) καὶ Ἡλίας Α. Β ο υ λ γ α ρ ἄ κ η ς (Ποιμαντικῆς).

Τμήμα τοῦ ἀκροατηρίου κατὰ τὴν τελετὴ παρουσίασεως τοῦ τιμητικοῦ Τόμου, στὴν αἴθουσα τοῦ Λατσοῦ Δημοτικοῦ Μεγάρου Πύργου.

ἕνας κύκνος πού ἀπλώσε τὰ φτερά του καὶ σκέπασε καὶ ἀγκάλιασε ὀλόκληρη τὴν Ἡλεία...».

Ἐπειτα τὸν λόγον ἔλαβε ὁ Δήμαρχος Πύργου κ. Γεώργιος Δημητρακόπουλος, Γεωπόνος, ὁ ὁποῖος μίλησε γιὰ τὸ ἔργον καὶ τὴν μεγάλη προσφορά στὴν Ἡλεία τοῦ ἀειμνήστου Ἐπισκόπου ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ.

Ἡ ὀμιλία τοῦ κ. Δημάρχου, πού καταχειροκροτήθηκε ἀπὸ τὸ κοινὸ τὸ ὁποῖο ἐτίμησε τὴν ἐκδήλωση, ἔχει ὡς ἐξῆς:

«Ἀντιμετώπισα μὲ δέος τὴν ὑποχρέωσή μου ὡς Δήμαρχος Πύργου, νὰ πῶ δύο λόγια γιὰ τὸν ἀείμνηστο Μητροπολίτη Ἡλείας καὶ Ὡλένης κυρὸ Ἀθανάσιο.

Δέος, γιατί πράγματι ἔτσι νιώθει κάποιος πού προσπαθεῖ νὰ σκιαγραφήσει ἕναν μεγάλο. Περισσότερον δέ, ὅταν πρόκειται νὰ ἀναφερθεῖ στὰ ἔργα, ἔργα πού τὸν καθιέρωσαν ὡς Μεγάλου καὶ στὴν ψυχὴ τῶν Ἡλίων ὡς ἀναμορφωτὴ τοῦ Νομοῦ.

Ἡ ταπεινότητά μου θὰ προσπαθήσει νὰ θυμίσει σὲ σᾶς καὶ νὰ κάνει γνωστὸ στοὺς πιὸ μικροὺς τὴν

μεγάλη προσφορά τοῦ ἀξέχαστου Μητροπολίτη Ἀθανασίου, τοῦ Ἡλείου.

Τὴν 24η-11-1968, ἡ ἱστορικὴ Μητροπολίτη Ἡλείας καὶ Ὡλένης ἀποκτᾷ νέο Μητροπολίτη, τὸν τέταρτο κατὰ σειρᾶν. Χειροτονεῖται στὸ Μητροπολιτικὸ Ναὸ τῶν Ἀθηνῶν ὁ Ἀρχιμανδρίτης Ἀθανάσιος Βασιλόπουλος καὶ τὴν 8-12-1968 ἡ πρωτεύουσα τοῦ Νομοῦ, ὑποδέχεται τὸ νέο Μητροπολίτη της, πού ἐνθρονίζεται στὸν Μητροπολιτικὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Νικολάου, μέσα σὲ ἕνα μεγάλο πλῆθος πιστῶν.

Τὸ φτωχόπαιδο ἀπὸ τὸ Κρουονέρι τῆς Πηνείας, πού εἶχε μιὰ συνεχὴ ἀνοδικὴ πορεία πρὸς τὸν στόχο πού ἔταξε στὴ ζωὴ του, παρὰ τίς δυσκολίες, πολέμους, φτώχεια πού τοῦ ἐπεφύλαξε ἡ ζωὴ, ξαναγυρίζει στὶς ρίζες του, ὡς Ποιμενάρχης.

Ξεκίνησε μὲ τὸ πρῶτο λειτουργικὸ στιχάρι ὡς Παπαδάκι στὸν Ἱ. Ναὸ Ἁγ. Γεωργίου στὸ Πέρα Χάβαρι καὶ γύρισε ξανά στὴν Ἡλεία, φορῶντας τὰ Ἱερά ἄμφια τοῦ Μητροπολίτη. Αὐτὸ ἦταν τὸ ἀποτέλεσμα μακρόχρονον ἀγῶνων, ἀλλὰ καὶ συνεχοῦς με-

ΟΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΥΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ ΣΗΜΕΡΑ *

Μερικοί από τους χαρακτηρισμούς, που χρησιμοποιήσαν κατά καιρούς έγκυροι θεολόγοι και εκκλησιαστικοί ιστορικοί για την «Ουνία» είναι: έμπαιγμός, ύβρη, παράσιτο, απάτη, δούρειος Ίππος, μασκαρισμένο είδος της Όρθοδοξίας «τόν πνευματικό πλούτο της οποίας εκμεταλλεύεται ή Ρωμαιοκαθολική άποσκοπώντας στον εκλατινισμό της» (π. Ήλιος Φρατσέας, «Ουνία, ή έν τή Άνατολή Δύση», περ. Σύναξη, Όκτ.- Δεκ. 1991).

Δέν θά υπερέβαλλε, άσφαλώς, κανείς άν μιλούσε για άντιχριστιανική μεθόδευση και άδιανόγητη για τά εκκλησιαστικά πράγματα τακτική, που ούδέποτε ή Όρθοδοξη Έκκλησία δέχθηκε. Άκόμη και εκπρόσωποι της Ρωμαιοκαθολικής στην τελευταία 6η Συνέλευση της Όλομελείας της Διεθνούς Μικτής Έπιτροπής επί του Θεολογικού Διαλόγου μεταξύ Όρθοδοξίας και Ρωμαιοκαθολικών, που συνήλθε στο Φράιζινγκ του Μονάχου από 6 ως 15 Ίουνίου 1990:

«Ό όρος “Ουνία” σημαίνει την προσπάθειαν να

* Εισήγηση στην Έρατική Σύναξη, που πραγματοποιήθηκε στις 5 Φεβρουαρίου 1992 στη Μητρόπολη Άθηνών υπό την προεδρία του Μκκ. Άρχιεπισκόπου Άθηνών και πάσης Έλλάδος κ. Σεραφείμ.

γάλης πίστης στο Θεό. Και άνταμείφθηκε γι' αυτή την προσήλωσή του στο Μεγαλοδύναμο!

Κατά την ένθρόνισή του, βρισκόμουν στο Παρίσι για Μεταπτυχιακές Σπουδές. Είχα την τύχη να γνωρίσω τον Πρόεδρο της εκεί Έλληνικής Παροικίας, ό οποίος μου έλεγε:

«Ό Δεσπότης που έχετε τώρα στην Ήλεια, θά σās καταπλήξει. Έχει πολύ ζωντάνια μέσα του, αγαπά πολύ τους ανθρώπους, και βοηθά τους φτωχούς. Τόν είχαμε εδώ 6 χρόνια. Πολύ δυνατός άνθρωπος. Με μεγάλες άρετες...».

Τό έτος 1964 άνεχώρησε από τό Παρίσι για τό Λονδίνο, σαν έφημέριος του Ί. Ναυΐ Άγία Σοφία. Έκεί άφησε να φανούν πλήρως οι δυνατότητές του και ή ολοκληρωμένη προσωπικότητά του. Άφύπνισε την Έλληνική Παροικία.

Άίδαξε την πρακτική πλευρά της αγάπης προς τον πλησίον. Ίδρυσε οργανώσεις με ένθνη και θρησκευτική δράση. Σε αυτόν έβρισκαν καταφύγιο, όσοι για

έπιτευχθή ή ένότης της Έκκλησίας με άπόσπασιν κοινοτήτων της Όρθοδόξου Έκκλησίας ή Όρθοδόξων πιστών, χωρίς να λαμβάνεται ύπ' όψιν ότι εκκλησιολογικώς ή Όρθόδοξος Έκκλησία είναι άδελφή Έκκλησία, ή όποια παρέχει άφ' έαυτής τά μέσα της Χάριτος και της σωτηρίας. Έν τή έννοία ταύτη άπορρίπτομεν την Ουνίαν ως μέθοδον άναζητήσεως της ένότητος, διότι είναι άντίθετος προς την κοινήν παράδοσιν των Έκκλησιών μας. Η Ουνία ως μέθοδος, όπου έφρημόσθη, άπέτυχε να υπηρετήση τον σκοπόν της προσεγγίσεως των Έκκλησιών. Άντιθέτως προεκάλεσε νέας διαιρέσεις. Η ούτωσι δημιουργηθείσα κατάστασις έγένητο άφορμή συγκρούσεων και δεινών, τά όποια έσφράγισαν την συλλογικήν μνήμην και συνείδησιν των δύο Έκκλησιών. Άφ' έτέρου δι' εκκλησιολογικούς λόγους, έπαγιώθη ή πεποίθησις ότι θά έπρεπε να άναζητηθούν άλλοι τρόποι. Τώρα που αι Έκκλησίαι μας συναντώνται επί της εκκλησιολογικής βάσεως της κοινωνίας μεταξύ άδελφών Έκκλησιών, θά ήτο λυτηρόν να καταστραφή τό έπιτευχθέν έν τώ Διαλόγω σπουδαίον έργον διά την ένότητα των Έκκλησιών, με έπιστροφήν εις την μέθοδον της Ουνίας».

Τό κείμενο όμως αυτό ούδέποτε καταχωρίσθηκε,

λόγους ύγείας, έφθαναν στο Λονδίνο. Οι πύρινοι λόγοι του στους ξενιτεμένους Άδελφούς μας, μεγάλωναν την αγάπη τους για την Πατρίδα. Τη νιώσαμε αυτήν την αγάπη στους σεισμούς του 1964 όταν άπέστειλε μεγάλη ποσότητα ειδών ίματισμού, άποτέλεσμα πρωτοβουλίας του με τους Έλληνες της Άγγλίας.

Αυτόν τον Μητροπολίτη είχε την τύχη να άποκτήσει ή Ήλειακή γή. Τέκνο δικό της, από τά σπλάχνα της. Άλήθεια, τί μεγάλη πίστη! τί ύψηλός και τί όμορφος στόχος! τί ώραία πορεία! Κρουνέρι, Χάβαρι, Άμαλιάδα, Πάτρα, Άθήνα, Παρίσι, Λονδίνο και ή θριαμβευτική έπιστροφή στην γενέτειρα...

Άπό την Ντόρτσα του Άγ. Γεώργη από τό Πέρα Χάβαρι, στην πομπαντορική ράβδο του Άντωνίου, και του Γερμανού! Ζηλευτή ή πορεία σου Άθανάσιε, μεγάλη σου ή πίστη...

(Συνεχίζεται)

Πρωτοπρ. ΗΛΙΑΣ ΠΑΠΑΓΓΕΛΗΣ
Γεν. Άρχ. Έπίτροπος Ί. Μητρ. Ήλείας

ώς συνέβαινε κατά τὸ παρελθὸν μὲ τὰ κοινὰ ἀνακοινωθέντα τοῦ θεολογικοῦ διαλόγου, στὸ ἐπίσημο ὄργανο τοῦ Βατικανοῦ «OSSERVATORE ROMANO». Ἀντίθετα, ἡ πτώση τοῦ κομμουνισμοῦ καὶ οἱ πολιτικὲς ἀλλαγές στὴν Ἀνατολικὴ Εὐρώπη καὶ τὰ Βαλκάνια, μαζί μὲ τὸ ἀγαθὸ τῆς ἐλευθερίας καὶ τὴν ἀποδέσμευση τῶν Ὁρθοδόξων Πατριαρχείων καὶ Ἐκκλησιῶν ἀπὸ τὸν χαλινὸ τοῦ ἀθεϊσμοῦ καὶ τὴν τυραννία τοῦ ὀλοκληρωτισμοῦ, ἔδωσε τὴν εὐκαιρία στὸ Βατικανὸ καὶ τὸν σημερινὸ ἄρχοντά του, Πάπα Ἰωάννη - Παῦλο τὸν Β', ἀγέρωχο Πολωνό, γνωστὸ ἤδη ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ποῦ ἦταν Καθηγητὴς στὸ Λόδζ γιὰ τὰ φιλο-συνιτικὰ του αἰσθήματα, νὰ ἐπιδιώξει συστηματικὰ τὴν ἀναβίωση τῆς Οὐνίας στὶς χῶρες αὐτὲς ἢ τὴ δημιουργία καταστάσεων ἐκεῖ ὅπου κανένα πρόβλημα δὲν ὑπῆρχε. Μάλιστα περιβεβλημένης μὲ τὸ φωτοστέφανο τῆς ἀνισταθείσης κατὰ τοῦ κομμουνισμοῦ. Ἀλλά, ἂν κάποια πρώτη ὑπέστη τις συνέπειες τῆς κομμουνιστικῆς ἀθεϊστικῆς μανίας, εἶναι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Εἶναι δυνατὸν νὰ λησμονηθῇ ἡ παραδιά ἐκείνη Πανορθόδοξου Συσκέψεως ποῦ ὀργανώθηκε τὸ 1948, ἐπὶ Στάλιν, καὶ ὁ διωγμὸς τῶν Ὁρθοδόξων Πατριαρχῶν, Ἀρχιεπισκόπων καὶ Μητροπολιτῶν, ὅπως τοῦ Βαρσοβίας καὶ πάσης Πολωνίας Διονυσίου, τοῦ Πράγας καὶ πάσης Τσεχοσλοβακίας Σαββατίου, τοῦ Ρίγας καὶ πάσης Λαφτίας (Λιθουανίας) Αὐγουστίνου, τοῦ Ταλίνης καὶ πάσης Ἑσθονίας Ἀλεξάνδρου, τοῦ Τιράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας Χριστοφόρου, ὄλων εὐρισκομένων σὲ κανονικὴ σχέση ἢ ἐξάρτηση μὲ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, τὸν παραμερισμὸ τοῦ ὁποῖου ἀπὸ τὴν κορυφὴ τῆς Ὁορθοδόξιας μὲ τὴν προώθηση τῶν σχεδίων περὶ «Τρίτης Ρώμης» εὐνοοῦσε τὸ κομμουνιστικὸ καθεστῶς.

Ἡ τακτικὴ τοῦ Βατικανοῦ.

Ὅπως ἔδειξε ἡ ἐξέλιξη τῶν ἐκκλησιαστικῶν γεγονότων στὴν Ἀνατολικὴ Εὐρώπη καὶ τὰ Βαλκάνια, τὸ Βατικανὸ οὐδέποτε ἐγκατέλειψε τὴν προκλητικὴ καὶ μισαλλόδοξη μεθοδία τῆς Οὐνίας. Ὅταν τὸ 1980, ἔρχισε πάλι στὴ Ρόδο ὁ θεολογικὸς διάλογος μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, δημιουργήθηκε σάλος μὲ τὴν συμπερίληψη οὐνιτῶν στὴ Ρωμαιοκαθολικὴ ἀντιπροσωπεία, καὶ τὸ φαινόμενο αὐτὸ δυστυχῶς ὡς σήμερα. Ὅταν τὸ 1985 ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ συγκάλεσε στὸ Ζάππειο τὴν ἱστορικὴ Συνδιάσκεψη τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῆς πείνας, μὲ λύπη εἶδαμε μαζί μὲ τὰ ἄλλα δύο μέλη τῆς ἀντιπροσωπείας, ποῦ ἔστειλε ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία (τὸ ἓνα ἦταν ὁ τότε ἐδῶ προνούργιστος τοῦ Βατικανοῦ), νὰ κατα-

φθάνει καὶ ἓνας οὐνίτης. Οὐνίτης περιλαμβάνεται συχνὰ (ὁ ὑπογραμματέας σήμερα τῆς λεγομένης Ποντιφικικῆς Γραμματείας γιὰ τὴν ἐνότητα τῶν Χριστιανῶν) στὴν ἀντιπροσωπεία ποῦ στέλνει στὸ Φανάρι γιὰ τὴ θρονικὴ ἑορτὴ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου (τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου) ὁ Πάπας κ.λπ. Πολὺ πρόσφατα ἀπὸ 16 ὡς 17 Δεκεμβρίου 1991, μὲ τὴ συμπλήρωση 10 χρόνων ἀπὸ τὴν ἐναρξὴ τοῦ θεολογικοῦ διαλόγου πραγματοποιήθηκε στὸ Μπάρι Διεθνῆς Συνάντηση Ὁρθοδόξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν θεολόγων μὲ θέμα «Ποιά προβλήματα ἐμποδίζουν τὸν Διάλογο μεταξὺ Ὁρθοδόξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν». Ἐκεῖ ὁ γνωστὸς Δομηγικανὸς ἱερέας καὶ καθηγητὴς θεολογίας CIOFFARI προκάλεσε τοὺς Ὁρθοδόξους ὑποστηρίζοντας μὲ ὑπερβάλλοντα φανατισμὸ τὴν Οὐνία καὶ μειψόμενος τὴν Ὁρθοδοξία, γιὰτὶ ἀνθίσταται σ' αὐτήν. Οἱ Ὁρθόδοξοι σύεδροι ἀντέδρασαν τονίζοντας ὅτι ἡ παρατηρουμένη διείσδυση τῆς Οὐνίας στὶς βαλκανικὲς καὶ σ' ἄλλες ὀρθόδοξες περιοχὲς προσβάλλει τὸ φρόνημα τῶν Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν καὶ σὲ καμιά περίπτωση δὲν προωθεῖ τὴν εὐδωση ἐνὸς γόνιμου διαλόγου μεταξὺ Ὁρθοδόξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν, ἀπέρριψαν δὲ (ὁ Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Σωτήριος Βαρναλίδης) τὸν ἰσχυρισμὸ ὅτι ἡ Οὐνία μπορεῖ νὰ ἀποτελέσει ἐνωτικὴ γέφυρα, ἀντίθετα μάλιστα ἐξ αἰτίας τῆς ἀπειλεῖται ἡ διακοπὴ τοῦ Διαλόγου μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Δὲν πρόκειται γιὰ ὑπερβολή. Ὁ ἴδιος ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος εἶπε πρὸς τὰ μέλη τῆς παπικῆς ἀντιπροσωπείας, ποῦ μετέβησαν τὸν Νοέμβριο 1991 στὸ Φανάρι γιὰ τὴ θρονικὴ ἑορτὴ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου:

«Τὸ ἐπὶ δεκαετίαν ἐπιτελεσθὲν ὄντως ἱστορικὸν διὰ τὰ καθόλου διαχριστιανικὰ πράγματα ἔργον τοῦ Θεολογικοῦ ἡμῶν Διαλόγου κινδυνεύει ἀτυχῶς ὄχι μόνον νὰ ἀνασταλῇ —ἐπ' ἀόριστον καὶ μὲ ἀγνώστους προοπτικὰς— ἀλλ' ἴσως καὶ νὰ ματαιωθῇ ἐξ ὀλοκλήρου, ὡς μὴ ὄφειλε, λόγῳ τῆς δημιουργηθείσης ὑπὸ τῶν Οὐνιτῶν εἰς τὴν Ἀνατολικὴν καὶ Κεντρικὴν Εὐρώπην ἀπαραδέκτου καταστάσεως, εἰς τὰς σχέσεις αὐτῶν πρὸς τὰς τοπικὰς Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας, αἵτινες καὶ ἀποτελοῦν τὸ ἀρχαιοπαράδοτον κυρίαρχον χριστιανικὸν δόγμα τῆς περιοχῆς, πρὸς τὸ ὅποιον οἴκοθεν θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιδειχθῇ μεγαλύτερος σεβασμὸς καὶ ἀδελφικὴ ἐμπιστοσύνη».

(Συνεχίζεται)

I. M. XATZHΦΩΤΗΣ
Δ/γτῆς τοῦ Γραφείου Τύπου
τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Ἐξέτασις δύο σημαντικῶν ζητημάτων.

Τὴν βὴν Φεβρουαρίου ἐ.ξ., ἡμέραν ἑορτασμοῦ τῆς μνήμης τοῦ ἱ. Φωτίου τοῦ Μεγάλου ἐπραγματοποιήθη ἢ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν καθιερωμένη σύσκεψις τῶν Σεβ. Συνοδικῶν καὶ λοιπῶν Ἱεραρχῶν μετὰ τῶν φορέων τῆς Πανεπιστημιακῆς Θεολογίας. Κατὰ τὴν σύσκεψιν ταύτην ἐξητάσθη δεόντως τὸ ἐν τῷ Προγράμματι ἀναγγελθὲν ζήτημα τῶν σχέσεων τῆς Ὁρθοδοξίας πρὸς τὰς Ἀνατολικὰς Προχαλκηδονεῖους Ἐκκλησίας καὶ ἡ ἐνδεδειγμένη στάσις τῆς καθ' ὅλου Ὁρθοδοξίας ἔναντι τῶν προσφάτων παπικῶν προκλήσεων, αἱ ὁποῖαι ἐξεδηλώθησαν ἀπ' ἐνὸς διὰ τῆς ἀπαραδέκτου δράσεως τῆς Οὐνίας εἰς θάρος τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ ἀπ' ἑτέρου διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ Πάπα προβολῆς τοῦ ψευδωνύμου κράτους τῶν Σκοπίων.

Ἐκ τῆς ἐπὶ ἀμφοτέρων τῶν ζητημάτων ἐμπεριστατωμένης ἐκτενοῦς εἰσηγήσεως τοῦ καθηγητοῦ κ. Βλασίου Φειδᾶ καὶ ἐκ τῆς ἐπακολουθησάσης ζωηρᾶς συζητήσεως διεπιστώθη ἐν πρώτοις ἡ ἀνάγκη τῆς ἀναλήψεως ἐντόνου προσπαθείας πρὸς ἐξουδετέρωσιν τῶν ἱστορικῶν πρακτικῶν ἐμποδίων, τὰ ὁποῖα δυσχεραίνουν τὴν ἔνωσιν μετὰ τῶν Προχαλκηδονεῶν, οἱ ὁποῖοι κατ' οὐσίαν δέχονται τὸ Ὁρθόδοξον Χριστολογικὸν δόγμα. Πρὸ πάντων πρέπει νὰ ἀντιμετωπιθῇ τὸ ζήτημα, ὅτι οὗτοι δὲν ἀναγνωρίζουν τέσσαρας Οἰκουμενικὰς Συνόδους, ἔστω καὶ ἐὰν δὲν ἀρῶνται κατ' οὐσίαν τὰ κύρια σημεῖα τῆς διδασκαλίας των, καὶ ὅτι δεόν νὰ ἀρθῶν τὰ ἐκατέρωθεν ἀναθέματα.

Ἐπειτα ἐτινίσθη ἡ ἀνάγκη τῆς συνενώσεως τόσον πασῶν τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν πρὸς ἐξουδετέρωσιν τῶν κινδύνων ἐκ τῆς ἀναζωπυρήσεως τῆς Οὐνίας καὶ ἄλλων παπικῶν προκλήσεων, ὅσον καὶ πάντων τῶν Ἑλλήνων πρὸς ματαίωσιν τῶν κατ' οὐσίαν ἐυλογουμένων ὑπὸ τοῦ Βατικανοῦ ἀνθελληνικῶν σχεδίων τῆς ψευδευγράφου «Δημοκρατίας» τῶν Σκοπίων.

«Δίπτυχα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος 1992».

Ὁφείλονται ἔπαινοι εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σύρου, Τήνου, Ἄνδρου, Κέας καὶ Μήλου κ. Δωροθέου προεδρευομένην Ὑποεπιτροπὴν διὰ τὴν ἐπ' αὐτῆς ἔκδοσιν τῶν «Διπτύχων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» (Κανοναρίου - Ἐπειρηίδος) τοῦ ἔτους 1992.

Ἡ ἔκδοσις αὕτη, — ἥτις διακρίνεται διὰ τὴν καλλιτεχνικὴν τῆς ἐμφάνισιν καὶ διὰ τὴν διακόσμησιν τῆς ὑπὸ ὠραίων, ἐγχρωμῶν καὶ μὴ, φωτογραφιῶν—, ἀποτελεῖ τῷ ὄντι ἐξαιρετικὸν οἶονεὶ πηδάλιον δι' ἓνα ἕκαστον τῶν ἀναγνωστῶν τῆς διὰ τὴν ἀνεύρεσιν τοῦ Κανοναρίου τῆς Διευρηγικῆς Τάξεως τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τὸν προσανατολισμὸν ἐντὸς τῆς Ἐπειρηίδος τῶν διοικητικῶν στοιχείων τῶν ἀνὰ τὴν Οἰκουμένην Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, διὰ τὴν ἐνημέρωσιν ἐπὶ λεπτομερειῶν τοῦ πολυειδοῦς ἀνακαινιστικοῦ ἔργου καὶ διὰ τὴν κατανόησιν τοῦ ἀληθῶς οἰκουμενικοῦ χαρακτῆρος τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ἰδιαίτεροι ἔπαινοι ὀφείλονται εἰς τὴν «Ἀποστολικὴν Διακονίαν», ἥτις ἐξέδωκε τὸν λαμπρὸν τοῦτον τόμον, καὶ εἰς τὸν κατ' ἄριστον τρόπον ἐπιμεληθέντα τῆς ἔκδόσεως Πανσο. Ἀρχιμ. κ. Δωροθέου Πολυκανδριώτην, Γραμματέα τῶν Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν Θ. Δαιρείας, Ποιμαντικοῦ ἔργου, Ἐκκλησ. Τέχνης καὶ Μουσικῆς.

Ὁρθοδοξία καὶ φυσικὸν Περιβάλλον.

Ἐν συνεχείᾳ πρέπει νὰ τοιμηθῇ, ὅτι κατὰ τὸ τρέχον ἔτος τὰ «Δίπτυχα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» εἶναι ἀφιερωμένα «εἰς τὸ φυσικὸν περιβάλλον ὡς ἔργον τοῦ Θεοῦ» καὶ οὕτω καθιστοῦν σαφῆς διατὶ τὸ Σεπτὸν Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον τῷ 1989 ὥρισεν, ὅπως τὴν 1ην Σεπτεμβρίου ἐκάστου ἔτους μετὰ τῆς ἀρχῆς τῆς Ἰνδίκου συνεοριάζηται καὶ τὸ φυσικὸν περιβάλλον, ἐπεὶδὴ κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ζητεῖται ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ, ὁ Ὅποιος εἶναι «ὁ πάσης δημιουργὸς τῆς κτίσεως, τοὺς καιροὺς καὶ τοὺς χρόνους ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ θέμενος».

Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἀφιέρωσις τῶν «Διπτύχων» ἐξηγεῖ διατὶ προτάσσεται τοῦτον ὠραῖον καὶ ἐπιτενὲς ἐκ 44 σελίδων εἰδικὸν δοκίμιον τοῦ Κοσμήτορος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Ἡλία Οἰκονόμου, ὅπερ φέρει τὸν τίτλον «Ἡ θεία βούλησις καὶ ἡ Κτίσις - Ὁρθοδοξία καὶ φυσικὸν περιβάλλον». Τὸ δοκίμιον αὐτὸ παρουσιάζει τὴν ὀρθόδοξον θεολογικὴν ἀντίληψιν περὶ τῶν ποικίλων ἰλικοπνευματικῶν, ἀκόμη καὶ λειτουργικῶν καὶ ἐξαγιαστικῶν, συναρτήσεων τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὰς διαφοροὺς πτυχὰς τῆς ὑπὸ τοῦ Ἀκτίστου Τριαδικοῦ Θεοῦ δημιουργηθείσης μὴ αἰσθητῆς καὶ αἰσθητῆς Κτίσεως. Οὕτως ἡ μελέτη τοῦ κ. Οἰκονόμου ἀποτελεῖ ἀξιόλογον συμβολὴν εἰς τὴν ἀπὸ θεολογικῆς

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τὴν πλήρη ἐπιδοκιμασία καὶ συμπαράστασή του πρὸς τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ γιὰ τὶς ἐνέργειες καὶ πρωτοβουλίες του στὰ ἐθνικὰ θέματα καὶ τὸ δεύτατο πρόβλημα τῆς Οὐνίας ἐξέφρασε ὁ Ἱερός Σύνδεσμος Κληρικῶν Ἑλλάδος μὲ σημερινὸ ψήφισμά του. Σ' αὐτὸ με-

σκοπιᾶς ἐξέτασιν τοῦ ὅλου «οἰκολογικοῦ» ζητήματος, τὸ ὁποῖον εἶναι τόσον ἐπίκαιρον καὶ μάλιστα ἐξητάσθη προσφάτως καὶ ἐν εἰδικῷ συνεδρίῳ, ὅπερ ὠργανώθη ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἀκαδημίᾳ τῆς Κρήτης, τοῦ ὁποίου μετεῖχεν ὁ κ. Κοσμήτωρ καὶ ἐν τῷ ὁποίῳ ἀπεφασίσθη καὶ ἡ ἴδρυσις εἰδικοῦ Οἰκολογικοῦ Ἰνστιτούτου.

«Νὰ ξεσηκώσωμε τὴν Εὐρώπη».

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀλεξανδρουπόλεως καὶ Σαμοθράκης κ. Ἀνθίμος, —εἰς τὸ 104ον τεύχος τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδομένου ἐξαιρετικοῦ περιοδικοῦ «Γνωριμία», τὸ ὁποῖον πρὸ τινῶν μηνῶν ἐώρασε τὴν ἐκδοσὶν τοῦ ἐκατοστοῦ τεύχους του—, παρουσιάζει θαυροσημαντὸν κύριον ἄρθρον, ὅπερ πρέπει νὰ τύχη ἰδιαιτέρας προσοχῆς ἐκ μέρους ἰδίως τῆς παντοειδοῦς Ἡγεσίας τοῦ Ἔθνους.

Ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ, ὅπερ φέρει τὸν τίτλον «Ἡ θρησκεία τοῦ Ἰσλάμ καὶ οἱ ἀπειλές τῆς», ὁ ἐπὶ τῶν ἀκριτικῶν ἐπάλληλων ἀγωνιστῆς Ἱεράρχης, τονίζει, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὰ ἐξῆς: «Ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες καὶ Ὁρθόδοξοι Χριστιανοὶ ἔχομε χρέος νὰ ταράξωμε πρὸ πολλοῦ τὴν ἐφησυχάζουσα Εὐρώπη γιὰ τὸν κίνδυνον τοῦ Ἰσλάμ. Μὲ τὴν ἐθνικὴ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ, μὲ μιὰ ἀκαμαία διπλωματία, μὲ μιὰ δραστηριοποιημένη Ἐκκλησία, μὲ κείμενα τῶν Πανεπιστημιακῶν Σχολῶν, μὲ διακήρυξη τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, μὲ κατ'ἀλληλα ἐντυπα ὅλων τῶν Ὁργανισμῶν, μὲ ποιητικὰ καὶ μουσικὰ συνθέσεις, μὲ ἐνημέρωση καὶ συζήτηση σὲ κάθε εὐκαιρία, νὰ ξεσηκώσωμε τὴν Εὐρώπη γιὰ νὰ ἀντιληφθῇ τὶς ἀπειλές τοῦ Ἰσλαμικοῦ κόσμου. Ὅχι ἀπὸ ἀντίθεση σὲ μιὰ θρησκεία. Ἀλλὰ ἀπὸ τὸ ἀναφαίρειο δικαίωμα τῆς ἀντιτάσεως σὲ κάθε ἀπόπειρα ἐπιβολῆς τοῦ ἀρχεγονισμοῦ, τῆς ὀπισθοδρομῆσεως, τῆς ἀνελευθερίας, τῆς ἀδικαιώτης θεοκρατίας, τοῦ σιραγκαλισμοῦ τῆς ἀνθρώπινης ἀξιοπρέπειας σὲ κάθε σχέδιο θανάτου καὶ ὀλέθρου».

Ὁ Σεβασμιώτατος προσθέτει εὐστόχως, ὅτι καὶ τὸ Βατικανὸν πρέπει νὰ ἀναθεωρήσῃ τὴν στάσιν του

ταξὺ ἄλλων τονίζεται γιὰ τὸν Προκαθήμενον τῆς Ἐκκλησίας μας:

«Ὁ Ἱερός Κλήρος τῆς Ἑλλάδος, ποῦ ἐκπροσωποῦμε, καὶ ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς, γνωρίζει τὸ σθένος καὶ τὴν παρρησίαν του εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ἐθνικῶν θεμάτων καὶ ἔτσι εἶναι μαζί του σ' αὐτοὺς τοὺς νέους ἀγῶνας διὰ τὴν διαφύλαξιν τῶν ἀναλλοιώτων ἐθνικο-

ἔγνατι τῶν Ὁρθοδόξων κρατῶν τῆς Βαλκανικῆς καὶ ἔγνατι τῆς Ὁρθοδόξου Ρωσικῆς Ἐκκλησίας. Ὅλες οἱ χριστιανικὲς ἐκκλησίαι πρέπει νὰ σταθοῦν σὲ τὸ ὑψος τῆς ἐθνότητος τοὺς μπροστὰ στὶς ἀξάνομενες ἀπειλές τοῦ Ἰσλαμικοῦ ἀναχρονισμοῦ».

«Ἀστέρως πνευματικὸς πρώτου μεγέθους».

Ἐν τῷ ἐκλεκτῷ περιοδικῷ «Ὁρθόδοξος Κήρυξ», ὅπερ εἶναι τὸ ἐπίσημον ὄργανον τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατειρῶν καὶ Μεγάλης Βρετανίας, ὁ ἐν αὐτῇ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ. Γρηγόριος, διὰ σειρᾶς συνεχιζομένων ἐμπεριστατωμένων ἄρθρων του προβάλλει τὴν προσωπικότητα τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ κατὰ τρόπον λίαν ἐπίκαιρον καὶ διδακτικόν.

Ὡς σημειοῖ ὁ Σεβασμιώτατος, «ὁ ἱερός Δαμασκηνὸς ἐμεσοῦράνησε ὡς ἀστέρως πνευματικὸς πρώτου μεγέθους σὲ τὸ ἱερὸ στερέωμα τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὸν ὄγδοον αἰῶνα, σὲ μιὰ ἐποχὴ ποῦ ἡ Χριστιανωσύνη συνεχῶς ἐπιέζετο ἀπὸ τοὺς Ἀραβες καὶ τὸ Ἰσλάμ... Ἀφιέρωσε καὶ ἐκδαπάνησε τὸν βίον του ὑπερασπίζοντας καὶ ὑπηρετώντας ποικιλοτρόπως τὴν Ἐκκλησία, τὴ Χριστιανωσύνη, τὰ ἱερὰ θεολογικὰ γράμματα, τὴ Θεία λατρεία, τὴν Ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν, ποῦ εἶναι παγκόσμια γνωστὴ ὡς ἡ Βυζαντινὴ μουσική».

Ὡς τονίζει ὁ Σεβασμ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Γρηγόριος, «ὁ Ἑλληνισμὸς, μαζί μὲ ὅλη τὴ Χριστιανωσύνη, πρέπει νὰ εἶναι εὐγνώμων εἰς τὸν ἱερὸ Δαμασκηνό, γιὰ τὴν ζῶντας εἰς τὸν Οἰκουμενικὸ Ἑλληνισμὸ, στὸν ἑλληνιστικὸν κόσμον ποῦ ἐφτιαξε ἡ κοσμοϊστορικὴ πορεία τοῦ μεγάλου Μακεδόνα τὸν 4ο αἰῶνα π.Χ., κατὰ μέρος νὰ διατηρήσῃ τὴν παράδοσι, νὰ τὴν ἀνανεώσῃ καὶ νὰ τὴν ἀπαθανάτισῃ. Χάρη στὴν Παιδεία, στὴν Ὁρθοδοξία, στὴν Ἑλληνομάθεια, στὴν Πίστη καὶ στὴ γνῶσιν του, στὴν περίοδο καὶ στὸν χῶρον ποῦ ἐζησε, ἀπέδειξε τὸν ἐναντὶ του γνήσιον συνεχιστὴ τῆς χιλιόχρονης οἰκουμενικῆς παραδόσεως».

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 58/1992

Περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 5)1978 Κανονισμοῦ, «Περὶ Κώδικος Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπαλλήλων» καὶ καταργήσεως τῆς ὑπ' ἀριθμ. 66)1976 Κανονιστικῆς Διατάξεως.

Ἡ ἹΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ἔχουσα ὑπ' ὄψει:

1. Τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 42 παρ. 2 καὶ 59 τοῦ Ν. 590)1977 «Περὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος».

2. Τὰς σχετικὰς προτάσεις τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν: α) Ἀγίας καὶ Συκουρίου Παύλου, β) Γουμένισσης, Ἀξιουπόλεως καὶ Πολυκάστρου Δημητρίου, γ) Σταγῶν καὶ Μετεώρων Σεραφεῖμ.

3. Τὴν ὑπ' ἀριθμ. 1/8.11.1991 Πράξιν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γουμένισσης κ.λπ. Δημητρίου.

4. Τὴν ὑπ' ἀριθμ. 2/12.11.1991 Πράξιν τοῦ Α. Ὑ.Σ.Ε.

5. Τὰς ἀπὸ 14.11.1991 καὶ 12.12.1991 Ἀποφάσεις Αὐτῆς,

Ψ η φ ί ζ ε ι

Τὸν ὑπ' ἀριθμ. 58/1992 ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΝ, ἔχοντα οὕτω:

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 58/1992

Περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 5)1978 Κανονισμοῦ «Περὶ Κώδικος Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπαλλήλων» καὶ καταργήσεως τῆς ὑπ' ἀριθμ. 66)1976 Κανονιστικῆς Διατάξεως.

Ἄ ρ θ ρ ο ν 1

Εἰς τὸ τέλος τῆς παραγρ. 3 καὶ ὑπὸ τὸν τίτλον «ΙΕΡΑΙ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΣ» τοῦ ἄρθρου 152 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 5)1978 Κανονισμοῦ «Περὶ Κώδικος Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπαλλήλων» ὡς ἐτροποποιήθη μεταγενεστέρως,

θρησκευτικῶν παραδόσεών μας. Ἡ Ὁρθοδοξία ὑπῆρξε ἡ Ἱερά Κιβωτός, διὰ τῆς ὁποίας πολλαπλῶς εὐηργετήθη καὶ τελικῶς διεσώθη τὸ Ἑλληνικὸν Γένος. Καὶ πάλιν πιστεύομε ὅτι ἡ Ἑλληνορθόδοξη Ἐκκλησία δύναται νὰ διαφωτίσῃ καὶ νὰ καθοδηγήσῃ πρὸς τὴν σωστὴν ἐπίλυσιν τῶν προβλημάτων, καθῶς καὶ τὴν διάσωσιν τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἐνότητος τοῦ λαοῦ μας».

Οἱ κληρικοὶ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν παρακολούθησαν τὴν 5.2 στῆ Μητρόπολιν Ἀθηνῶν, μετὰ ἀπὸ πρόλογο τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Σεραφεῖμ, ποῦ ὑπογράμμισε ὅτι καὶ πάλι ἡ Ἐκκλησία, ὅπως ἔπραξε πάντοτε, θὰ σταθεῖ στὸ πλάι τοῦ Ἔθνους, δυὸ εἰδι-

προστίθενται τρία ἐδάφια ὡς ἀκολούθως:

80. Τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀγίας καὶ Συκουρίου.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΕ

Κλάδος ΠΕ 1 Πρωτοσυγκέλλου.

Μία (1) θέσις Μετακλητοῦ Κληρικοῦ.

Κλάδος ΠΕ 2 Διοικητικοῦ - Οἰκονομικοῦ.

Μία (1) θέσις ἐπὶ βαθμοῖς Γ' - Α'.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΕ

Κλάδος ΔΕ 1 Γραφῶν - Δακτυλογράφων.

Δύο (2) θέσεις ἐπὶ βαθμοῖς Γ' - Α'.

Κλάδος ΔΕ 2 Ὁδηγῶν.

Μία (1) θέσις ἐπὶ βαθμοῖς Γ' - Α'.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΥΕ

Κλάδος ΥΕ Εὐτρεπιστριάς.

Μία (1) θέσις ἐπὶ βαθμοῖς Δ' - Γ'.

81. Τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γουμένισσης, Ἀξιουπόλεως καὶ Πολυκάστρου.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΕ

Κλάδος ΠΕ 1 Πρωτοσυγκέλλου.

Μία (1) θέσις Μετακλητοῦ Κληρικοῦ.

Κλάδος ΠΕ 2 Διοικητικοῦ - Οἰκονομικοῦ.

Μία (1) θέσις ἐπὶ βαθμοῖς Γ' - Α'.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΕ

Κλάδος ΔΕ 1 Γραφῶν - Δακτυλογράφων.

Δύο (2) θέσεις ἐπὶ βαθμοῖς Γ' - Α'.

Κλάδος ΔΕ 2 Ὁδηγῶν.

Μία (1) θέσις ἐπὶ βαθμοῖς Γ' - Α'.

κὲς εἰσηγήσεις, μιά γιὰ τὸ Μακεδονικὸ πρόβλημα καὶ τὴ σχισματικὴ Ἐκκλησία τῶν Σκοπίων ἀπὸ τὸν Πρωτ. Νικόλαο Ἰωαννίδη, Ἀναπλ. Καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ δεύτερη γιὰ τὶς διαβρωτικὲς ἐνέργειες καὶ τὴν ἀναταραχὴ ποῦ ἔχει δημιουργήσει σήμερα ἡ Οὐνία στὴν Ἀνατολικὴ Εὐρώπη καὶ τὰ Βαλκάνια ἀπὸ τὸν Διευθυντὴ τοῦ Γραφείου Τύπου καὶ Δημοσίων Σχέσεων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς κ. Ἰ. Μ. Χατζηφῶτη, ποῦ ἀναφέρθηκε μὲ συγκεκριμένα παραδείγματα στὶς βιαιότητες, ἀρπαγὲς καὶ ἐμπρησμοὺς ναῶν, καταστροφὲς ἰ. εἰκόνων, διωγμοὺς ἱερῶν κ.ἄ. ἀπερίγραπτα, ποῦ συμβαίνουν ἐκεῖ εἰς θάρος τῶν Ὁρθόδοξων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΝ ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ
ΔΙΑ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥΣ, ΔΙΑΚΟΝΟΥΣ ΚΑΙ
ΜΟΝΑΧΟΥΣ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ

Τὸ Πρωτοβάθμιον Συνοδικὸν διὰ Πρεσβυτέρους, Διακόνους καὶ Μοναχοὺς Δικαστήριον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, συνελθὼν εἰς συνεδρίαν τὴν 12.12.1991 ἵνα κρίνῃ καὶ δικάσῃ τὸν Ἀρχιμ. Πορφύριον Παπαρούπαν, κατὰ κόσμον Χρῖστον τοῦ Γεωργίου, Κληρικὸν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Νικαίας, κατηγορούμενον ἐπὶ ἀντικανονικοῖς παραπτώμασι, ἐκήρυξεν αὐτὸν ἔνοχον σκελῶν τινῶν τοῦ κατ' αὐτοῦ κατηγορητηρίου καὶ ἐπέβαλεν αὐτῷ τὴν ποινὴν τῆς ἑξαμήνου ἀργίας ἀπὸ πάσης Ἱεροπραξίας, μετ' ἐκπτώσεως ἐκ τῆς ἐφημεριακῆς αὐτοῦ θέσεως.

Ὁ Πρόεδρος
τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου
† Ὁ Πατρὼν ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

Ὁ Γραμματεὺς
Ἀρχιμ. Σεραφεῖμ Μεντζελόπουλος

Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις: α) τῶν ἀρθρῶν 38, παραγρ. 2, καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν. Δ. 1398/1973, γ) τοῦ Ν. 673/1977 ὡς καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ.

2799/16.12.1982 Ἀπόφασιν Ἡμῶν «Περὶ κατανομῆς τῶν ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων εἰς Ἑνοριακοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν», καὶ προκειμένου, ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόνου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Ἁγίου Σπυρίδωνος - Σταδίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους, ἵνα καταλάβωσι τὴν Διακονικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 34/1α τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ, «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 29ῃ Ἰανουαρίου 1992

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Ἱερὰ Μητρόπολις Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου

Προκειμένου, ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν κατ' ἐξαιρῆσιν δι' ἐπιλογῆς κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 15 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 5)1978 Κανονισμοῦ πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως κλάδου ΠΕ (Διοικητικοῦ) τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, καλοῦμεν τοὺς ἐνδιαφερομένους ὅπως, ἐντὸς εικοσαήμερου ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν κατὰ Νόμον ἀπαιτουμένων δικαιολογητικῶν. Οἱ ὑποψήφιοι διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ὡς ἄνω θέσεως δέον, ἵνα ἔχωσιν καὶ τὰ λοιπὰ δι' ἐκκλησιαστικὸν ὑπάλληλον προσόντα, ὡς ταῦτα ὀρίζονται ἐν τοῖς ἀρθροῖς 6 ἕως 13 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 5)1978 Κανονισμοῦ. Ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος συγκλήσεως τῆς ἀρμοδίας Ἐπιτροπῆς θέλουσι ἀνακοινωθῆ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΥΕ

Κλάδος ΥΕ Εὐτρεπιστρίας.

Μία (1) θέσις ἐπὶ βαθμοῖς Δ' - Γ'.

82. Τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σταγῶν καὶ Μετεώρων.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΕ

Κλάδος ΠΕ1 Πρωτοσυγκέλλου.

Μία (1) θέσις Μετακλητοῦ Κληρικοῦ.

Κλάδος ΠΕ2 Διοικητικοῦ - Οἰκονομικοῦ.

Μία (1) θέσις ἐπὶ βαθμοῖς Γ' - Α'.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΕ

Κλάδος ΔΕ1 Γραφέων - Δακτυλογράφων.

Δύο (2) θέσεις ἐπὶ βαθμοῖς Γ' - Α'.

Κλάδος ΔΕ2 Ὁδηγῶν.

Μία (1) θέσις ἐπὶ βαθμοῖς Γ' - Α'.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΥΕ

Κλάδος ΥΕ Εὐτρεπιστρίας.

Μία (1) θέσις ἐπὶ βαθμοῖς Δ' - Γ'.

Ἄρθρο 2

1. Ἡ ὑπὸ τῆς Δ.Ι.Σ. ψηφισθεῖσα καὶ δημοσιευθεῖσα εἰς τὸ ΦΕΚ 288/τ. Α/τῆς 1.11.1976 ὑπ' ἀριθμ. 66/1976 Κανονιστικὴ Διάταξις «Περὶ διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως τοῦ ἐν Γουμενίσσῃ - Παιονίας Κιλκίς Προσκυνηματὸς Παναγίας Γουμενίσσης» καταργεῖται, καταργουμένου ἅμα καὶ τοῦ προσκυνηματικοῦ νομικοῦ καθεστῶτος τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Παναγίας Γουμενίσσης.

2. Ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος ὁ Ἱερὸς Ναὸς Παναγίας Γουμενίσσης ὑπάγεται εἰς τὸ ἔκπαιλαι προϋφιστάμενον Ἱστορικὸν Μοναστηριακὸν καθίδρυμα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Παναγίας Γουμενίσσης - Παιονίας.

Ἄρθρο 3

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ἀρχεῖται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ Περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Ἐν Ἀθήναις τῇ 8ῃ Ἰανουαρίου 1992

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ, Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς

Ἀρχιμ. Δαμασκηνὸς Καρπαθάκης

τοίς ενδιαφερομένοις δι' ἰδιαιτέρας προσκλήσεως τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Ἐν Καθάλα τῇ 24ῃ Ἰανουαρίου 1992

† Ὁ Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Μεσσηνίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρὰ γρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἔφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ὑπαπαντῆς τοῦ Σωτήρος Ἀρτεμισίας,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Καλαμάτᾳ τῇ 7ῃ Φεβρουαρίου 1992

† Ὁ Μεσσηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρὰ γρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2) 1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν ναῶν καὶ ἔφημερίων» προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν διακόνου τοῦ ἱ. ναοῦ Ἁγίων Τεσσάρων Μαρτύρων πόλεως Ρεθύμνου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ.

Ἐν Ρεθύμνῳ τῇ 28ῃ Ἰανουαρίου 1992

† Ὁ Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου ΘΕΟΔΩΡΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου

Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 3) 1992 Πράξεως ἡμῶν προκηρύσσομεν τὰς Ἐφημεριακὰς θέσεις: 1) «Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου» Ἀρωνίου. 2) «Προφήτου Ἡλιοῦ» Καθιανῶν. 3) «Ἁγίου Ἰωάννου Θεολόγου» Κάμπων. 4) «Ἁγ. Γεωργίου» Μαλάξης Κυδωνίας. 5) «Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου» Ἐμπροσανέρου. 6) «Ἁγίου Θωμᾶ» Νέου Χωρίου Ἀποκορώνου. 7) «Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος» Ξηροστερνίου. 8) «Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου» Πλάκας Ἀποκορώνου. 9) «Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου» Σούρης Σελλίων Λικοτιναράς Ἀποκορώνου. 10) «Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου» Συριλίου Κυδωνίας καὶ 11) «Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου» Νεροκοῦρου Κυδωνίας καὶ προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα νὰ καταλάβουν αὐτὰς ὅπως ἐνεργήσουν κατὰ Νόμον διὰ τὰ περαιτέρω.

Χανιά, 6 Φεβρουαρίου 1992

† Ὁ Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου Εἰρηναῖος

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπνεθήμερον
ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Τηλ. 72.18.308, Fax 72.26.597

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως ΘΕΟΦΙΛΟΣ
† Ὁ Ἱερισσοῦ καὶ Ἀγ. Ὅρους ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ὁμότ. Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν
Ἄρχων Διδάσκαλος τοῦ Εὐαγγελίου
τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃς Ἐκκλησίας

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Α) Ἐσωτερικοῦ : Δραχμαὶ 300 ἐτησίως.

Β) Ἐξωτερικοῦ : Δολλάρια 20 ἐτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»
δρχ. 15.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εὐαγγέλιον Δ. Θεοδώρου, Πανορθόδοξος ἀντίρρασις γιὰ παπικὲς ἐνέργειες.

Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν Σεραφεῖμ, Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες καὶ ἡ Παιδεία.

Μητροπ. Πατρῶν Νικοδήμου, Μνήμη Φωτίου τοῦ Μεγάλου.

Μητροπ. Σύρου Δωροθέου, Ὁ Σύρου Φιλάρετος Ἰωαννίδης (1883 - 1961).

Μητροπ. Κερκύρας Τιμοθέου, Ἡ Ἑλλάδα στὶς συμπληγάδες πέτρες τοῦ Ἰσλαμικοῦ καὶ Παπικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ.

Γεωργίου Νικ. Λιλαίου, Ὁρθόδοξος κατ' Ἀνατολὰς Ἐκκλησία. Συνοδικὸς Ἐξάρχος — ἔννοια καὶ ἀποστολή.

Πρωτοπρ. Ἰω. Ρωμανίδη, Ἐκκλησιαστικὰ Σύνοδοι.

Παναγ. Ι. Μπούμη, Ἡ κανονικότητα τῶν περὶ τοὺς 12 Μητροπολίτες λόγων, ἀποφάσεων καὶ πράξεων.

Σπυρ. Τρωιάνου, Ἡ Πενθέκτη Οἰκουμένη Σύνοδος καὶ τὸ νομοθετικὸ τῆς ἔργου.

Ἰωάννης Ν. Καμίρης (1903 - 5.1.92).

Πρωτοπρ. Ἡλία Παπαγγελεῖ, Ἐκδηλώσεις στὴ μνήμη τοῦ Μητροπ. Ἡλείας Ἀθανασίου.

Ι. Μ. Χατζηφώτη, Οἱ προσκλήσεις τῆς Οὐνίας στὴν Ἀνατ. Εὐρώπῃ καὶ τὰ Βαλκάνια σήμερα.

Παρατηρήσεις καὶ Σχόλια.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Κανονισμὸς ὑπ' ἀρ. 58/1992.

Παράρτημα.